

૧૦. પ્રેઝન્ટેશન બનાવવું:

પ્રેઝન્ટેશન બનાવતા પહેલાં તમારે પાવરપોઈન્ટ સ્ક્રીનનાં માળખાને સમજવું રહેશે. Power Point સ્ક્રીન કેટલાંક ટૂલબાર દર્શાવે છે. અને અન્ય સ્ક્રીનનાં મૂળભૂત ઘટકો દર્શાવે છે.

Manubar :- તે અન્ય માઈક્રોસોફ્ટ ઓફિસ એપ્લીકેશનનાં મેનુબારની જેવું છે જેમાં , file, edit, view, Insert, formate, tools, window અને help મેનુ છે.

ટૂલબાર :- પાવર પોઈન્ટનાં સૌથી સામાન્ય કમાન્ડને ચાલુ કરવા તમે આ બટનના સમૂહમાંથી કોઈ ઉપર ક્લિક કરી શકો છો. મેનુમાંથી પણ આ કમાન્ડ શરુ કરી શકાય છે.

Status Bar :- Power Point સ્ક્રીનના તળિયે આવેલ છે. તે ચાલુ સ્લાઈડની સંખ્યા અને પ્રેઝન્ટેશન જેના પર આધારિત છે તે ટેમ્પલેટનું નામ દર્શાવે છે.

Vertical Scroll Bar :- તે પ્રેઝન્ટેશનમાં સ્લાઈડને ઉપર નીચે / આગળ –પાછળ કરવા વપરાય છે.

Slide બટન :- ઉભા સ્ક્રોલબારને તળિયે આવેલ છે. જે આગલી અને પાછલી સ્લાઈડ દર્શાવવામાં મદદ કરે છે.

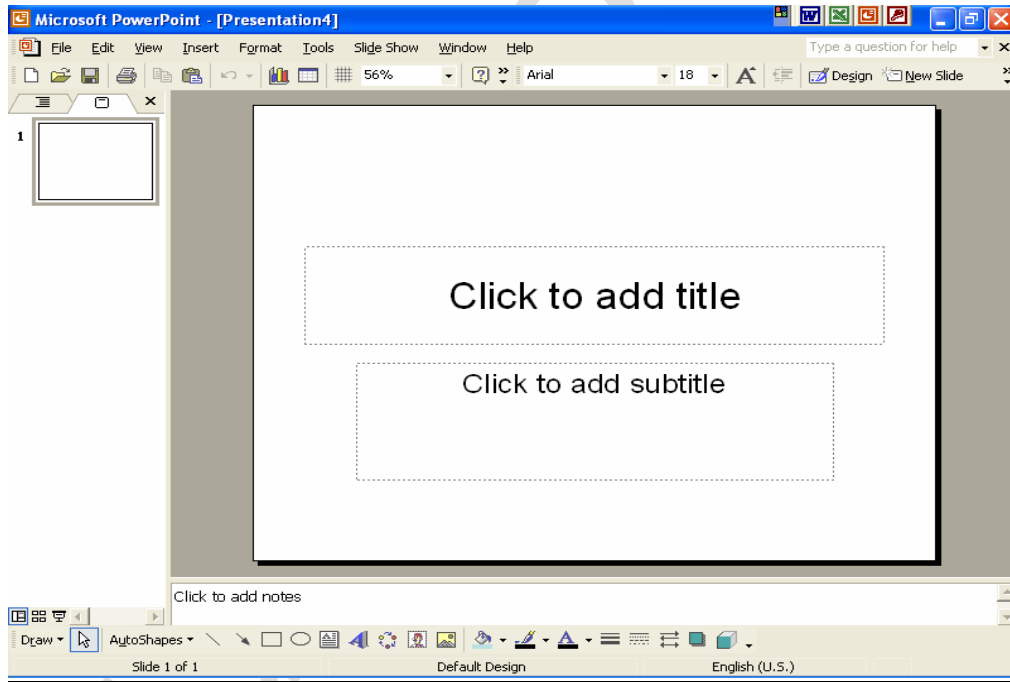
નવું પ્રેઝન્ટેશન બનાવવું :- Power Point નવું પ્રેઝન્ટેશન બનાવવાની વિવિધ રીતો આપે છે. તમે વિઝાર્ડ અથવા ટેમ્પલેટ વાપરીને અથવા બ્લેન્ક પ્રેઝન્ટેશન વાપરીને પણ પ્રેઝન્ટેશન બનાવી શકો છો.

બ્લેન્ક પ્રેઝન્ટેશન બનાવવું :-

૧. File મેનુમાંથી New વિકલ્પ પસંદ કરો. New presentation ડાયલોગ બોક્ષ દેખાશે.

૨. General ટેબ પસંદ કરો અને Blank Presentation આઈકોન પર ક્લિક કરો. New slide નવી સ્લાઈડ ડાયલોગ બોક્ષ દેખાશે

૩. યોગ્ય લે-આઉટ પ્લાન પસંદ કરો અને OK બટન ક્લિક કરો.

Blank presentation.

૧૦.૧. ટાઈટલ, ટેક્ષ, ફોન્ટનું કદ:

ટેક્ષ ટાઈપ કરવી અને તેમાં સુધારા વધારા કરવા

પ્રેઝન્ટેશનમાં દરેક સ્લાઈડમાં કોઈ પ્રકારની ટેક્ષ કે ફંક્ત ટાઈટલ પણ હોય છે. Power Point માં ટેક્ષ દાખલ કરવાનું અને તેમાં સુધારા વધારા કરવાનું કોઈ Ms Office એપ્લીકેશનમાં ટેક્ષ દાખલ કરવા અને તેમાં

સુધારા વધારા કરવા બરાબર છે. અન્ય MS Office ઉત્પાદકોમાં જોવા મળતા મોટાભાગનાં ફીચર અહીં ઉપલબ્ધ છે.

Text place holder (પ્લેસ હોલ્ડર)

પાવરપોઈન્ટમાં તમે Text place holder માં લખાણ કરી શકો છો. સ્લાઈડ ટેક્ષ દાખલ કરવાની પદ્ધતિમાં પ્લોટ હોલ્ડરમાં રહેલ ટેક્ષની જગ્યાએ તમારી ટેક્ષ આવી જાય છે. આકૃતિમાં દર્શાવેલ સ્લાઈડમાં બે પ્લેસ હોલ્ડર છે. – એક સેમ્પલ ટાઈટલ ધરાવે છે અને બીજામાં ગમે ત્યાં કલિક કરીને તેને સિલેક્ટ કરો. ઝાંખી બોર્ડરને બદલે ઘાટી લીટી આવી જશે. બુલેટ લિસ્ટ પ્લેસ હોલ્ડરમાં સેમ્પલ ટેક્ષ દૂર થાય છે. અને બુલેટ રહે છે. જેની આગળ કર્સર રહે છે. જ્યાંથી ટેક્ષ શરૂ થશે. ટાઈટલ અથવા સબ-ટાઈટલ પ્લેસ હોલ્ડરમાં કર્સર વચ્ચે અથવા ડાબી સ્થિતિમાં હોય છે. તમે ટેક્ષ દાખલ કરવાનું પૂર્ણ કરો કે સ્લાઈડનાં ખાલી વિસ્તારને કલિક કરીએ અથવા સ્લાઈડની આજુબાજુ ભુખરી બોર્ડર કલિક કરી ઓબ્જેક્ટની પસંદગી કરી શકો છો.

Enter Text.

Inserting text (ટેક્ષ દાખલ કરવી)

ટેક્ષ દાખલ કરવાનાં સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.

- સ્લાઈડ ટાઈટલ પર કલિક કરો જેમાં Click to add title લખેલું હશે. ટેક્ષ દેખાતી બંધ થશે અને તેની જગ્યાએ બ્લીકીંગ ઈન્સર્શન પોઈન્ટ (કર્સર) આવી જશે.
- ટાઈટલ ટાઈપ કરો.
- પ્લેસ હોલ્ડરની અંદર માઉસનું પોઈન્ટર રાખો જેનાં Click to add title લખેલું હશે અને પછી માઉસનાં બટનને કલિક કરો.
- બુલેટ આઈટમ ટેક્ષ ટાઈપ કરો અને Enter કી દબાવો. આનાથી બીજો બુલેટ પોઈન્ટ ઉમેરાશે જેની આગળ કર્સર હશે.
- ટેક્ષ ટાઈપ કરો.
- સ્લાઈડ માટેનાં તમામ પોઈન્ટ ઉમેરાય જાય ત્યાં સુધી આ સ્ટેપ ફરીવાર કરો

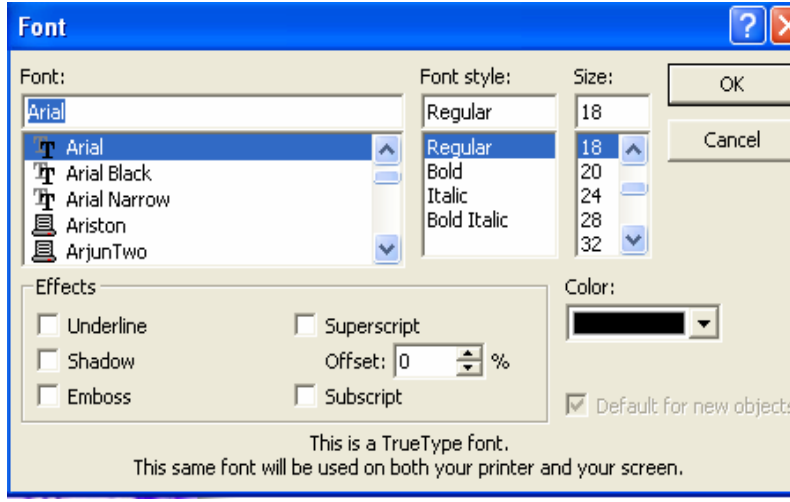

Ms-Office

- Ms- Word
- Ms- Excel
- Ms- Power point
- Ms- Access
- Ms- Outlook

- a sample slide
ટેક્સ પસંદ કરવી
  - જ્યાંથી કરવાના સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.
  - માઉસ બટનને દબાવી રાખો.
  - જ્યાં સિલેક્શન પૂરું કરવાનું હોય ત્યાં સુધી માઉસના પોઈન્ટરને ખેંચી જાવ
  - માઉસ બટનને છોડો.
ટેક્સ દૂર કરવી (ડિલીટ)
ટેક્સને દૂર કરવાનાં સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.
  - જ્યાંથી દૂર કરવાનું શરૂ કરવું હોય ત્યાં કર્સર મૂકો.
  - કર્સરની જમણી બાજુએ અક્ષરો દૂર કરવા Delete કી દબાવો.
  - કર્સરની ડાબી બાજુએ અક્ષરો દૂર કરવા Back space કી દબાવો.
  - ટેક્સનો બ્લોક (વર્ડ) દૂર કરવા ટેક્સ સિલેક્ટ કરી Delete કી દબાવો.
ટેક્સ ખસેડવી અને તેની નકલ કરવી.
તમે ટેક્સ પ્લેસ હોલ્ડર અને બે ટેક્સ પ્લેસ હોલ્ડર વચ્ચે ટેક્સ ખસેડી અથવા તેની નકલ કરી શકો છો. ટેક્સ ખસેડવાના સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.
  - તમારે જે ટેક્સ ખસેડવી હોય તે સિલેક્ટ કરો.
  - ટૂલબારમાં Cut આઈકોન પર ક્લિક કરો અથવા Edit મેનુમાંથી Cut વિકલ્પ પસંદ કરો.
  - તમારે જ્યાં ટેક્સ ઉમેરવી હોય ત્યાં કર્સર મૂકો.
  - ટૂલબારમાં Paste આઈકોનને ક્લિક કરો અથવા Edit મેનુમાંથી Paste વિકલ્પ પસંદ કરો.
ટેક્સની નકલ કરવાના સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.
  - તમારે જે ટેક્સની નકલ કરવાની છે તે પસંદ કરો.
  - ટૂલબારમાં Copy આઈકોનને ક્લિક કરો અથવા Edit મેનુમાંથી Copy વિકલ્પ પસંદ કરો.
  - તમારે જ્યાં ટેક્સની નકલ ઉમેરવાની હોય ત્યાં કર્સર મૂકો.
  - ટૂલબારમાં Paste આઈકોન પર ક્લિક કરો અથવા Edit મેનુમાંથી Paste વિકલ્પ પસંદ કરો.
- ફોન્ટની સાઈઝ
- પાવર પોઈન્ટ તમારી ટેક્સનાં દેખાવને પસંદ કરવાની ખૂબ બાંધછોડ કરવાની સગવડ (ફોન્ટસીબીલીટી) આપે છે. તે ટેક્સનાં ફોન્ટ, સ્ટાઈલ અને કદને બદલવા છૂટ આપે છે. બુલેટનાં આકાર, કદ અને રંગ તેમજ લીટી અને ફકરા વચ્ચેની જગ્યાને બદલવાની સગવડ પણ મળે છે.
- ટેક્સના એટ્રીબ્યુટ (દેખાવ)ને બદલવો.
ટેક્સના દેખાવને બદલવાનાં સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.

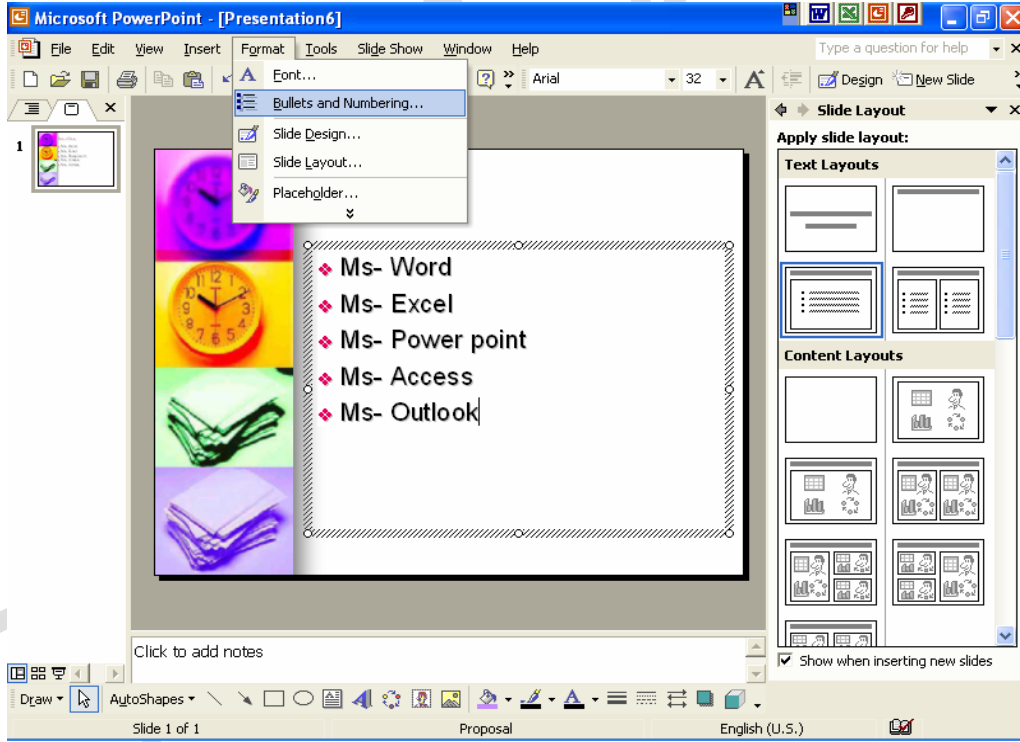
૧. તમારે જે ટેક્સ બદલવી હોય તે સિલેક્ટ કરો.
૨. Format મેનુમાંથી ફોન્ટ વિકલ્પ પસંદ કરો.

૩. Effects કક્ષા હેઠળ યોગ્ય પસંદગી કરો. Effects ના વિકલ્પો નીચેના ટેબલમાં વર્ણવ્યા છે.

વિકલ્પ	વર્ણન
Underline	પસંદ કરેલ લખાણ નીચે લીટી દોરે છે.
Shadow	દરેક અક્ષરનાં તળિયે અને જમણી બાજુએ પડછાયો ઉમેરે છે.
Emboss	અક્ષર માટે હળવા રંગ વાપરીને ટેક્સને ઉપસેલા આકારનો દેખાવ આપે છે. અને દરેક અક્ષરની પાછળ ઝાંખો પડછાયો આપે છે.
Subscript	લીટીનાં સામાન્ય લેવલથી પસંદ કરેલ અક્ષરને થોડો નીચો રાખે છે. જેમ કે C_2O
Superscript	પસંદ કરેલ અક્ષરને સહેજ ઉંચો ઉઠાવે છે. જેમ કે 2^5

૧૦.૨ બૂલેટ , ઈન્ડેન્ટીંગ, પછીની સ્લાઈડ ફેરવવી

Bullets:

બુલેટ લિસ્ટ સૌથી વધુ અસરકારક સાધન છે જેને પ્રેઝન્ટેશનમાં વાપરી શકાય છે. તે તમારા વિષય વસ્તુના અગત્યનાં મુદ્દાઓને પ્રેક્ષકોમાં લઈ જવાનો ટૂંકો અને સંક્ષિપ્ત રસ્તો પૂરો પાડે છે. તમે કોઈપણ ટેક્ષને બુલેટેડ ટેક્ષનાં સ્વરૂપમાં મૂકી શકો છો.

બુલેટની લાક્ષણિકતાઓ બદલવાનાં સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.

૧. તમારે જે ટેક્ષની બુલેટ બદલવી હોય તેને પસંદ કરો.
૨. Format મેનુમાંથી Bullet વિકલ્પ પસંદ કરો.
૩. બુલેટ ફોર્મ લીસ્ટમાંથી બુલેટમાટે જે ફોન્ટ વાપરવા હોય તે પસંદ કરો.
૪. Colour ડ્રોપ ડાઉન લીસ્ટમાંથી New Colour પસંદ કરો.
૫. OK બટનને ક્લિક કરી ટેક્ષને બુલેટ આપો.

ટેક્ષની સ્થિતિ નક્કી કરવી (Alignment)

પાનાના હાંસિયાઓ વચ્ચે ટેક્ષ જે રીતે મુકવામાં આવે છે તેને Alignment અથવા ટેક્ષના લખાણની સ્થિતિ કહે છે. પ્રેઝન્ટેશન સ્લાઈડમાં બુલેટ અને ફંકરાઓ માટે સામાન્ય રીતે ટેક્ષ ડાબી બાજુની સ્થિતિએ હોય છે. અને ટાઈટલ માટે વચ્ચે હોય છે.

ટેક્ષની સ્થિતિ નક્કી કરવાના સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.

૧. જે ફંકરાની સ્થિતિ નક્કી કરવી હોય તેને પસંદ કરો.
  ૨. Format મેનુમાંથી Alignment વિકલ્પ પસંદ કરો.
- તમે ફોર્મેટીંગ ટૂલબારમાંથી Left અથવા Center પણ પસંદ કરી શકો છો.

નવી સ્લાઈડ ઉમેરો Insert → New slide (Ctrl + M)

પ્રેઝન્ટેશનમાં સ્લાઈડ ઉમેરવા Insert મેનુ પસંદ કરી slide વિકલ્પ પસંદ કરો.

૧૦.૩ સ્લાઈડસનાં પ્રકારની પસંદગી:

તમે બતાવો છો તે દરેક પ્રેઝન્ટેશન માટે પાવર પોઈન્ટ ઉપલબ્ધ માસ્ટર્સ Slid Master, title master, notes master and Handout master નો સેટ બનાવે છે. Status bar નો ડાબો છેડો હાલમાં કયા માસ્ટર્સ સક્રિય છે તે દર્શાવે છે.

માસ્ટર દર્શાવવા તમારે View મેનુમાંથી Master પસંદ કરવું પડશે master નીચેના માટે વપરાય છે.

Title area, footers, date, time અને Slide Number માં સુધારા વધારા કરવા

પાના પર પ્રિન્ટ કરી શકાય તેવી અસંખ્ય સ્લાઈડને ફરી ગોઠવવા.

Slide master સ્લાઈડ માસ્ટર , ટેમ્પલેટનાં વિષય વસ્તુની વ્યાખ્યા નક્કી કરે છે. તે સ્લાઈડ શોમાં બેકગ્રાઉન્ડ નિયંત્રીત કરે છે. અને તમારા પ્રેઝન્ટેશનમાં દેખાતી ટેક્ષની સ્ટાઈલ અને ટાઈટલને નક્કી કરે છે. તે તમારે પ્રેઝન્ટેશનની દરેક સ્લાઈડમાં જે ઓબજેક્ટની જરૂર હોય તે ધરાવે છે. જેમ કે કંપનીનો લોગો દર્શાવવો.

Slide master

Slide master દર્શાવવાનાં સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.

૧. View મેનુમાંથી Master વિકલ્પ પસંદ કરો.
૨. સબ મેનુમાંથી Slide master વિકલ્પ પસંદ કરો.

Title master: ટાઈટલ માસ્ટર સ્લાઈડ માસ્ટર જેવું જ છે પરંતુ તફાવત એ છે કે ટાઈટલ માસ્ટરમાં કરેલ ફેરફારો ફક્ત જે સ્લાઈડમાં Title slide લે આઉટ આપેલ હોય છે. તેને અસર કરે છે. ટાઈટલ માસ્ટરમાં તમે તમામ સ્લાઈડ માટે બેગ્રાઉન્ડ, કલર, સાઈઝ અને ટેક્ષ ઓબ્જેક્ટ ફોર્મેટિંગને બદલી શકે છે.

ટાઈટલ માસ્ટર દર્શાવવાનાં સ્ટેપ નીચે મુજબ છે.

૧. View મેનુમાંથી Master વિકલ્પ પસંદ કરો.
૨. સબ મેનુમાંથી Title Master વિકલ્પ પસંદ કરો.

જો વિકલ્પ disable (બંધ) હોય તો Slide master view માં જઈ Insert મેનુમાંથી New title Master દાખલ કરો.

૧૧. સ્લાઈડની તૈયારી:

૧૧.૧ સ્લાઈડ મેનેજર:

માઈક્રોસોફ્ટ પાવર પોઈન્ટ સ્લાઈડને અસરકારક અને આકર્ષક બનાવવાનાં વિકલ્પો પુરા પાડે છે. સ્લાઈડ મેનેજરનાં વિકલ્પો નીચે મુજબ છે.

Slide Layout

Slide design

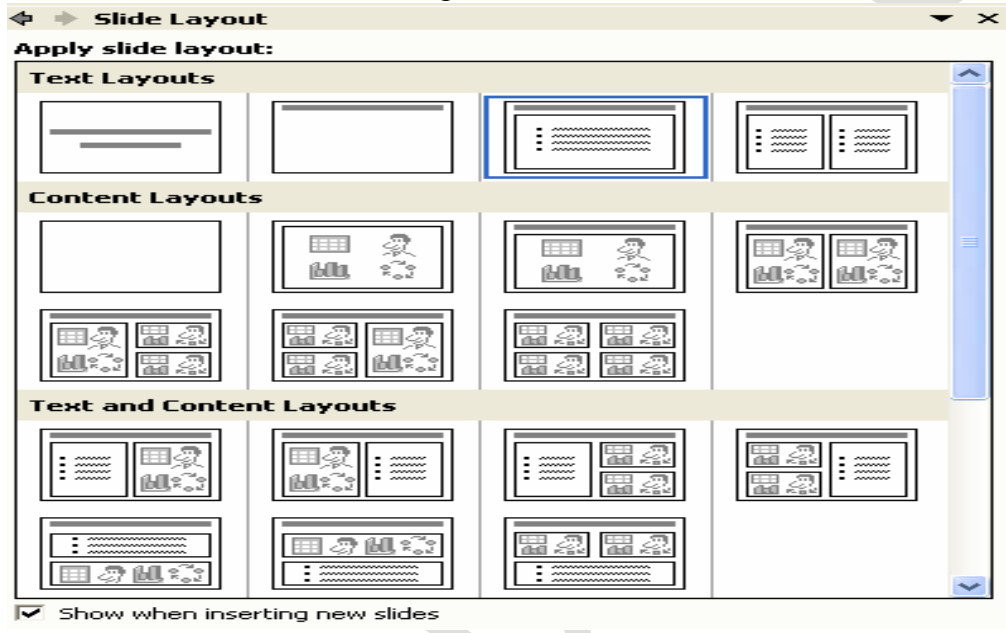
Slide colour scheme

Slide Animation scheme

custom Animation

Slide Transition

૧૧.૨ સ્લાઈડ લે આઉટ આપવું

ટાસ્ક પેનમાંથી યોગ્ય લે આઉટ પસંદ કરો.

Text Layout

Content Layout

Text and content Layout

other Layout.

૧૧.૩ સ્લાઈડ ડીઝાઈન

સ્લાઈડ ડીઝાઈન – ડીઝાઈન ટેમ્પલેટ
આ પ્રેઝન્ટેશનમાં વાપરેલ
તાજેતરમાં વાપરેલ
વપરાશમાં ઉપલબ્ધ

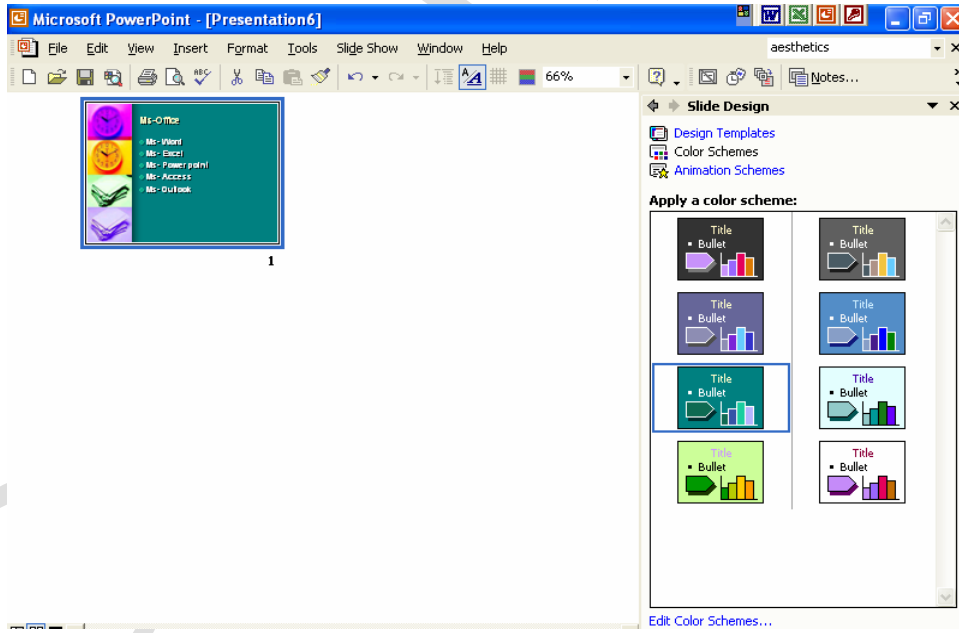
૧૧.૪. બેકગ્રાઉન્ડ અને ટેક્ષ કલર:

સ્લાઈડ કલર સ્કીમ બદલવી

આખા પ્રેઝન્ટેશનની કલર સ્કીમ બદલવા નીચેનાં સ્ટેપ અનુસરો.

૧. Formate મેનુમાંથી Slide colour scheme પસંદ કરો. colour scheme ડાયલોગ બોક્ષ દેખાય છે. અને ચાલુ સ્લાઈડ અથવા પ્રેઝન્ટેશન ધ્વારા વપરાતી સ્કીમ હાઈલાઈટ થાય છે.

૨. Scheme પર ક્લિક કરીને colour scheme આપો.

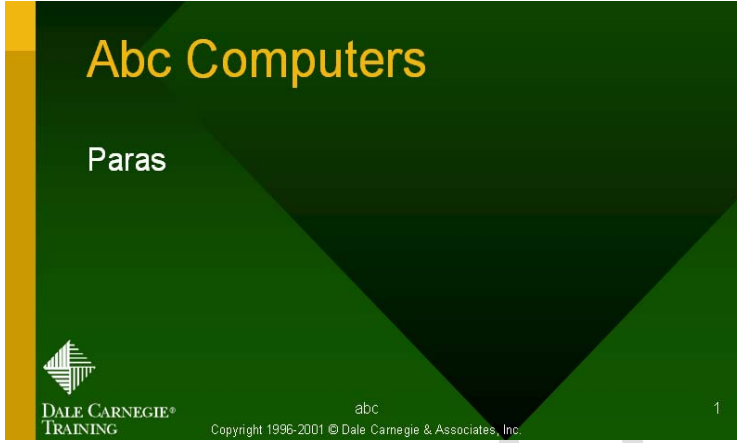

૧૧.૫. તમારું અંગત સ્લાઈડ ફોર્મેટ બનાવવું:

સ્લાઈડ પર ફોર્મેટ બદલવા formate મેનુમાંથી Slide layout, Slide design, colour scheme વાપરી શકો છો અને Insert મેનુમાંથી clip art, word Art, auto space, charts અને symboles વાપરી શકો છો. આપણે અવાજ પણ ઉમેરી શકીએ છીએ.

૧૧.૬ ફુટ નોટ (તળિયાની નોંધ) અને સ્લાઈડને નંબર આપવા:

તમે કોઈ ખાસ કોઈ શબ્દ પર ટીકા ટીપ્પણી ઉમેરી શકો છો આ માટે Superscript (જેમ કે ૨^૩) નિશાની આપી અને તે ખાસ શબ્દની વ્યાખ્યા સ્લાઈડનાં તળિયે ફુટનોટથી આપી શકો છો આપણે foot notes ઉમેરી શકીએ છીએ આપણે Insert મેનુમાંથી જુદા જુદા પ્રકારનાં સ્લાઈડ નંબરો પણ આપી શકીએ છીએ

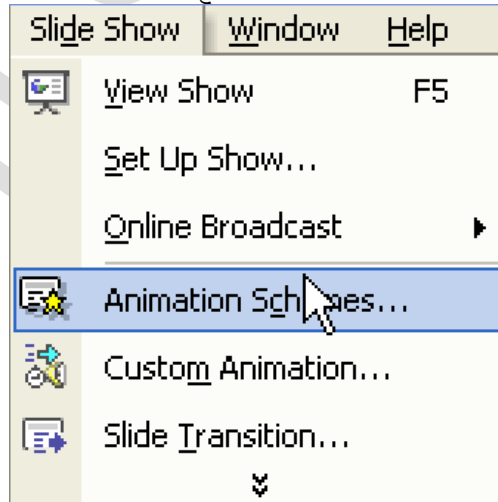
૧૧.૭. સ્લાઈડમાં સુધારા વધારા અને સ્લાઈડ શો :

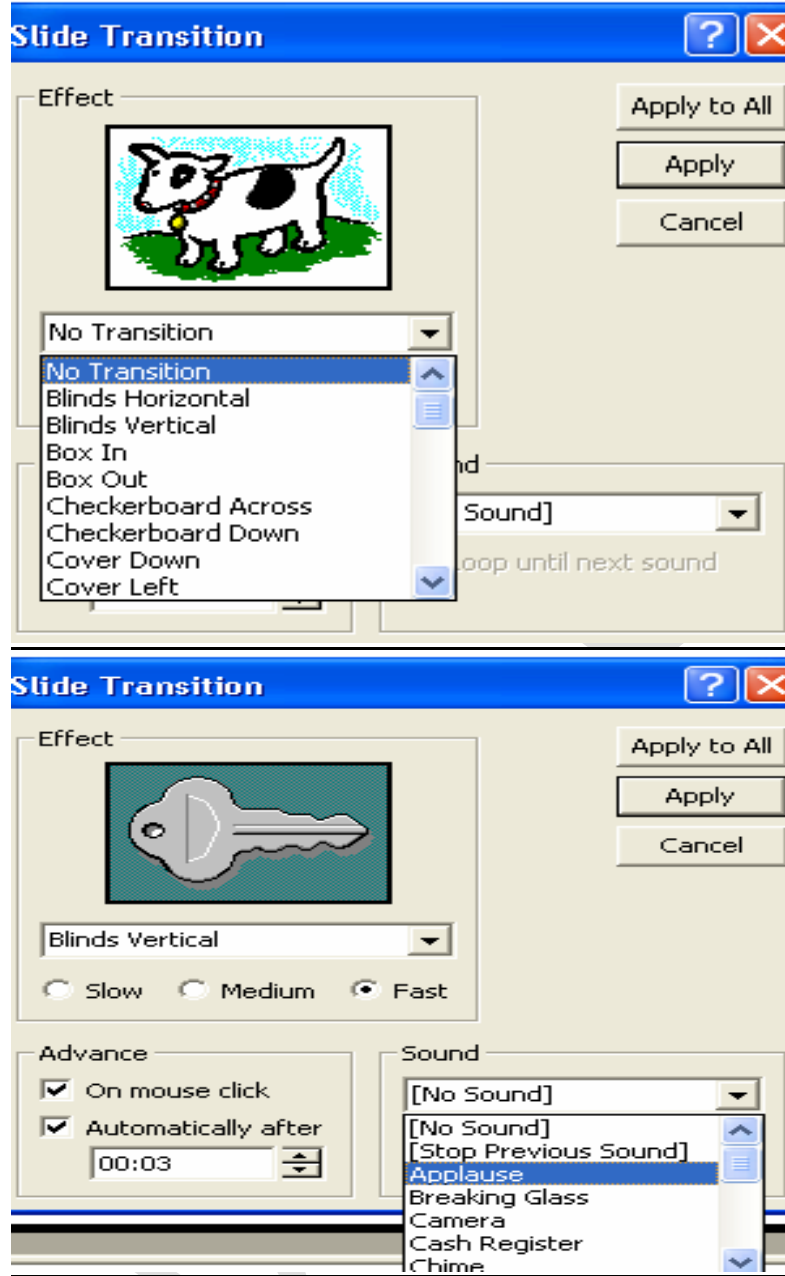
આપણે slide show મેનુથી દરેક સ્લાઈડનું એનીમેશન (હલનચલન) સેટ કરી શકીએ છીએ જુદા જુદા પ્રકારનાં અને જુદા જુદા લેવલનાં એનીમેશન સેટ કરવાનાં ત્રણ વિકલ્પો છે.

Animation Scheme: આ વિકલ્પ તમામ સ્લાઈડની સામાન્ય એનીમેશન અથવા એક સ્લાઈડનાં તમામ ઓબજેક્ટને સમાન એનીમેશન ઈફેક્ટ આપે છે.

Custom animation: આ વિકલ્પ જુદા જુદા ઓબજેક્ટથી જુદી જુદી પ્રકારનાં એનીમેશન ઉમેરે છે. આ વિકલ્પથી એક ઓબજેક્ટ પર એક થી વધુ એનીમેશન સ્કીમ ઉમેરી શકીએ છીએ.

Slide transition આપણે બે સ્લાઈડ વચ્ચે દર્શાવવા માટેનો સમય નક્કી કરી શકીએ છીએ અને એક સ્લાઈડ ક્યારે અદૃશ્ય થશે અને બીજી ક્યારે દેખાશે તે પણ ક્યારે સેટ કરી શકીએ

Time & Sound Settings in Slide Transition

૧૧.૮. સ્લાઇડનું પ્રેઝન્ટેશન:

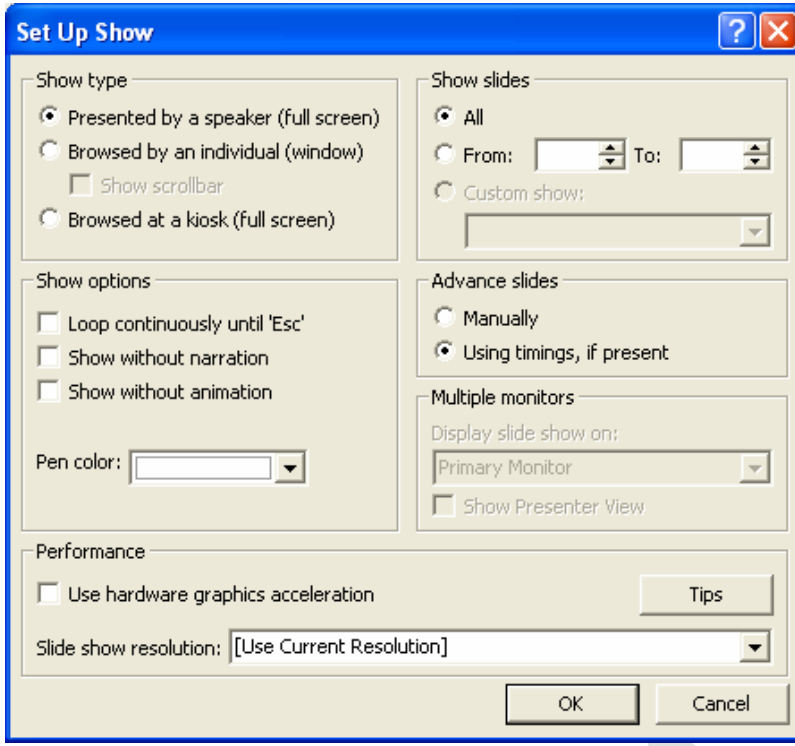
show type : જો speaker વિકલ્પથી પ્રેઝન્ટેશન પસંદ કરીશું તો તે ફુલ સ્ક્રીન પ્રેઝન્ટેશન દર્શાવશે.

show without narration check box જો પ્રેઝન્ટેશનમાં વર્ણન આપેલ હોય પરંતુ તેને વાપરવાનું ન હોય તો આ ચેક બોક્ષને ક્લિક કરો.

show without animation ચેક બોક્ષ જો તમે slide transition અથવા animation scheme આપી હોય અને તેને પ્રેઝન્ટેશનમાં દર્શાવવાની ન હોય તો આ ચેક બોક્ષને ક્લિક કરો.

Show Slide : સ્ક્રીન પર દેખાનાર સ્લાઇડનાં નંબરને સેટ કરવા આ વિકલ્પ વપરાય છે.

Advance slide આ વિકલ્પથી શો મેન્યુઅલી અથવા સમયથી સેટ કરી શકાય છે. Manually પસંદ કરતાં બોલનારે પછીની સ્લાઇડમાં જવા સ્ક્રીન પર ક્લિક કરવાનું હોય છે . થોડા સમય પછી આપમેળે સ્લાઇડ દર્શાવે તેવું સેટ કરવાનું હોય તો using timing, it present વિકલ્પને ક્લિક કરવાનો રહેશે.

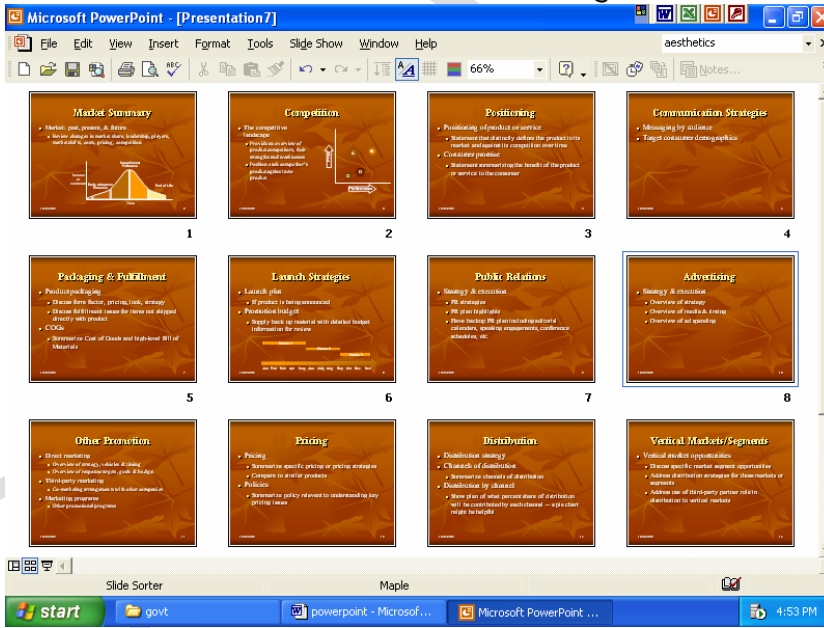
૧૧.૯. Slide show વાપરવો:—

આ વિકલ્પથી ફુલ સ્ક્રીન મોડમાં સ્લાઈડ દેખાડી શકીએ છીએ. Slide show મેનુમાં Setup show વિકલ્પમાં પસંદ કરેલ વિકલ્પ મુજબ slide શરવાય છે.

૧૧.૧૦. Slide sorter

Slide sorter દરેક સ્લાઈડનું નાનું ચિત્ર આપે છે આ View વાપરીને સ્લાઈડ સ્થિતિએથી બીજી સ્થિતિએ સ્લાઈડને પસંદ કરી ઘસડી જઈ શકાય છે. સ્લાઈડ જે ક્રમમાં પ્રેઝન્ટ આપવામાં આવે છે તેની પુનઃ ગોઠવણ કરી શકાય છે. દરેક સ્લાઈડની જમણા ખુણે તળીયા નજીક સ્લાઈડનો નંબર દેખાય છે.

Slide sorter દર્શાવવા View મેનુમાંથી Slide વિકલ્પ પસંદ કરો.

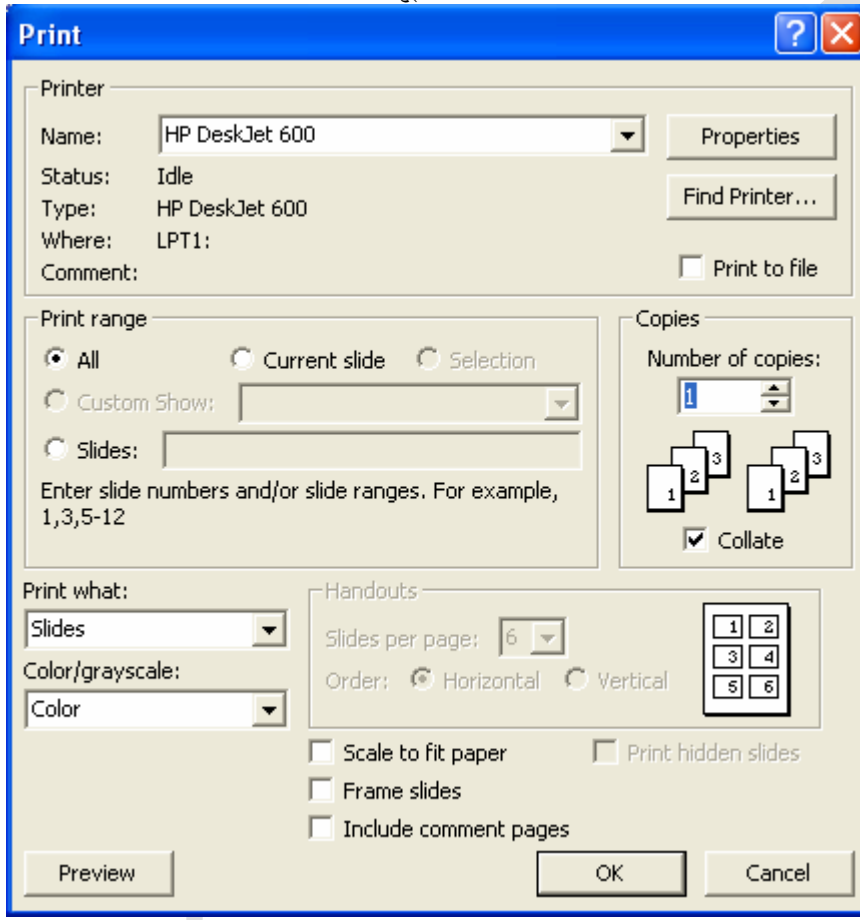

૧૧.૧૧ સ્લાઈડ અને હેન્ડ આઉટ(ચોપાનીયા) પ્રિન્ટ કરવા.

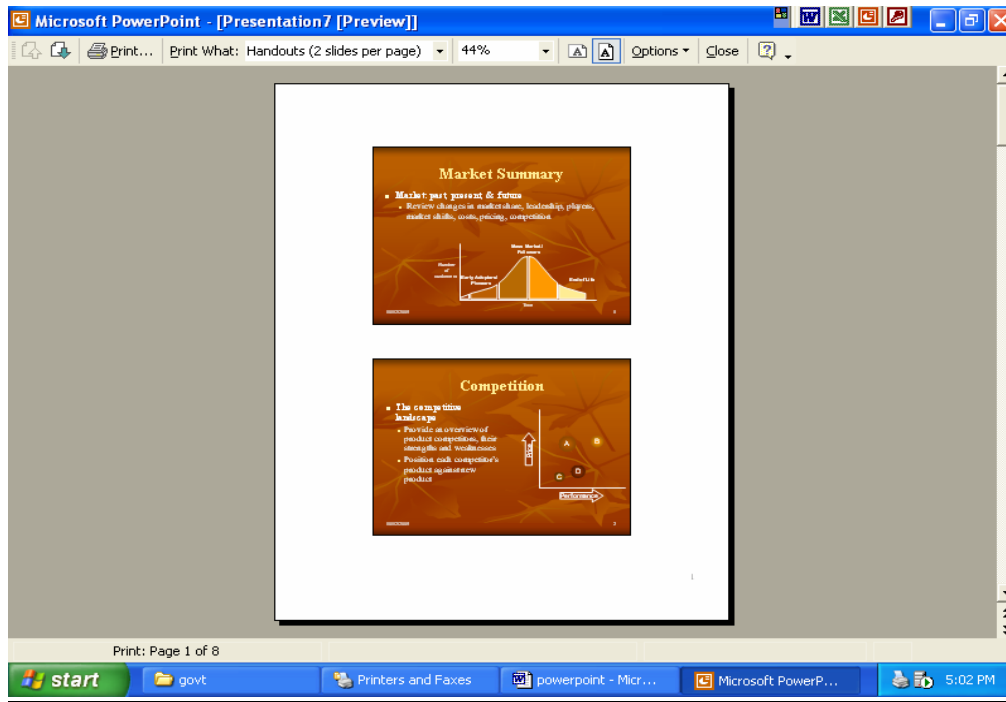
પાવરપોઈન્ટમાં સ્લાઈડને જુદી જુદી રીતે પ્રિન્ટ કરી શકાય છે.

Page Range. પ્રેઝન્ટેશનમાં દરેક સ્લાઈડને પ્રિન્ટ કરવા All વિકલ્પ સેટ કરી શકાય છે. અને જો પસંદ કરેલ સ્લાઈડને પ્રિન્ટ કરવી હોય તો સ્લાઈડનાં નંબર પસંદ કરી શકાય છે.

- Print what આ વિકલ્પથી જુદા જુદા પ્રિન્ટીંગ મોડ સેટ કરી શકાય છે.
- Slide એકી સમયે એક સ્લાઈડ પ્રિન્ટ કરે છે.
- Handouts એક પેજ પર એકથી વધુ સ્લાઈડ (સેટીંગ મુજબ) પ્રિન્ટ કરે છે.
- Notes Page : નોંધ સાથેની સ્લાઈડ પેપર ટીક પ્રિન્ટ કરે છે જે નોંધ યુઝર ધ્વારા .....માં ટાઈપ કરેલ હોય છે.
- Outline તમારે પ્રેઝન્ટેશનની આઉટલાઈનની કાગળ નકલ રાખવાની હોય તો તે ફક્ત સ્લાઈડ ટાઈટલ છાપશે આઉટ લાઈનને દૂર કરશે.

file → Print

○ Handout printing

૧૨. કમ્પ્યુટર સંદેશા વ્યવહાર અને ઈન્ટરનેટ

૧૨.૧. Internet (International Network)

પ્રસ્તાવના :-

ઈન્ટરનેટ એ વિશ્વનું સૌથી મોટું નેટવર્ક છે માણસો એક બીજા સાથે જે રીતે સંદેશાવ્યવહાર કરે છે તેમાં તેણે ક્રાંતિ લાવેલ છે તે હકીકતમાં અનેક નેટવર્કનું નેટવર્ક છે. આ મોડ્યુલ (તાલીમ) નો ઉદ્દેશ ઈન્ટરનેટનાં મૂળભૂત સિદ્ધાંતો અને તે કઈ રીતે કામ કરે છે. તેનાંથી પરિચિત કરવાનો છે.

આ સત્રમાં ઈન્ટરનેટનાં ઈતિહાસનો સમાવેશ થાય છે. તેમાં World wide web(વર્લ્ડ વાઈડ વેબ) ની વ્યાખ્યા સહિત ઈન્ટરનેટનાં કેટલાક ફાયદાઓનો સમાવેશ થાય છે. તે ઈન્ટરનેટ મેળવવા માટે ઉપલબ્ધ કેટલાક બ્રાઉઝર્સ(સોફ્ટવેર) નો પરિચય આપે છે.

ઈન્ટરનેટનો પરિચય :-

ઈન્ટરનેટનાં કમ્પ્યુનીકેશન પ્રોટોકોલને વર્ણવો

ઈન્ટરનેટમાં એક્સેસ સિસ્ટમને સમજવી. ઈન્ટરનેટ કઈ રીતે એક્સેસ કરવી તે શિખવું. World wide web ને સમજવી (www). વેબની વિવિધ સેવાઓ સમજવી Serch engines.web પરની યુનિવર્સિટી chat rooms. Electronic કોમર્સ જુદા જુદા વેબ બ્રાઉઝર્સને સમજવા. ઈન્ટરનેટ એક્સપ્લોરરને સમજવું

ઈન્ટરનેટ શું છે ?

ઈન્ટરનેટ એ આખા વિશ્વમાં જુદા જુદા નેટવર્કનાં જુદા જુદા પ્રકારનાં કેટલાક કમ્પ્યુટર્સ વચ્ચેનું આંતર જોડાણ છે તે અનેક નેટવર્કનું નેટવર્ક છે.

ઈન્ટરનેટ તમારા યંત્રને જે વિશાળ પ્રકારની શક્તિઓ આપે છે તે અદ્ભૂત છે સમુદ્ર પાર વસેલા કોઈ વ્યક્તિનો સેકન્ડની ગણતરીમાં ડેટા મોકલવો કે તેની પાસેથી ડેટા મેળવવો તે ઈન્ટરનેટની શોધ પહેલા વિચારાય તેવું ન હતું ઈન્ટરનેટ સમગ્ર માહિતીનાં રૂપાંતર અને ઉત્ક્રાંતિનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે. આ પરિબળોને કારણે વિશ્વભરમાં માણસોએ ઈન્ટરનેટને તેમનાં વિકાસનાં સાધન તરીકે માન્યતા આપેલ છે. બીજી અન્ય કોઈ વિવિધતાથી વિપરીત ઈન્ટરનેટ સંદેશા વ્યવહારની શક્તિ દર્શાવે છે. ઈન્ટરનેટ માહિતી પ્રૌદ્યોગિક ઉદ્યોગ પર મોટી અસર કરી રહેલ છે. માઈક્રોસોફ્ટ AT&T, Intel અને IBM જેવી કંપનીઓએ ઈન્ટરનેટ વડે તેમનાં ધંધાની વ્યુહ રચના ઘડેલ છે.

ઈન્ટરનેટ પેકેટ સ્વીચીંગ નેટવર્ક હોઈને ડેટાને નાના પેકેટમાં રૂપાંતરિત કરીને વહન કરવામાં આવે છે. ઈન્ટરનેટનાં કાર્યને અસરકારક બનાવવા જવાબદાર સોફ્ટવેર TCP / IP છે. જેનો અર્થ Transmission control protocol / Internet protocol થાય છે.

ઈન્ટરનેટ એક્સેસ કરવું (જોડાવું)

ઈન્ટરનેટનો વ્યવસ્થિત એક્સેસ બે બાબતો પર આધારિત છે. વપરાશકારનું ઈન્ટરફેસ કનેક્શન અને ઈન્સ્ટોલ કરેલ બ્રાઉઝર્સ જુદા જુદા નેટવર્ક, જુદા જુદા પ્રકારની સેવાઓ અને જોડાણ પુરા પાડે છે. યુઝરે પસંદ કરેલ જોડાણનો પ્રકાર, યુઝર જે હેતુ માટે ઈન્ટરનેટ વાપરવા ઈચ્છે છે તેનાં પર આધાર રાખે છે.

ઈન્ટરનેટનાં ફાયદાઓ :-

ઈન્ટરનેટ એ વિશ્વભરમાં માણસોને મળી શકે તેવો માહિતીનો સમુદ્ર છે પરંતુ જુદા જુદા પ્લેટફોર્મ પર તેને વપરાશ માટે મુકી શકાય તે રીતે અલગ અલગ છે. ઈન્ટરનેટ મીડીયમને સમક્ષ છે.

ઈન્ટરનેટ પ્રોડક્ટનાં ખરીદ વેચાણ સાથે સંકળાયેલ કોઈપણ વ્યક્તિ માટે સંદેશા વ્યવહારની ચેનલ અને કંપનીઓનાં સંદેશા વ્યવહાર માટે માર્કેટ તરીકે કામ આપે છે.

ઈન્ટરનેટ એ એક વિશાળ વર્ચ્યુઅલ (કાલ્પનિક) બજાર છે. જેમાં તમે જાહેરાત આપી શકો છો અને તેમાંથી ઉત્પાદનો માટે ઓર્ડર પણ આપી શકો છો.

ઈન્ટરનેટ એક્સેસ માટેનાં માધ્યમ :-

અનુ .નં.	નેટનું માધ્યમ	સ્પીડ	વાપરવામાં આવતું સાધન	ઉદાહરણો
૧.	ટેલિફોન લાઈન ડાયલ અપ કનેક્શન	૫૬.૬k bps	મોડેમ (modulator / Demodulator	Internet service provider(Isp), satyam, BSNL વગેરે
૨.	ટેલીફોન લાઈન ADSL બ્રોડબેન્ડ	૨૫૬ kbps અથવા વધુ	Route-USB, Ethernet, Router- etheret. Wi-Fi and Lan card	હાલની લાઈનમાં વોઈસ લાઈનને ખલેલ પહોંચાડ્યા વગર
૩.	બ્રોડબેન્ડ	૬૪ kbps અથવા વધુ	Router + Lan Card	કેબલનેટ Icenet, Aduara, Dishnet વગેરે મારફતે
૪.	લીઝડ લાઈન	૬૪ kbps અથવા વધુ	Router	Reliance, TaTa વગેરે
૫.	મોબાઈલ ફોન અને	૬૪ kbps અથવા વધુ	મોબાઈલ (મોડમ સાથેનાં લેટેસ્ટ મોબાઈલ)	Reliance, TaTa, Hutch વગેરે Hi-Fi
૬.	સેટેલાઈટ કનેક્શન	૬૪ kbps અથવા વધુ	મોડેમ સહિતનાં સેટેલાઈટ ફોન	Reliance, BSNL અને હવે આવનાર
૭.	કેબલ નેટવર્ક	૬૪ kbps અથવા વધુ		SITI કેબલ નેટવર્ક

નોંધ :-

- ઈન્ટરનેટ કનેક્ટીવિટીની સ્પીડ વાપરવામાં આવતા મોડેમ અને કમ્પ્યુટરનાં કન્ફીગરેશન (સેટીંગ પર આધારિત હોય છે.)
- ભારતમાં ઓછામાં ઓછી કનેક્ટીવિટી ૨૮.૮ kbps કોઈપણ ડાયલ અપ લાઈન જોડાણમાં છે. અને વધુમાં વધુ બ્રોડબેન્ડમાં ૫૧૨ kbps કે વધુની મળે છે.
- ઈન્ટરનેટનાં યુનિટ સપ્લાયરનાં મુખ્ય સર્વર પરનાં સંચાલન અને વિષય આધારિત ટ્રાફિકનાં ભારણથી પણ ઈન્ટરનેટને અસર પહોંચે છે.
- સ્પીડ Kilo bits per second (kbps) માં માપવામાં આવે છે જે સામાન્ય રીતે વાપરવામાં આવતાં સાધનનો Bandrate છે.

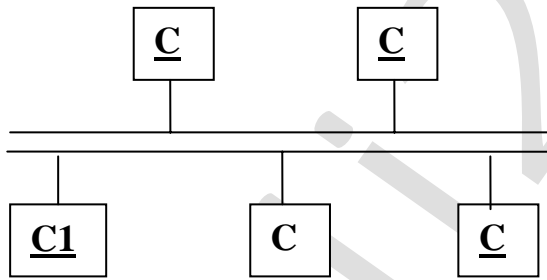
જરૂરિયાતો :-

૧	કમ્પ્યુટર સિસ્ટમ	<ul style="list-style-type: none"> • પેન્ટિયમ ૨, ૩ અથવા ૪ • 128 MB અથવા વધુ RAM વધારે ઈચ્છનીય છે. (64 MB પણ ચાલશે) • 10 GB કે તેથી વધુ • 10/10 mbp નું LAN card • USB Port • modem અથવા Router અથવા Mobil Phone અથવા Landline અથવા FWL સાધન
૨.	ઓપરેટીંગ સિસ્ટમ	win 98 SE, WINDOWS-XP
૩.	ઈન્ટરનેટ બ્રાઉઝર	Internet Explorer 4.5, 5, 5.5, 6 અથવા વધુ Netscape Navigator અથવા Mozilla વગેરે

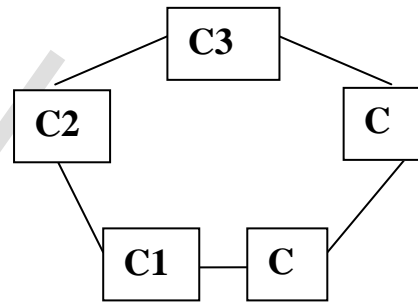
કમ્પ્યુટર નેટવર્ક, વાયરલેસ નેટવર્કનાં મૂળભૂત સિધ્ધાંતો(LAN, MAN, WAN):-

Network એક અથવા એકથી વધુ કોમ્પ્યુટર્સ એક બીજા સાથે જોડાય અને એક બીજાને ડેટા અને માહિતીની આપલે કરતાં હોય ત્યારે તેને કમ્પ્યુટર્સનાં નેટવર્ક તરીકે ઓળખાય છે.

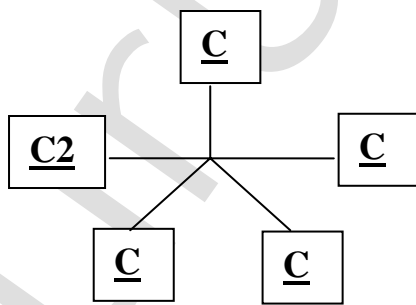
Topologies of network જે રીતે કમ્પ્યુટર્સ એક બીજા સાથે જોડાય છે એટલે કે નેટવર્કમાં જોડાય છે તેને Topologies of network કહે છે. તે નીચે મુજબ છે.

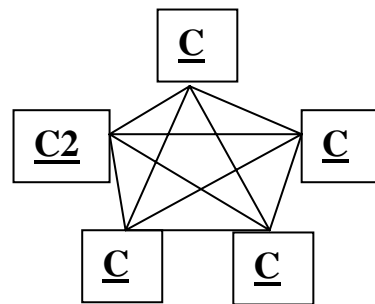
Bus Topology

Ring Topology

Star Topology

Mesh Topology

Types of network ત્રણ પ્રકારનાં નેટવર્ક છે.

LAN : LOCAL AREA NETWORK

MAN : METROPOLITAN AREA NETWORK

WAN : WIDE AREA NETWORK

Introduction to LAN

LAN (local area network) કમ્પ્યુટર એક જ જગ્યાએ હોય છે અને કેબલ્સથી જોડાયેલા હોય છે.

MAN (Metro Politan Area Network). MAN વિશાળ કમ્પ્યુટર નેટવર્ક છે જે સામાન્ય રીતે કેમ્પસ અને શહેરને આવરી લે છે. તે તેમનાં સ્થળોને જોડવા સામાન્ય રીતે વાયરલેસ આંતર માળખું અથવા ઓપ્ટિકલ ફાયબર જોડાણો વાપરે છે.

MAN એ એવું નેટવર્ક છે જે ભૌગોલિક વિસ્તારમાં કમ્પ્યુટર્સ સાથેનાં રીસોર્સનાં અથવા LAN થી મોટા પરંતુ WAN (wide area network) થી નાના વિસ્તારમાંના યુઝર્સને એક બીજા સાથે જોડે છે. આ શબ્દ શહેરમાં નેટવર્કને એકબીજા સાથે જોડીને એક જ વિશાળ નેટવર્ક (જે તે પછી . WAN ને પણ અસરકારક જોડાણ આપે છે) બનાવવા માટે વપરાય છે. કેટલાક સ્થાનિક વિસ્તારનાં નેટવર્ક LAN ને બેકલોન લાયસન્સથી જોડીને એક બીજાની સાથે જોડવાનાં અર્થમાં પણ વપરાય છે.

MAN નાં જુદા જુદા કદનાં ઉદાહરણો લંડન, ઈન્ગલેન્ડ, લોડર્સ, પોલેન્ડ, અને જીનીવા, સ્વીટ્ઝરલેન્ડનાં મેટ્રોપોલિટન વિસ્તારોમાં જોવા મળે છે. કેટલીક વાર મોટી વિશ્વવિદ્યાલયો પણ તેમનાં નેટવર્કને વર્ણવવા આ શબ્દ વાપરે છે. તાજેતરનું વલણ વાયરલેસ MAN સ્થાપવાનું છે.

WAN (wide area network) :- કમ્પ્યુટર્સ જુદા જુદા સ્થળે હોય છે અને ટેલીફોન લીંકથી જોડાયેલા હોય છે. કમ્પ્યુટરને ટેલિફોન સિસ્ટમ સાથે જોડવા મોડેમ વાપરવાની જરૂર પડશે.

WAN એ કમ્પ્યુટરનું વિશાળ નેટવર્ક છે. આ નેટવર્ક વિશાળ ભૌગોલિક વિસ્તારોમાં અને સામાન્ય રીતે બે ચાર માઈલ્સ કે કેટલીક વાર હજારો માઈલ્સને જોડે છે. WAN એ ઘણાં LAN ને એકત્ર કરીને પણ બનાવવામાં આવે છે જે ઘણાં નાના નેટવર્કને જોડીને એક વિશાળ નેટવર્ક બનાવે છે WAN ઘણાં વિશાળ કંપની અથવા સરકારી નેટવર્કનું બનેલું હોય જે દેશભરમાં અથવા વિશ્વભરમાં ફેલાયેલું હોય હકીકતમાં WAN આજે અસ્તિત્વમાં હોય તેવું અને સૌથી મોટું અને સૌથી સામાન્ય WAN છે.

નેટવર્ક માધ્યમ એ ખરેખર એક રસ્તો છે. જેનાં પર ઇલેક્ટ્રીકલ સીગ્નલ સફર કરે છે. અને તે એક કંપોનન્ટથી બીજા તરફ જાય છે. નેટવર્ક માધ્યમનાં સામાન્ય પ્રકારો ટવીસ્ટેડપેર કેબલ, કોઅક્ષીયલ કેબલ, ફાયબર ઓપ્ટિક કેબલ અને વાયરલેસ છે.

વાયરલેસ સંદેશા વ્યવહાર :-

LAN પરની બે ડિવાઈસીસ વચ્ચે ડેટાનું વહન કરવા વાયરલેસ કોમ્યુનિકેશનમાં રેડિયો ફ્રીક્વન્સી (RAF) અથવા ઈન્ફ્રારેડ (IR) મોજાઓનો ઉપયોગ થાય છે. વાયરલેસ LAN માટે અગત્યનું ઘટક વાયરલેસ હબ અથવા એક્સેસ પોઈન્ટ છે. જે સીગ્નલની વહેંચણી માટે વપરાય છે.

વાયરલેસ નેટવર્ક :-

એક્સેસ પોઈન્ટથી સિગ્નલ મેળવવા PC અથવા લેપ્ટોમાં વાયરલેસ એડપ્ટર કાર્ડ (wireless NIC) ઈન્સ્ટોલ થવું જરૂરી છે. વાયરલેસ સિગ્નલ્સ ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક મોજાઓ છે. બહારનાં આકાશની ખાલી જગ્યામાં અને હવામાં મુસાફરી કરે છે. તેથી વાયરલેસ સિગ્નલ્સ માટે ભૌતિક માધ્યમ જરૂરી નથી. જે તેને નેટવર્ક બનાવવાની ખૂબ અલગ રીત છે વાયરલેસ સિગ્નલ્સ RF સ્પેક્ટ્રમનાં ભાગને વાપરે છે. જે અવાજ, દૃશ્ય અને ડેટાનું વહન કરે છે. વાયરલેસ ફ્રીક્વન્સી ૩ કીલો હર્ટ્સ (KHz) થી ૩૦૦ ગીગાહર્ટ્ઝ GHz ની રેન્જમાં હોય છે. ડેટાની વહન ક્ષમતા પ્રતિ સેકન્ડ 9 kb થી લઈને 54 mbps જેવી હોય છે.

ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટીક મોજાઓ વચ્ચેનો મુખ્ય તફાવત તેમની ફ્રીક્વન્સી છે. ઓછી ફ્રીક્વન્સીનાં ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક મોજાઓમાં લાંબી વેવ લેન્ગ્થ (એક પી મોજાથી પછીનાં સીને મોજા સુધીનું અંતર) હોય છે. જ્યારે ઉચી ફ્રીક્વન્સીનાં ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટિક મોજાઓમાં ટૂંકી વેવ લેન્ગ્થ હોય છે.

વાયરલેસ ડેટા કોમ્યુનિકેશનનાં કેટલાક સામાન્ય વપરાશ નીચે મુજબ છે. સેલ્યુલર ફોનની મદદથી ઈન્ટરનેટ એક્સેસ કરવી.

સેટેલાઈટ પર ઘર અથવા વ્યવસાય માટે ઈન્ટરનેટ કનેક્શન સ્થાપવું હાથમાં રાખેલી બે કમ્પ્યુટીંગ ડીવાઈસીસ વચ્ચે ડેટાનું બિમીગ (ફેંકવા) માટે વાયરલેસ કીબોર્ડ અને માઉસ વાપરવું

વાયરલેસ ડેટા કોમ્યુનિકેશનનો અન્ય સામાન્ય વપરાશ વાયરલેસ stitilte of Electrical and Electroic Engineers (IEEE)802.11 સ્ટાન્ડર્ડ પર બનેલ છે. WLANS સામાન્ય રીતે રેડિયો વેલ્કનાં કોમ્યુનિકેશન માટે ઉપયોગ કરે છે. (ઉદાહરણ તરીકે ૮૦૨ મેગાહર્ટઝ (MHz) , માઈક્રોવેલ્ક (ઉદાહરણ તરીકે ૨.૪ GHz) અને IR waves (ઉદાહરણ તરીકે ૮૨૦ નેનોમીટરર્સ mm). આજનાં નેટવર્કીંગ માટે વાયરલેસ ટેકનોલોજી અગત્યનો ભાગ છે.

૧૨.૨. WWW-World wide web અને web બ્રાઉઝર્સ :-

હાલમાં સૌથી વધુ ધ્યાન ખેંચનાર ઈન્ટરનેટનો વપરાશ World wide web છે. WWW હાઈપરટેક્સ્ટથી જોડાયેલા સર્વરોની શ્રેણી છે Hyper text માહિતી રજુ કરવાની પદ્ધતિ છે. જેમાં અમુક ટેક્સ્ટ હાઈલાઈટ કરવામાં આવે છે અને તેને પસંદ કરવાથી તે વિષય પર વધુ માહિતી આપે છે. હાઈલાઈટ કરાયેલી આ આઈટેમ્સ હાઈપર લીન્કસ કહેવાય છે અને તે યુઝર્સને એક ડોક્યુમેન્ટથી જુદા જુદા સર્વર પર આવેલ બીજા ડોક્યુમેન્ટમાં જવા આવવા દે છે. યુઝર વેબમાં હેરફેર કરવા Internate Exploror , Mosaic અથવા Netscape Navigator જેવા બ્રાઉઝર સોફ્ટવેરનો ઉપયોગ કરી શકે છે. બ્રાઉઝર એક સોફ્ટવેર છે જે યુઝરને WWW માં નેવીગેટ (અવરજવર) કરવામાં મદદ કરે છે. વેબ એ મોટાભાગનાં વેબ પેજીસનું ગ્રાફિક માધ્યમ છે. જેમાં અમુક ચિત્રો હોય છે. Home page શબ્દ એટલે સામાન્ય રીતે કોઈ સંસ્થા અથવા માહિતીનાં સ્ત્રોતનાં Index Page (શરુઆતનાં પૃષ્ઠ) છે. Home page માં લિંક હોઈ શકે છે. જે યુઝરને એક જ મુદ્દા પરનાં આગળનાં સ્થળે લઈ જઈ શકે છે અથવા અન્ય પેજ પર લિંકસ જઈ શકે છે.

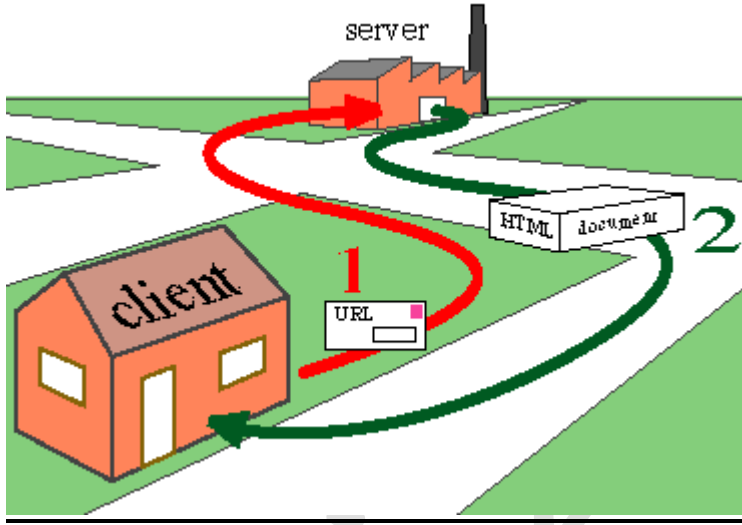
Common technologies (સામાન્ય ટેકનોલોજી) WWW ને લગતી સામાન્યરીતે વપરાતી ટેકનોલોજી નીચે મુજબ છે.

- Browser (બ્રાઉઝર) એક કલાયન્ટ સોફ્ટવેર છે. જે યુઝરને હાઈપર ટેક્સ્ટ ડોક્યુ મેન્ટ દર્શાવે છે અને તેની સાથે આદાન પ્રદાન કરે છે.
- Web Server(વેબસર્વર) એક કમ્પ્યુટર છે જેમાં પેજીસ સંગ્રહ થાય છે તે એક પ્રોગ્રામ છે જે વેબ બ્રાઉઝરમાંથી સ્ત્રોત મેળવવા માટેની વિનંતીનો પ્રતિભાવ આપે છે. તે સર્વર પ્રોગ્રામ ચલાવતું કમ્પ્યુટર છે. કેટલાક ઉપલબ્ધ વેબ સર્વર માઈક્રોસોફ્ટનું Internate Information server (IIs), નેટ સ્કેપનું Fast track અને Novell નું Intra NetWare છે.
- Home Page વેબ સર્વર પરની લીક પર જતાં પ્રથમ જે હાઈપર ટેક્સ્ટ ડોક્યુમેન્ટ દર્શાવાય છે તે હોમ પેઈજ છે.
- Hyper text Markup language (HTML) વેબ ડોક્યુમેન્ટ બનાવવા વપરાતી એન્કોડિંગ સ્કીમ છે પ્રોટોકોલ એ કમ્પ્યુટર્સ ધ્વારા તાર્કિક રીતે સંદેશાની આપલે કરવા વપરાતો નિયમોનો સેટ છે.
- Hyper text transfer protocol (HTTP) વેબ ઉપરનું હાઈપર ટેક્સ્ટ ડોક્યુમેન્ટ્સ તબદીલ કરવા વપરાતું પ્રોટોકોલ (નિયમ) છે. જ્યારે યુઝર લીક પર કલિક કરે છે. ત્યારે બ્રાઉઝર લીક વાંચીને ડોક્યુમેન્ટ પર લઈ જાય છે.
- Uniform resource Loctor (URL) એક વેબ એડ્રેસીંગ સ્કીમ છે જે ઈન્ટરનેટનાં રીસોર્સનું ચોક્કસ સ્થળ દર્શાવે છે જ્યારે યુઝર લીક પર કલિક કરે છે ત્યારે બ્રાઉઝર લીકને વાંચીને ડોક્યુમેન્ટ પર લઈ જાય છે. લીક વિષેની માહિતી બ્રાઉઝરને URL ધ્વારા આપવામાં આવે છે. એક ડોક્યુમેન્ટમાંથી બીજા ડોક્યુમેન્ટમાંની કોઈપણ લીકનો હંમેશા URL વાપરીને અમલ કરવામાં આવે છે URL ડોક્યુમેન્ટનાં સ્થાન વિષેની માહિતી ધરાવે છે. URL અન્ય HTML ડોક્યુમેન્ટને અથવા કોઈ ચિત્ર ને દર્શાવતું હોય છે. URL લખતી વખતે કેટલાક નિયમો અનુસરવાનાં હોય છે પરંપરાગત URL નીચે મુજબ હોય છે.

વેબ એ માઉસનાં ક્લિકથી ઉપલબ્ધ માહિતીની દુનિયા છે. તેને વાપરવા માટે તમારે કોમ્પ્યુટર, ઈન્ટરનેટનું જોડાણ અને બ્રાઉઝરની જરૂર પડે છે.

તમે બ્રાઉઝર શરૂ કરો ત્યારે તે માહિતીનાં પેઈજીસ શોધે છે અને દર્શાવે છે. વેબ બ્રાઉઝરનું કાર્ય વેબ પેજીસ (HTML) ની પ્રોગ્રામીંગ લૅંગવેજ (ભાષા) ને સમજવાનું અને તમે તમારા સ્ક્રીન પર જોઈ શકો તે શબ્દો અને ચિત્રોમાં રૂપાંતરીત કરવાનું છે જો વધુ માહિતી જોઈતી હોય તો તમારે હાઈપર લીંક પર ક્લિક કરવાની હોય છે. દરેક પાના પર કેટલાક શબ્દો, શબ્દસમુહો અથવા ચિત્રોને હાઈલાઈટ કરવામાં આવે છે અને તેને ક્લિક કરવાથી બ્રાઉઝર અન્ય પાના ઉપર લઈ જાય છે જેમાં સંભવતઃ વધુ હાઈલાઈટ કરેલી બાબતો હોય છે. આમ આ લીંક આગળને આગળ લઈ જાય છે.

તમામ વેબ ડોક્યુમેન્ટ્સ સર્વર કોમ્પ્યુટર્સમાં સંગ્રહ થયેલા હોય છે. જે કેક્ટરી રૂપે દર્શાવેલ છે. યુઝર આ ડોક્યુમેન્ટ તેમનાં સ્થાનિક (અંગત) કમ્પ્યુટર્સમાંથી વિનંતી કરીને જોઈ શકે છે. જે તે ઘર ધ્વારા દર્શાવવામાં આવેલ છે જેને Client (ક્લાયન્ટ) કહે છે. વેબમાં સમાવિષ્ટ તમામ કમ્પ્યુટર્સ ઈન્ટરનેટથી જોડાયેલા હોય છે. જેને રસ્તાઓથી દર્શાવેલ છે.

તમે હાઈપર લીંકને ક્લિક કરો કે તમારું અધર કમ્પ્યુટર એક ડોક્યુમેન્ટ પર લઈ જાય છે.

૧૨.૩ વેબ બ્રાઉઝર્સ :-

બ્રાઉઝર એક પ્રોગ્રામ છે જે ઈન્ટરનેટને સર્ફીંગ (સફર કરવા) કરવા જરૂરી છે. વેબ બ્રાઉઝરનાં કેટલાક ઉદાહરણો નીચે મુજબ છે. Internet Explorer 6 એ આગળ પડતું બ્રાઉઝર છે. વિન્ડો, XP સૌથી લોકપ્રિય ઓપરેટીંગ સિસ્ટમ છે અને મોટા ભાગનાં યુઝર 800X600પીકસેલ અથવા વધુ રિસોલ્યુશનથી અને ઓછામાં ઓછા ૬૫,૦૦૦ રંગોમાં દૃશ્યો જોવે છે.

Internet Explorer

Internet Explorer (IE) by Microsoft is the most popular Internet browser today. IE was introduced in 1995 and passed Netscape in popularity in 1998.

Netscape

Netscape was the first commercial Internet browser. It was introduced in 1994. Netscape has gradually lost its popularity to Internet Explorer.

Mozilla

The Mozilla Project has grown from the ashes of Netscape. Browsers based on Mozilla code is the second largest browser family on the Internet today, representing about 20% of the Internet community.

Firefox

Firefox is a new browser from Mozilla. The browser is very promising and expected to gain a high market share.

Opera

Opera is a Norwegian Internet browser. It is known to be fast and small, standards-compliant, and available for many operating systems. Opera is the preferred browser for a number of small devices like mobile phones and hand-held computers.

(A) Internet Explorer :-

માઈક્રોસોફ્ટનું ઈન્ટરનેટ એક્સપ્લોરર આજે સૌથી વધુ લોકપ્રિય ઈન્ટરનેટ બ્રાઉઝર છે. ઈ.એ. ૧૯૯૫માં શરૂ થયું હતું અને ૧૯૯૮માં તેણે Netscape ને લોકપ્રિયતામાં પાછળ રાખ્યું.

(B) Netscape

Netscape પ્રથમ વ્યવસાયીક ઈન્ટરનેટ બ્રાઉઝર હતું તે ૧૯૯૪માં શરૂ થયું હતું Netscape ધ્વારા ધીમે ધીમે તેની લોકપ્રિયતા ગુમાવી અને Internet Explorer એ મેળવી.

(C) Mozilla

Netscape ની પડતીમાંથી Mozilla પ્રોજેક્ટનો જન્મ થયો આજે ઈન્ટરનેટ પર ગોઝિલા કોડ બીજા નંબરનું સૌથી મોટું બ્રાઉઝર કુટુંબ છે જે લગભગ ૨૦% ઈન્ટરનેટ સમુદાયનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

(D) Firefox :-

firefox એ Mozilla તરફથી નવું બ્રાઉઝર છે આ બ્રાઉઝર ખુબ પ્રભાવશાળી છે અને તેને ઉચો હિસ્સો મળવાની અપેક્ષા છે.

(E) Opera

ઓપેરા નોર્વેજીયન ઈન્ટરનેટ બ્રાઉઝર છે તેને ઝડપી અને નાનું સ્ટાન્ડર્ડ કમ્પલાયન્ટ (અનુકુળ) અને ઘણી ઓપરેટીંગ સીસ્ટમ માટે ઉપલબ્ધ ગણવામાં આવે છે. મોબાઈલ ફોન અને હેન્ડ હેલ્ડ કોમ્પ્યુટર્સ જેવી અસંખ્ય નાની ડીવાઈસ માટે ઓપેરા પસંદગી પાત્ર બ્રાઉઝર્સ છે.

૧૨.૪. ઈન્ટરનેટ સર્ફ કરવી :-

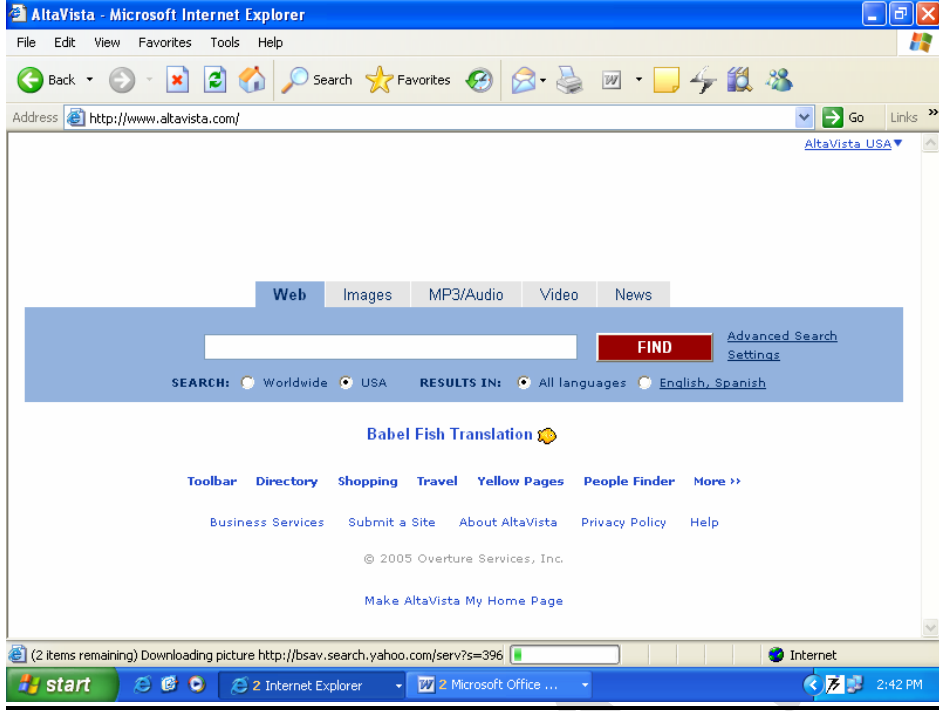
ઉપરનાં નેટ બ્રાઉઝરની મદદથી આપથી જરૂરિયાત મુજબની યોગ્ય વેબસાઈટ ઉપર આપણે નેવીગેટ (અવરજવર) કરી શકીએ છીએ નેટ પર હેરફેર કરવી એટલે કે કંઈ કહેવા સર્ફિંગ કરવું ઈન્ટરનેટનાં મૂળભૂત પાયાનાં નિયમોને અનુસરીને તમે જે કાર્ય કરો છો તેને સર્ફિંગ કહેવાય છે ઉદાહરણ તરીકે તમે કોઈપણ એક વિષય પર વેબસાઈટમાં શોધ કરો છો.

૧૨.૫. Search (સર્ચ એન્જીન Google વગેરે)

Search Engine માનવીય દખલગીરીથી કાર્ય કરે છે. તે સ્પાઈડર્સ મોકલે છે જે અલગ અલગ સ્પાઈડર્સમાં ઓછી શોધ કરે છે. અને યાદી બનાવે છે દરેક સર્ચ એન્જીન બીજાથી અલગ કાર્ય કરે છે અને એકબીજાથી વધુ શક્તિશાળી હોય છે. આ વિષય વિશે વધુ શીખવાનો રસ ધરાવતાં હોય તો “Bot spot” ખાતે FAQ ની મુલાકાત લો.

સર્ચ એન્જીન પાસેથી સંબંધિત પરિણામો મેળવવાનો સૌથી શ્રેષ્ઠ રસ્તો હેલ્પ ફાઈલને વાંચવાનો છે.

Search Engine Samples (નમુનો)

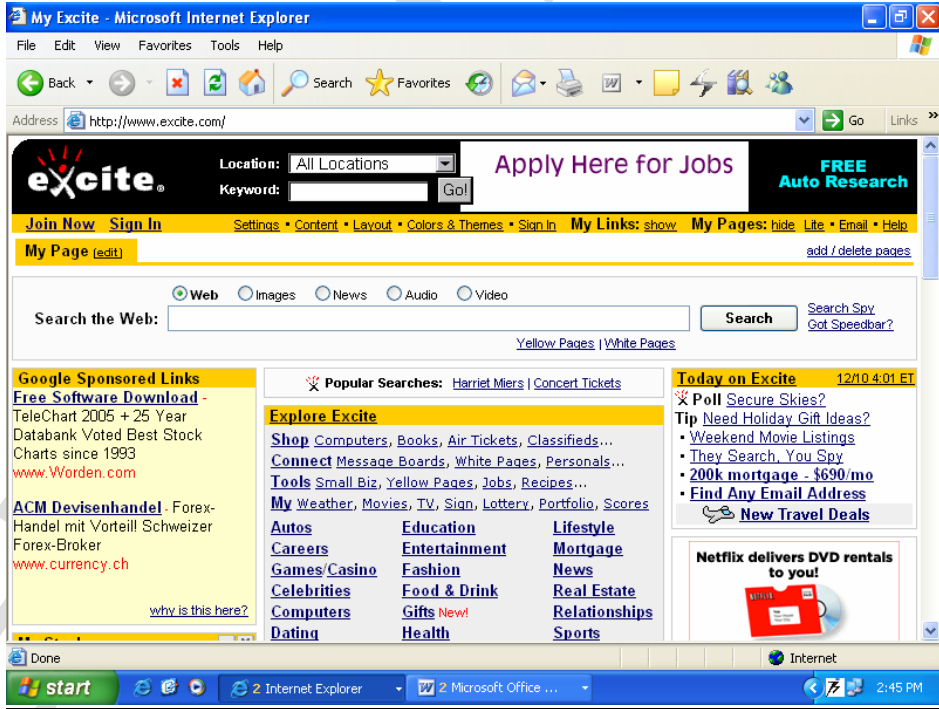

Alta vista સર્ચ એન્જીન

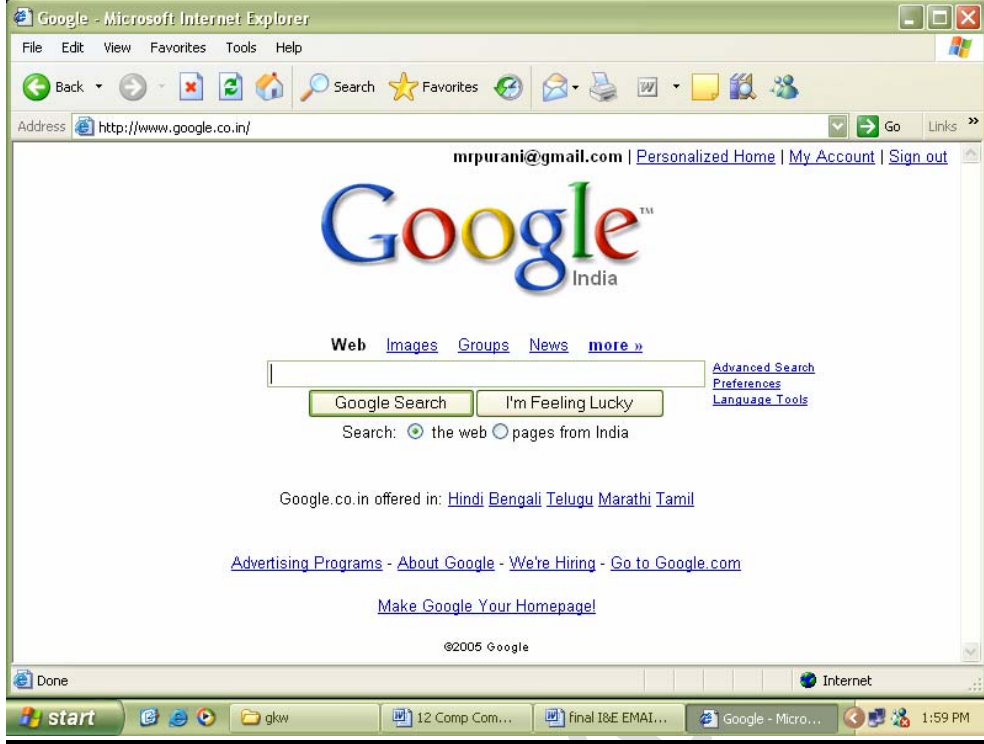
આ એન્જીન શક્તિશાળી શોધખોળ ક્ષમતાઓની બહાઈ હાંકે છે. જેમાં તમે વેબસાઈટસ, ન્યુઝગ્રૂપ અને વ્યક્તિઓની તલાસ કરી શકે છે.

Excite

આ વિશાળ રિસોર્સને જે લાખો ડોક્યુમેન્ટ્સમાં શોધ કરે છે.

Google

www, ચિત્રો ન્યુઝગ્રૂપ અને તાજા ન્યુઝમાં શોધ કરે છે.

૧૨.૬. વેબસાઈટમાં અહી તહી જવું :-

વેબસાઈટ એક્સ ટાઈપ કર્યા પછી તમે જે બ્રાઉઝરને વાપરવાનાં છો તે વેબસાઈટનું નામ, વેબસાઈટનું વિષય વસ્તુ ઉપર મુજબ દર્શાવશે. વેબસાઈટમાં નેવીગેટ કરવાનું સરળ કાર્ય છે. જેમાં હાઈલાઈટ કરેલા વિષયલક્ષી મેટર પર ક્લિક કરી તમારી જરૂરીયાત મુજબની સંબંધિત સાઈટ ખુલે છે.

આ લીક / હાઈલાઈટ કરેલ વિકલ્પો સંબંધિત માહિતી પેઈજ પર લઈ જાય છે અને વેબસાઈટ અથવા માહિતી ખોલવાનાં લીક કરેલી હોય તો તેને દર્શાવશે.

- પાનાનાં ઉપરનાં ભાગે Home બટનને ક્લિક કરીને કોઈપણ સમયે વેબસાઈટનાં હોમ પેઈજ (મુખ્ય પાના) પર લઈ જઈ શકાય છે.
- પાનાનાં ઉપરનાં ડાબા ભાગે ડ્રોપ ડાઉન બોક્ષમાં Jump to ને ક્લિક કરો જેથી તમે ત્યાં જઈ શકો તે પાના દેખાશે તમે આમ તેમ પોઈન્ટર ફેરવશો ત્યારે આ યાદી તમારા હાલનાં સ્થાને શું ઉપલબ્ધ છે તે દર્શાવવા બદલશે (આ ડ્રોપડાઉન બોક્ષ માટે કેટલીક સાઈટસ Jump to ને બદલે અન્ય નામો વાપરે છે.) હોમ પેઈજ સિવાયનાં કોઈપણ પેઈજ પરથી તમે નીચેનાં કાર્યો પણ કરી શકો.
- Navigation barમાં લીકને ક્લિક કરી શકો જેથી તે ઘટકનું વિષય વસ્તુ દર્શાવે.
- ડાબી બાજુએ પેઈજનાં મથાળે bread crumbs linkને ક્લિક કરી ઉચ્ચ સ્તરનાં પેજીસમાં જાવ.

સંબંધિત મુદ્દાઓ :-

- Help મેળવવી

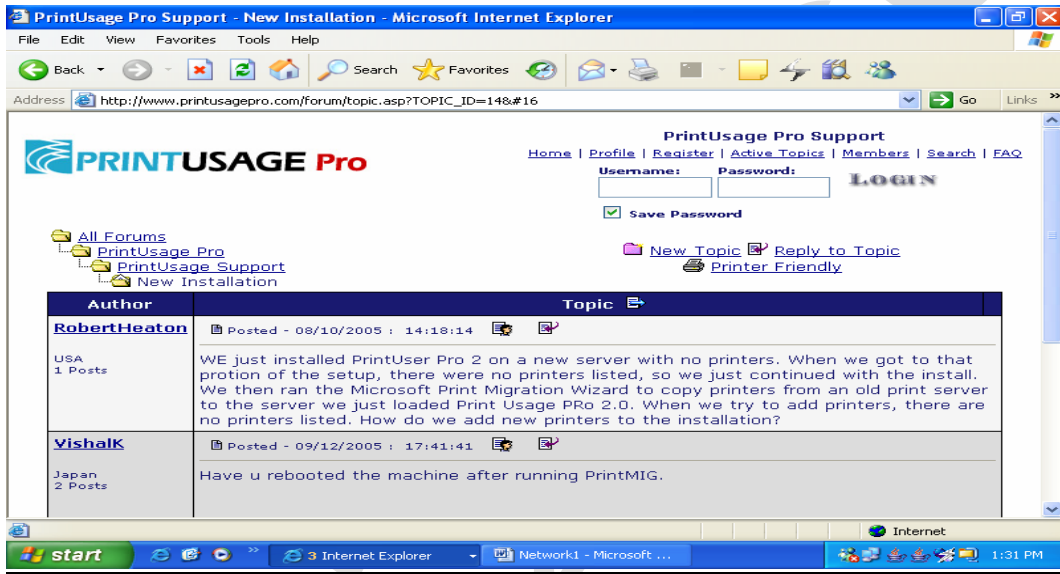
તમારા browser ને સેટ કરો (ટયુનઈન)

જો કોઈ બ્રાઉસરને લગતી મુશ્કેલીઓ હોય કે કોઈ વિષય વસ્તુને પ્લેયર અથવા પ્લગઈનની જરૂર હોય તો બ્રાઉસરને ટયુન કરીને ચેક કરો. અથવા જરૂરી હોય તો નવું બ્રાઉસર પ્લગઈન ડાઉનલોડ કરી ઈન્સ્ટોલ કરો.

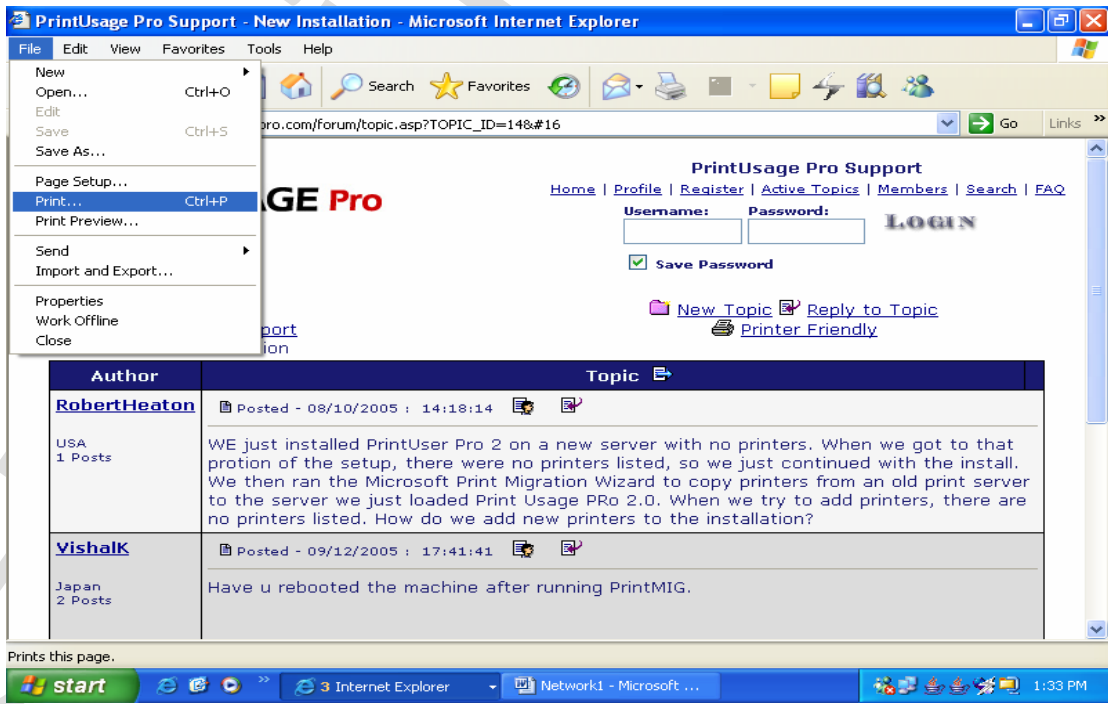
૧૨.૭. વેબ પેજીસનાં ભાગને પ્રીન્ટ કરવો અથવા બચાવવો.

વેબ પેજીસનાં ભાગને પ્રીન્ટ કરવાનું વધારે સહેલું છે સામાન્ય રીતે વેબસાઈટ પ્રિન્ટીંગનો વિકલ્પ આપે છે અને સામાન્ય રીતે વેબસાઈટ પર આપેલ નિશાનીથી Save કરવા અથવા પ્રિન્ટનું કાર્ય કરી શકાય છે.

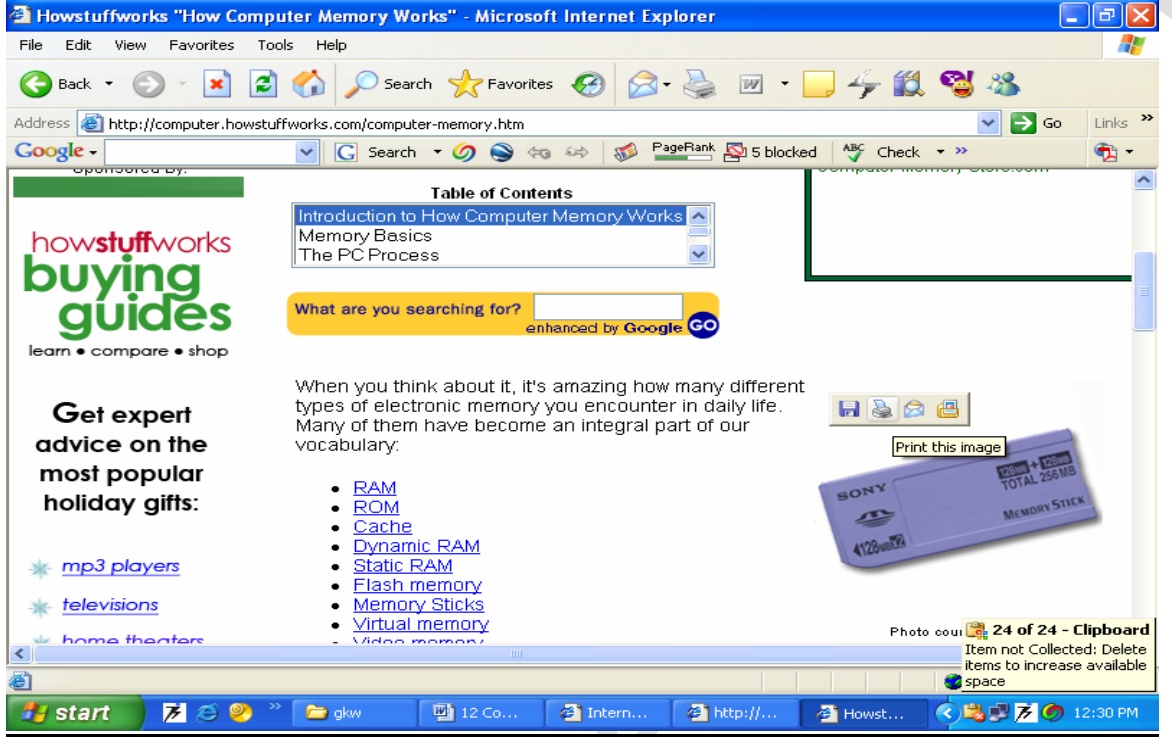
વધુમાં તમે . file મેનુમાંથી Print વિકલ્પ પસંદ કરી વેબ પેજીસનાં વિષય વસ્તુને પ્રિન્ટ કરી શકો છો વધુમાં વિષય વસ્તુનાં પેઈજ અથવા સમગ્ર પેઈજને સાચવવા આ જ પ્રોસેસ વાપરી શકાય નીચે સ્ક્રીન આપેલ છે

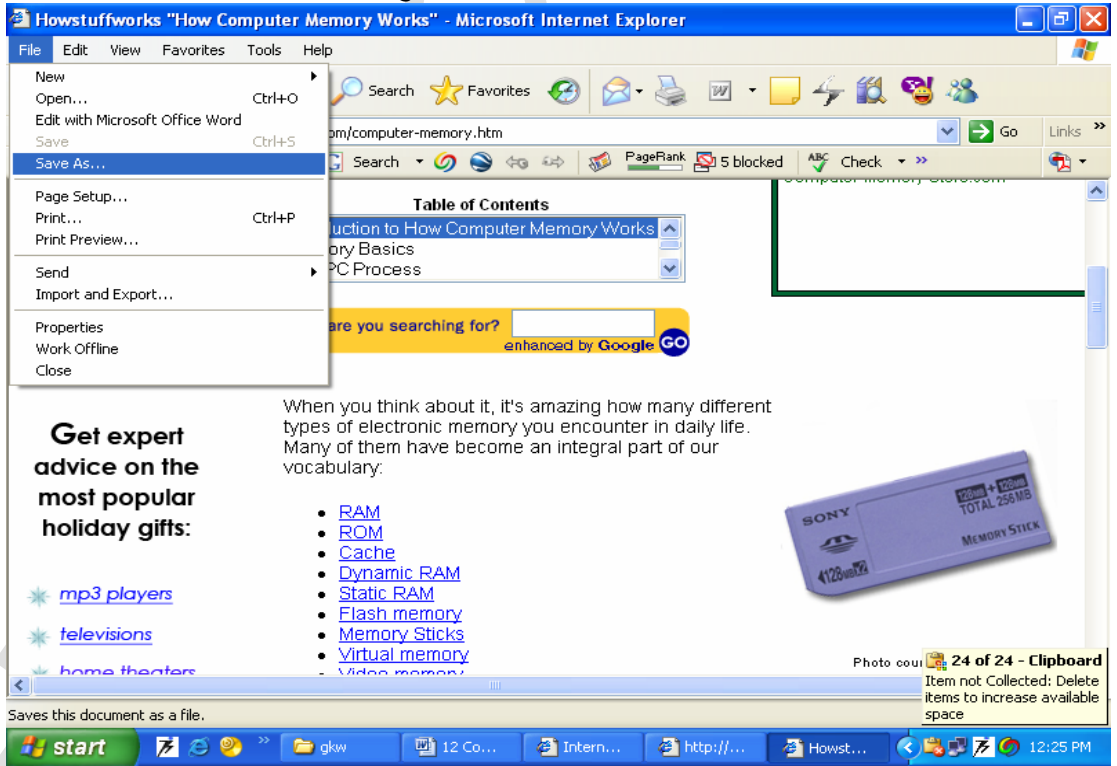
નીચેની સ્ક્રીન વેબપેજીસને પ્રીન્ટ અને Save કરવાનાં વિકલ્પ દર્શાવે છે.

ચિત્રમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નીચેનાં ચિત્રને પ્રિન્ટ કરો.

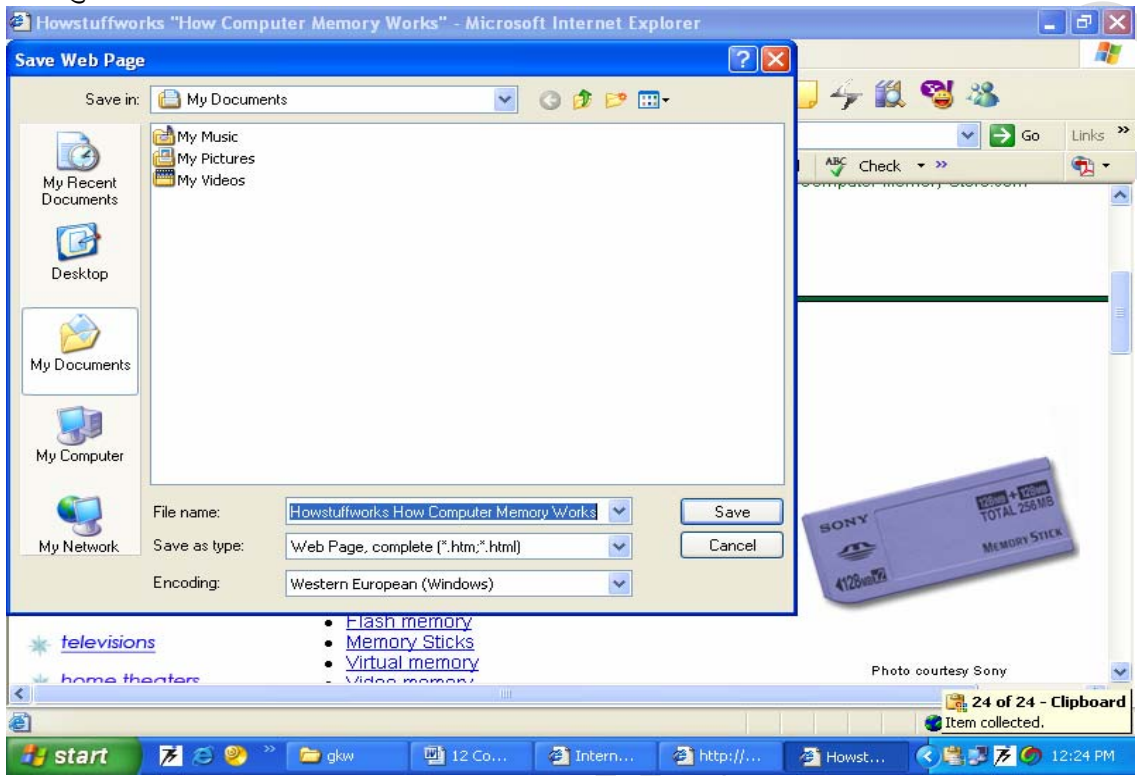

વેબ પેજનાં ભાગને સાચવો file મેનુમાં જઈ Save As દબાવો.

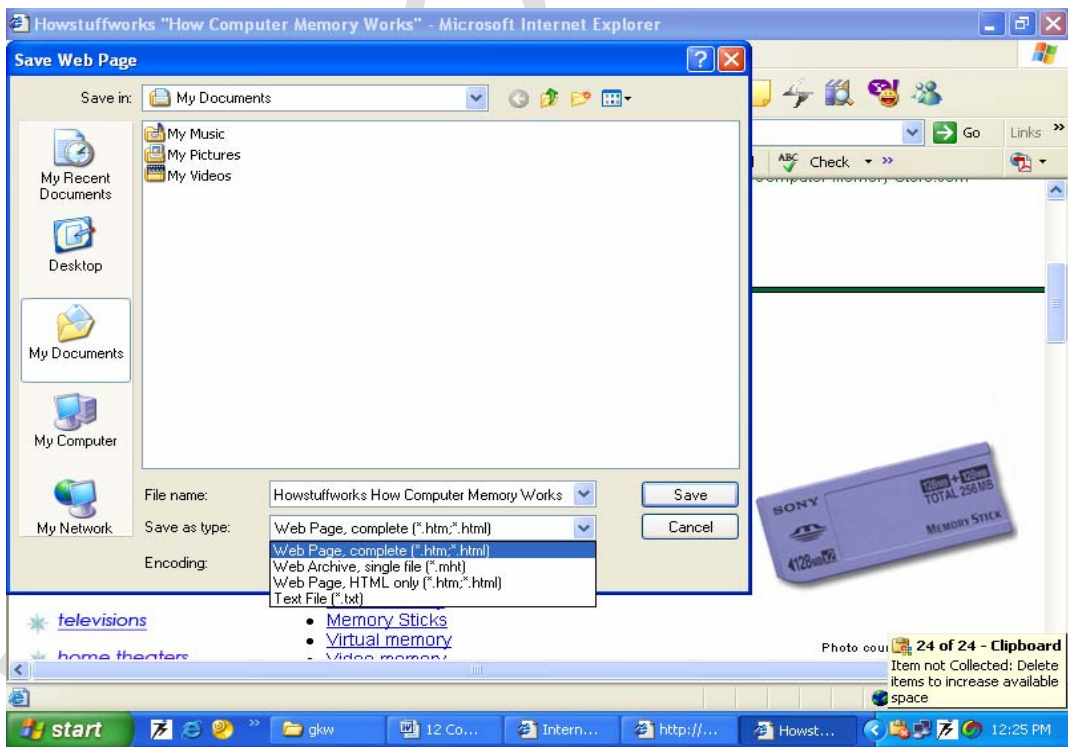

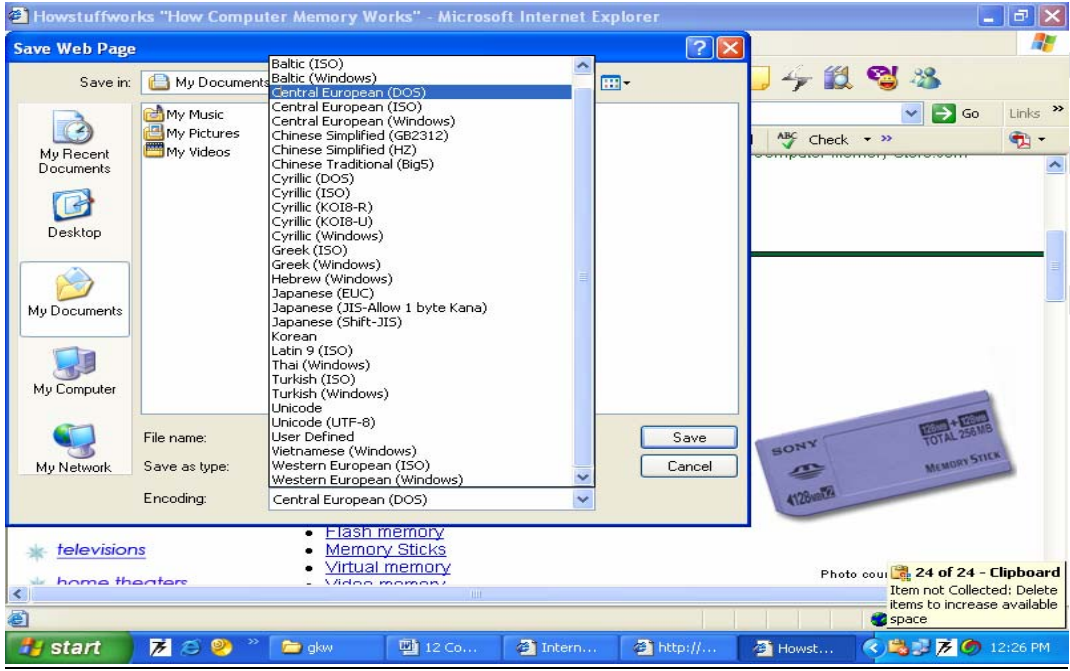
file નું નામ આપો

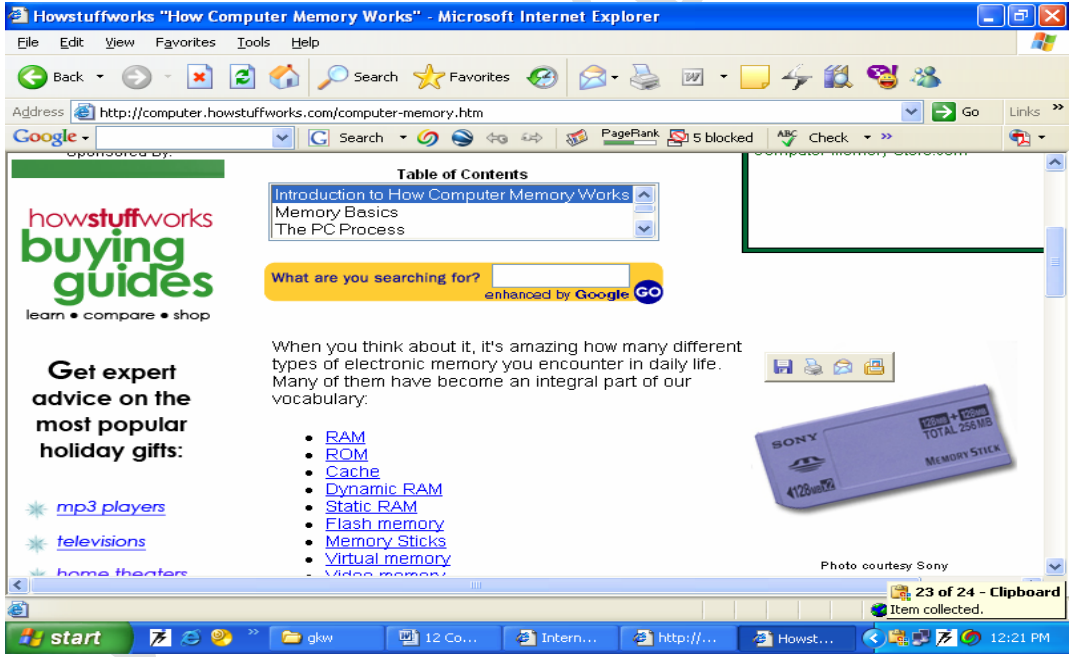
Save As ની પ્રકાર આપો

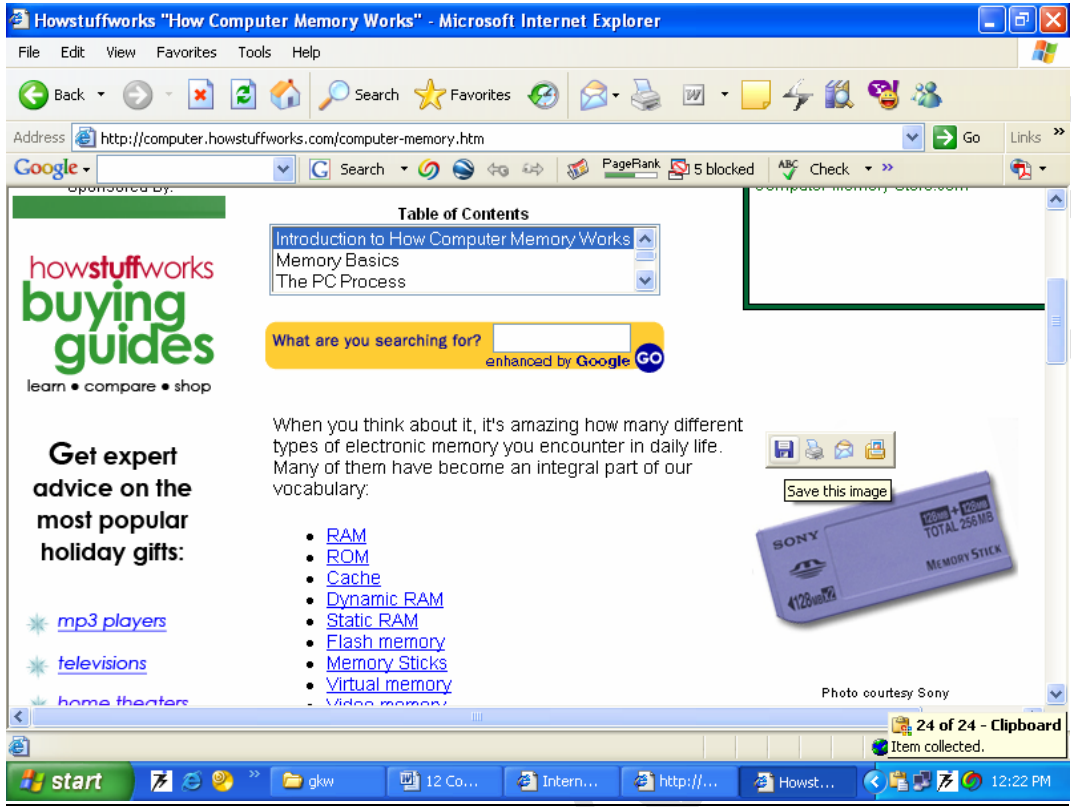
ડેટાબેઝમાંથી એન્કોડિંગ વિકલ્પ આપો

વેબમાં આપેલ વિકલ્પોની મદદથી એટલે કે વેબસાઈટ પરથી જ પ્રિન્ટ આપો

આકૃતિમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ચિત્રને સાચવે છે

૧૨.૮. ડાઉન લોડીંગ (ઉતારવું)

Downloading એટલે દૂરનાં કમ્પ્યુટર પાસેથી ડીજીટલ માહિતી મેળવવાની પદ્ધતિ તેનાં અર્થ મુજબ વેબ પર તમે જે કંઈ કરો છો તે ડાઉનલોડિંગ છે તે તમારા માઉસને ક્લિક કરવા જેટલું સરળ છે. તમે વેબ પેજ એક્સેસ કરો છો ત્યારે તમે હકીકતમાં ડોક્યુમેન્ટ અને તમામ સંલગ્ન ચિત્રોને વેબ સર્વરમાંથી ડાઉનલોડ કરો છો ડીજીટલ ડેટા મળી ગયા પછી બ્રાઉઝર ફાઈલ એક્સ્ટેન્શન (' . ' પછીનાં અક્ષરો) જો ફાઈલનો પ્રકાર ઓળખી જશે તો તે તેને દર્શાવશે. જો તે ઓળખશે નહિં તો તેમને viewer કન્ફીગર કરવા રહેશે. (ફાઈલ જોવા ક્યા સોફ્ટવેર પ્રોગ્રામને વાપરવો તે બ્રાઉઝરને કહેશે.) ફાઈલને તમારી હાર્ડડીસ્કમાં Save કરવાનો વિકલ્પ પણ આપશે.

ફાઈલો ડાઉનલોડ કરવાનો અન્ય એક રસ્તો ફાઈલ પરની લીકને માઉસનાં રાઈટ ક્લિક (બટન) કરી પોપ-અપ મેનુમાંથી Save to disk વિકલ્પને પસંદ કરવાનો છે કેટલાક કિસ્સાઓમાં તમને ફાઈલ હાર્ડડીસ્કમાં ક્યાં સાચવવી તે પૂછશે અથવા ફાઈલ તમારા ડેસ્કટોપ પર આપમેળે ડાઉનલોડ થશે જે તમારું બ્રાઉઝર કેવી રીતે ઈન્ફીગર થયેલ છે તેનાં પર આધાર રાખશે.

ચિત્ર સાચવવું :-

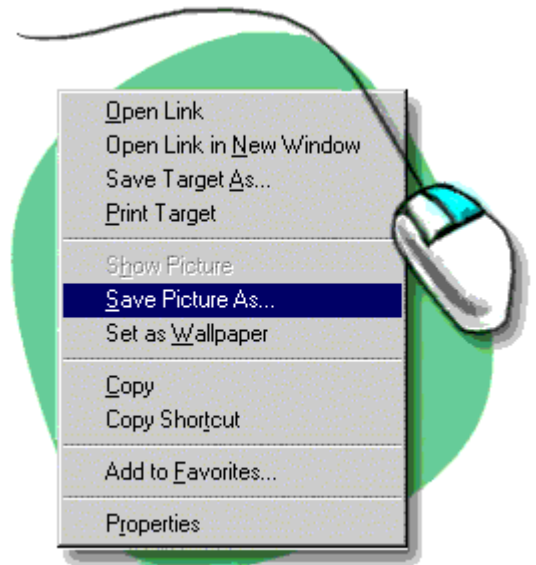
તમારા મોનિટર પર ચિત્ર અથવા ફોટો દર્શાવાય કે તરત જ તમે તેને ભવિષ્ય માટે Save કરવા ઈચ્છો ત્યારે નીચે મુજબ કરો :-

૧. ચિત્ર પર તમારું કર્સર રાખો.

૨. વિન્ડોઝ યુઝરે માઉસનું રાઈટ બટન દબાવવું.

પોપ-અપ બોક્ષ ખૂલશે. Macintosh (મેકીનોસ) યુઝરે પોપ-અપ બોક્ષ દેખાય ત્યાં સુધી માઉસનાં બટનને ક્લિક કરી દબાવી રાખવી.

૩. Save વિકલ્પને પસંદ કરીને તમારી હાર્ડફાઈલમાં ચિત્રને સાચવો.

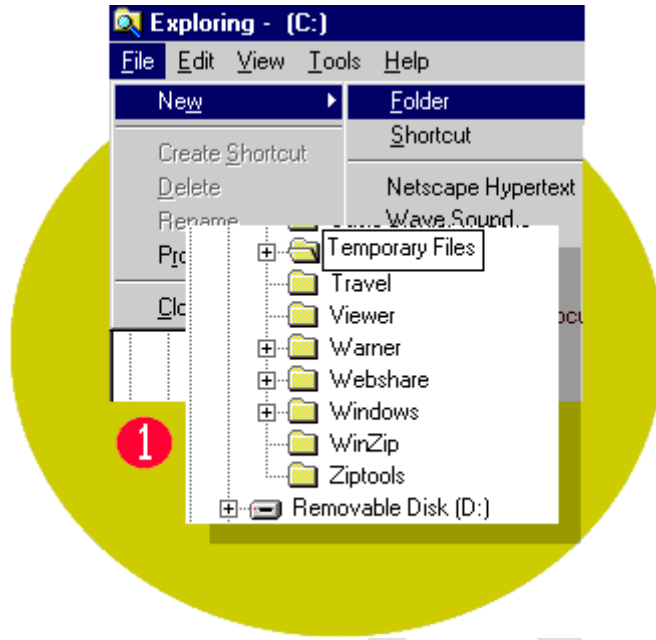

૪. તમે ફાઇલનું ચાલુ નામ સ્વીકારી શકો અથવા તેનું નામ ફરી આપી શકો (ગ્રાફિકની ફાઇલ સામાન્યરીતે . gif અથવા . jpg ફોર્મેટમાં હોય છે.)

કમ્પ્રેસ અને સેલ્ફ-એક્સ્ટ્રેક્ટરીંગ ફાઇલ્સ

સોફ્ટવેરથી તમે કમ્પ્રેસ (ઓછી જગ્યામાં સાચવેલ) ફાઇલ્સ ડાઉનલોડ કરો છો. આ ફાઇલો વ્યક્તિગત ફાઇલો અથવા ફાઇલોનું જૂથ હોઈ શકે જેને એક જ ફાઇલમાં કમ્પ્રેસ કરવામાં આવે છે. ડાઉનલોડનાંસમય અને ડિસ્કની જગ્યા બચાવવા આમ કરવામાં આવે છે. જો ફાઇલોને કમ્પ્રેસ કરવા આવેલ હોય તો તમારે તેને ડિકમ્પ્રેસ (છૂટી કરવા) અલગ સોફ્ટવેર યુટિલિટીની જરૂર પડે છે.

ઈન્ટરનેટ પરથી એપ્લિકેશન્સ, પ્લગ-ઇન્સ, ગેઈમ્સ અથવા અન્ય કોઈપણ સોફ્ટવેર ડાઉનલોડ કરવા આ સ્ટેમ્પ અનુસરો:

If you don't already have one, create a Temporary Files folder by opening Windows Explorer, highlighting your hard drive (typically the c: drive), then selecting File/New/Folder.

When the folder appears, name it Temporary Files.

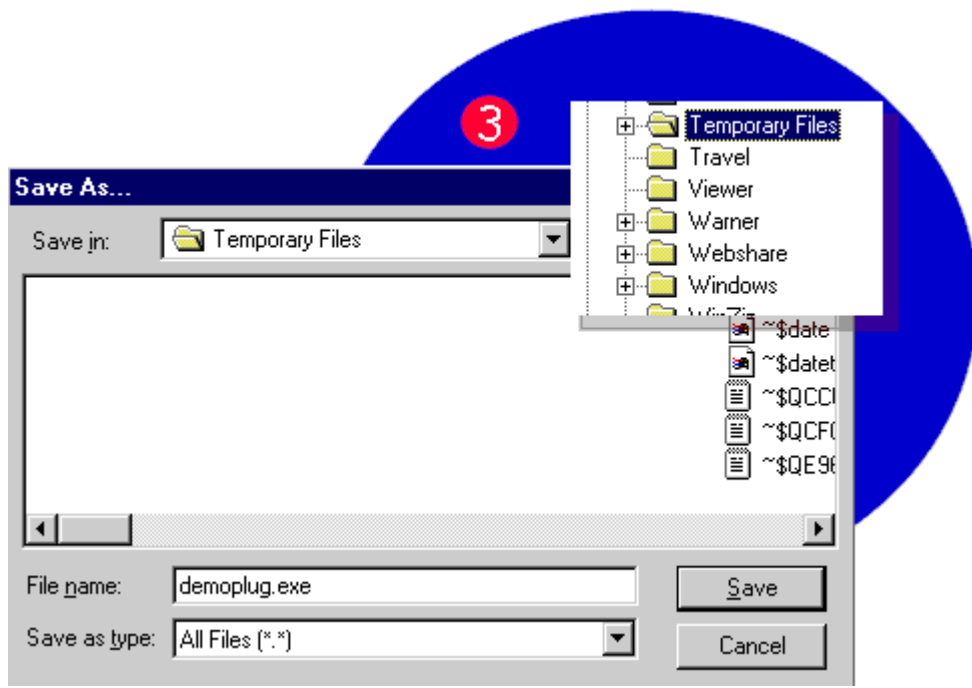
Once you locate the software you want to download, click on the link to begin the download process.

download free downloads from macromedia

Download RealPlayer Plus G2 Now

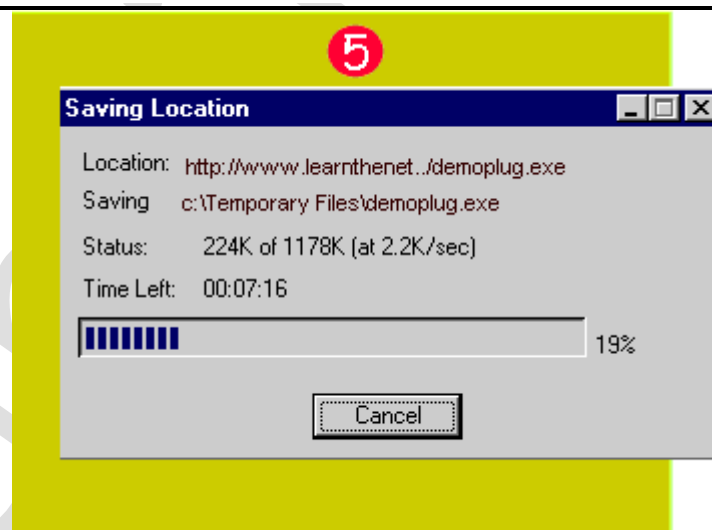
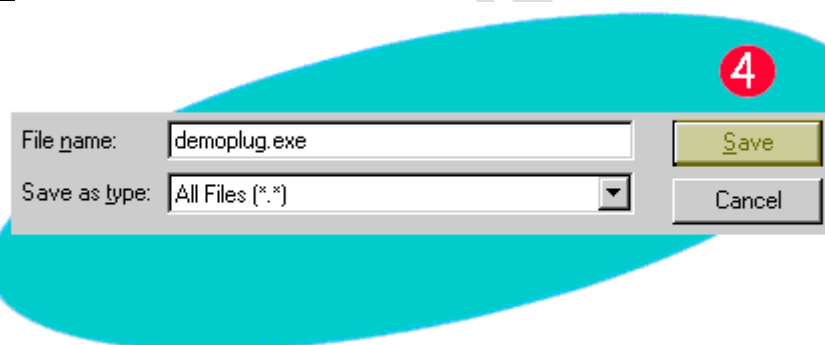
- The best quality RealVideo
- Hi-fi audio quality with graphic EQ
- Control picture quality
- Just \$29.99 with money back guarantee

Download Now

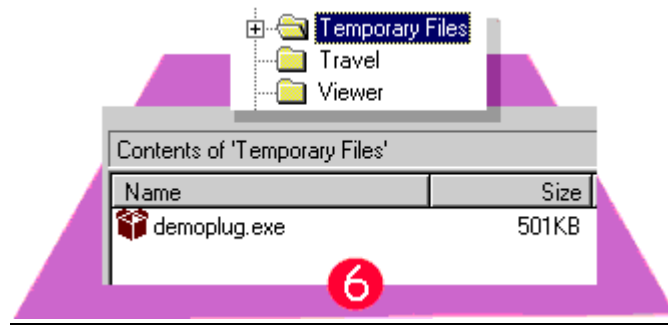

You will be asked where to save the file. Locate the Temporary Files folder on your hard drive and double click on it to open it.

Click SAVE

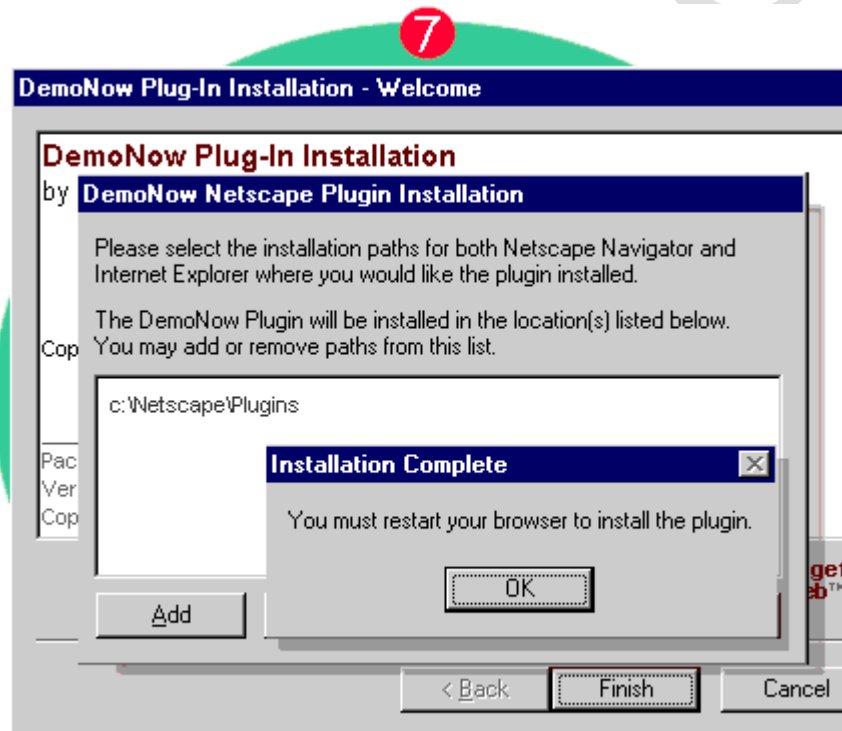
If you are really bored, you can watch the file as it downloads.

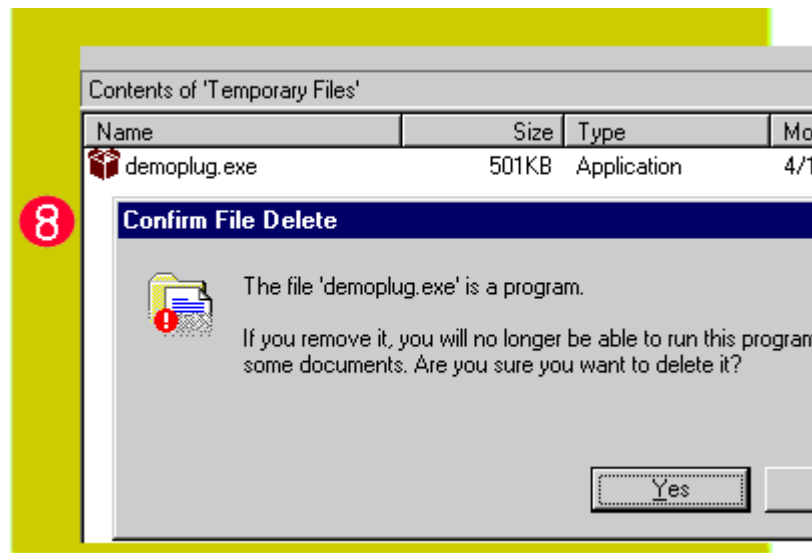

After the download is finished, you have to install the software. Close all programs that are running, except Windows Explorer. Find the file you downloaded and double click on it.

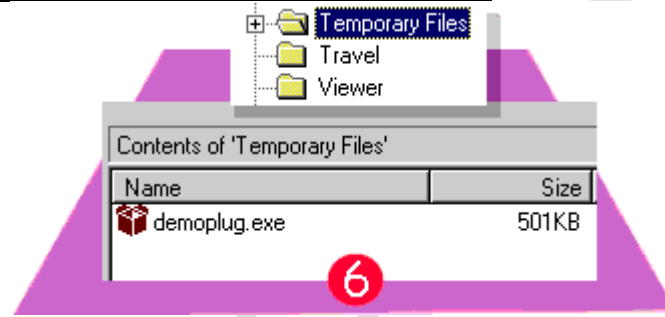
A series of installation screens direct you through the process.

New application programs are usually installed in the **Program files** folder. Plug-ins are usually installed in the appropriate browser folder.

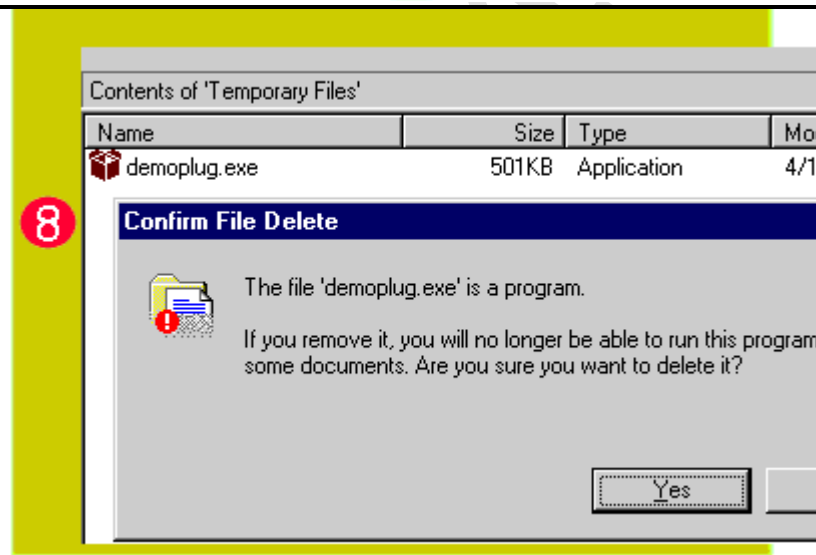
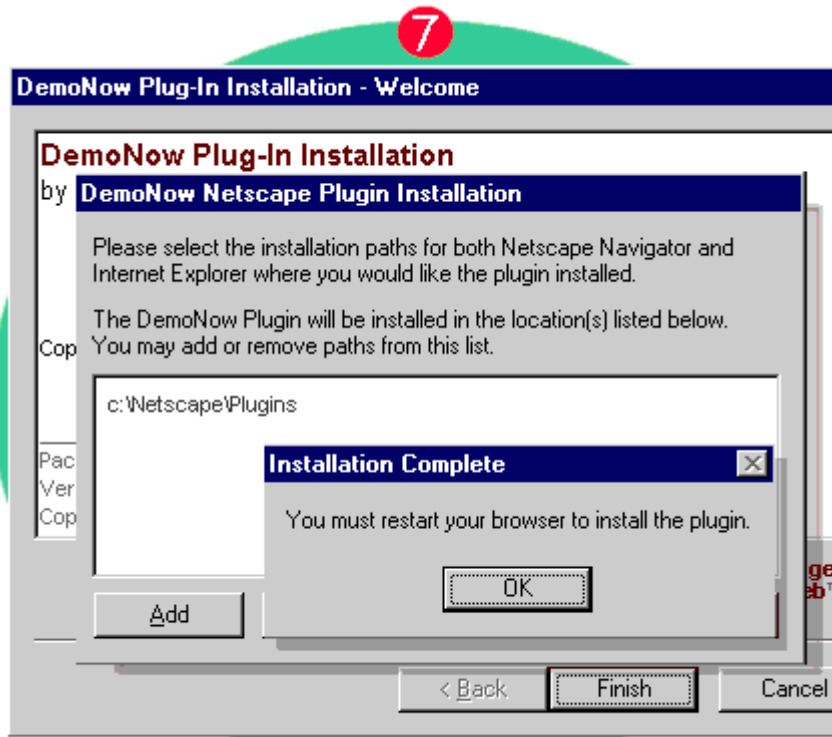
After the software is installed you can delete the file in your Temporary Files folder to free up space on your hard drive

After the download is finished, you have to install the software. Close all programs that are running, except Windows Explorer. Find the file you downloaded and double click on it.

A series of installation screens direct you through the process.

New application programs are usually installed in the **Program files** folder. Plug-ins are usually installed in the appropriate browser folder.

After the software is installed you can delete the file in your Temporary Files folder to free up space on your hard drive

જો તમારી હાર્ડડ્રાઈવ (સામાન્ય રીતે c:drive)માં temporary files ફોલ્ડર ન હોય તો વિન્ડોઝ એક્સ્પ્લોરર ખોલી c:driveમાં file/New/Folder ને ક્લિક કરી બનાવો.

જ્યારે Folder દેખાશે ત્યારે તેને Temporary Files નામ આપો.

તમારે ડાઉનલોડ કરવું હોય તે સોફ્ટવેર મળે કે ડાઉનલોડ પ્રોસેસ શરૂ કરવા લિંક પર ક્લિક કરો. ફાઈલને ક્યાં Save કરવાની છે તે પૂછશે. તમારી હાર્ડડ્રાઈવ પર Temporary Files ફોલ્ડરને શોધો અને તેને ખોલવા ડબલ ક્લિક કરો.

Save ને ક્લિક કરો.

તમે ડાઉનલોડ થતી ફાઈલને જોઈ શકો છો.

ડાઉનલોડ પૂરું થાય કે તમારે સોફ્ટવેરને ઈન્સ્ટોલ કરવાનું છે. વિન્ડોઝ એક્સ્પ્લોરર સિવાયના તમામ ચાલુ પ્રોગ્રામને બંધ કરો. તમે ડાઉનલોડ કરેલી ફાઈલ શોધો અને તેના પર ડબલ ક્લિક કરો.

ઈન્સ્ટોલેશન સ્ક્રીન એક શ્રેણી તમને પ્રોસેસરમાંથી પસાર કરશે. નવા એપ્લીકેશન પ્રોગ્રામ્સ મોટેભાગે Programs Files ફોલ્ડરમાં ઈન્સ્ટોલ થાય છે. Plug-in મોટેભાગે યોગ્ય બ્રાઉઝર ફોલ્ડરમાં ઈન્સ્ટોલ થાય છે.

સોફ્ટવેર ઈન્સ્ટોલ થાય ત્યાર પછી તમે Temporary Files Folder માંથી ફાઈલને દૂર કરી તમારી હાર્ડડ્રાઈવ પરની જગ્યા બચાવી શકો છો.

૧૨.૯ ઈન્ટરનેટ ચેટીંગ (સંદેશાઓની આપ-લે)

ચેટ રૂમ્સ

યુઝર્સ કેટલીક વેબસાઈટ્સ પર લોગઓન (જોડાય) કરી શકે અને ઈન્ટરનેટ ચેટ સોફ્ટવેર વાપરીને ઓન-લાઈન વિવિધ અન્ય યુઝર્સ સાથે સંદેશાની આપ-લે કરી શકે છે જે એક ઈન્ટરએક્ટિવ (અરસપરસ) સોફ્ટવેર છે જેમાં યુઝર એક વિન્ડોમાં કોમેન્ટ્સ ટાઈપ કરે છે અને બીજા વિન્ડોમાં મેળવે છે. આવી વેબસાઈટ્સને ચેટરૂમ્સ કહેવાય છે. એ કોન્ફરન્સ પ્રકારની પદ્ધતિ છે જેમાં યુઝર્સ જુદા-જુદા વિષયો પર ચર્ચાઓ કરતા હોય છે જેમ કે, 'ઈ.સ. પૂર્વે ૯ માં વિશ્વ કેવું દેખાતું હશે?' થી 'ઈ.સ. ૩૦૦૦ માં વિશ્વ કેવું થશે?' અને 'જીવન અને અર્થના જુદા-જુદા પાસાંઓ'.

ઈન્ટરનેટ રીલે ચેટ (IRC) અથવા Chat એ અન્ય ઈન્ટરનેટ યુઝર્સ સાથે સંદેશાની તરત આપ-લે કરવાનો સોફ્ટવેર પ્રોગ્રામ અથવા Java પ્લગ-ઈન છે જે તમારા હાલના વેબ બ્રાઉઝરમાં કામ કરે છે. ઘણી જુદી-જુદી ચેટ ચેનલ્સ અથવા રૂમ્સ છે જે કલ્પી શકાય તેવા દરેક વિષયને આવરીલે છે અને ચેટરૂમ્સમાં સૌથી વધુ લોકપ્રિય ચેનલ્સની યાદી હોય છે.

બૂલેટિન બોર્ડ પર મેસેજ મૂકવા અને બીજા સંદેશા વાંચવા કરવા ઉપરાંત તમે ચેટ વિન્ડોમાં તમારો સંદેશો મૂકી શકો છો અને બીજાતેમના સંદેશાઓ મૂકતા જોઈ શકો છો.

આનાથી કેટલાંક જીવંત સંવાદ અને વાતચીત થાય છે જે સંદેશાઓ વાંચવા કરતાં વધુ આનંદપ્રદ હોય છે. તમે બીજા ચેટ ચેનલ યુઝર સાથે આદાન પ્રદાન કરી શકો છો અને જુદા જુદા IRC ચેટ સર્વર વાપરીને ચિત્રો જેવી ફાઈલો મોકલી અને મેળવી શકો છો. મોટાભાગનાં Java પ્લગ-ઈન ચેટરૂમ્સમાં તમે ફાઈલો મોકલી કે મેળવી શકતા નથી. આમ છતાં, જો તમારી પાસે ICCE હોય તો તેના વડે ફાઈલોની હેરફેર કરી શકો છો.

ફાઈલ ટ્રાન્સફર કરવા વિશે થોડી વાત કરીએ. તમે ચેટ ચેનલમાં હોવ ત્યારે અને કોઈક તમને ફાઈલ મોકલવાનો પ્રયત્ન કરે તો તમારી સ્ક્રીન પર પોપ અપ સંદેશો આવશે જે તમને ફાઈલ ટ્રાન્સફર સ્વીકારવા કે નકારવાનું પૂછશે. આ ફાઈલો સમાન્ય રીતે .exe અથવા .ini નિશાની કરેલ હોય છે. આ પ્રોગ્રામ ફાઈલો હોય છે અને તેમાં વાયરસ (નુકશાનકારક ફાઈલ) હોઈ શકે છે. કોઈ તમને ચિત્ર મોકલવા ઈચ્છે તો તે .gif અથવા .jpg ફાઈલ હોય તેની ખાતરી કરો. આ એકટેન્શન્સ ગ્રાફિક્સ માટે વપરાય છે. જો શંકા હોય તો આ ટ્રાન્સફરને રોકી દેવું તમે ડાઉનલોડ કરો અને ફાઈલ ચલાવો નહિં ત્યાં સુધી તમારા કમ્પ્યુટરને નુકશાન કરશે નહિં.

આગળ વધો અને તમારી ઓપરેટિંગ સિસ્ટમ માટે ડિઝાઈન કરેલ ચેટ પ્રોગ્રામને ડાઉનલોડ કરી સેટસર્વરમાં લોગઈન કરો અને આનંદ ઉઠાવો.

IRC ની ઓળખ ફાઈલથી MS વિન્ડોઝ વાપરતા લોકોને IRC નો પરિચય કરાવીએ છીએ તમારી પાસે ઈન્ટરનેટ પ્રોવાઈડર છે અને vinshock પ્રોગ્રામ વાપરતા હશો આ ઈન્દ્રો ફાઈલ IRC પર જ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે. આ ફાઈલ IRC વાપરવા માટેના પ્રોગ્રામ્સ ઈન્સ્ટોલ કરવા અને તેને કન્ફીગર કરવા અંગેની માહિતીઓ જણાવશે નહીં, પરંતુ તમે ક્યારેય જો WS-FTP, નેટસ્કેપ, eudora, ws-archie, mosaic, win v, free agent અથવા તેવા પ્રોગ્રામ્સ ઈન્સ્ટોલ અને વાપરવા પ્રયત્ન કર્યો હશે તો IRC પ્રોગ્રામ (ક્લાઈન્ટ) કઈ રીતે ઈન્સ્ટોલ કરવો અને ચલાવવો તે સમજવામાં કોઈ મુશ્કેલી પડશે નહિં.

એ ધ્યાનમાં રાખો કે IRC ચેટ પ્રોગ્રામ ડાઉનલોડ કરવમાં અને ઈન્સ્ટોલ કરવામાં અને ઈન્સ્ટોલ કરવામાં જો મદદની જરૂર હોય તો ઈન્સ્ટોલિંગ ચેટ પર જાવ.

મોટાભાગનાં IRC પ્રોગ્રામ્સ ખાસ કરીને લોકપ્રિય અને વધુ સારા એવા પ્રોગ્રામ્સ આ પ્રોગ્રામ્સ સેટીંગ કરવા અને ઈન્સ્ટોલ કરવા અંગેની અદભૂત હેલ્પ ફાઈલો સાથે વહેંચવામાં આવે છે.

(૧) IRC શું છે ?

IRC એટલે "Internet Relay Chat" તે મૂળભૂત રીતે ૧૯૮૮માં Jarkho oikarinen ધ્વારા લખવામાં આવી હતી. ફિનલેન્ડમાં શરૂ થયા પછી તે વિશ્વભરમાં લગભગ ૬૦ દેશોમાં વાપરવામાં આવે છે. IRC એ મલ્ટી-યુઝર ચેટ સિસ્ટમ છે જેમાં માણસો જૂથમાં અથવા ખાનગીમાં વાત કરવા ચેનલ(રૂમ, વર્ચ્યુઅલ પ્લેસ, જ્યાં વાતચીતનો કોઈ મુદ્દો હોય) પર મળે છે. ચાલુ ચર્ચામાં કેટલી સંખ્યામાં માણસો ભાગ લઈ શકશે અથવા IRC પર કેટલી ચેનલ્સ બનાવવામાં આવશે તે અંગે કોઈ મર્યાદા નથી. (IRC કેવી રીતે શરૂ થઈ તેના વિશે વધુ માહિતી www/mirc.co.uk/jarkko.txt અને Jarkko 2.txt પર મળશે)

(૨) IRC કેવી રીતે સ્થાપવામાં આવે છે ?

યુઝર તરીકે તમે ક્લાયન્ટ પ્રોગ્રામ ચલાવીને IRC NETWORKમાં સર્વરને જોડાય શકો છો. તમામ સર્વર એકબીજાની સાથે જોડાયેલા હોય છે અને તે IRC નેટવર્કમાં યુઝરથી યુઝરને સંદેશાઓ મોકલે છે. એક સર્વરને અન્ય કેટલાય સર્વર સાથે જોડી શકાય અને હજારો ક્લાયન્ટ સાથે જોડી શકાય. કેટલાક વધુ મોટા અને વધુ નાના IRC નેટવર્ક આવેલા છે. EFnet (eris free net) IRCnet, Undernet અને Dalnet નામના સૌથી વિશાળ નેટવર્કસ સામાન્ય રીતે લગભગ કોઈપણ સમયે ૨૦,૦૦૦/- યુઝર્સને સેવા આપે છે.

(૩) ક્લાયન્ટ શું કરે છે ? સર્વરનો હેતુ શું છે ?

IRC ક્લાયન્ટ કમાન્ડ્સ વાંચે છે અને તમે મોકલેલ ટેક્સ્ટ વાંચે છે અને તેને આગળ ઘપાવે છે તે તેને ફિલ્ટર કરે છે અને જરૂરી હોય તો યોગ્ય ક્રિયા કરે છે અને તમારા સર્વર પર મોકલે છે એક IRCસર્વર અન્ય ઘણાં ક્લાયન્ટ્સને સેવા આપી શકે છે. સર્વર ચેનલ્સ અને IRC ખાતેના વ્યક્તિઓની માહિતી સાચવે છે અન્ય માહિતી રાખે છે તેમજ તે તમારા સંદેશાઓ અન્ય યુઝરને પહોંચાડવા પણ જવાબદાર છે. IRC નેટવર્કમાં અનેક સર્વર આવેલા હોય છે જે તમામ એકબીજા સાથે જોડાયેલા હોય છે.

(૪) હું IRC કઈ રીતે મેળવું શકું ?

પ્રથમ તમારી સિસ્ટમ પર IRC ક્લાયન્ટ ઈન્સ્ટોલ છે તેની ખાતરી કરો. જો ન હોય તો તમારા PC અથવા LAN માં ક્લાયન્ટ ઈન્સ્ટોલ કરવા તમારા સ્થાનિક સિસ્ટમ એડમીનીસ્ટ્રેટરને કહેવું જોઈએ. જો તમારી પાસે એકલું PC હોય જેમાં ઈન્ટરનેટ એક્સેસ હોય તો તમારી જાતે ક્લાયન્ટ મેળવવા અને ઈન્સ્ટોલ કરવાનો હોય છે. (ચિંતા કરશો નહિ— તે સહેલું છે.) વિગતવાર સૂચનાઓ મેળવવા Installing જુઓ.

નિકનેમ શું છે ?

IRC પર તમને અન્ય વ્યક્તિઓ નીકનેમથી (ટૂકાનામ)થી ઓળખે છે તમે ૯અક્ષરોલાંબુ કોઈપણ ટૂંકું નામ (નીકનેમ) પસંદ કરવા સ્વતંત્ર છો. તમારા નીકનેમમાં સ્પેસ ન કરો અને Asell અક્ષરો ન વાપરો. એક જ નીકનેમ વાપરતા હોય તેવા વ્યક્તિઓ મળે તે ખૂબ સામાન્ય છે અને ગુંચવડો ટાળવા તમને નીકનેમ બદલવાની પસંદગી આપવામાં આવશે. ફક્ત કેટલાક IRC નેટવર્ક પર નીકનેમની માલિકી થઈ શકે છે.

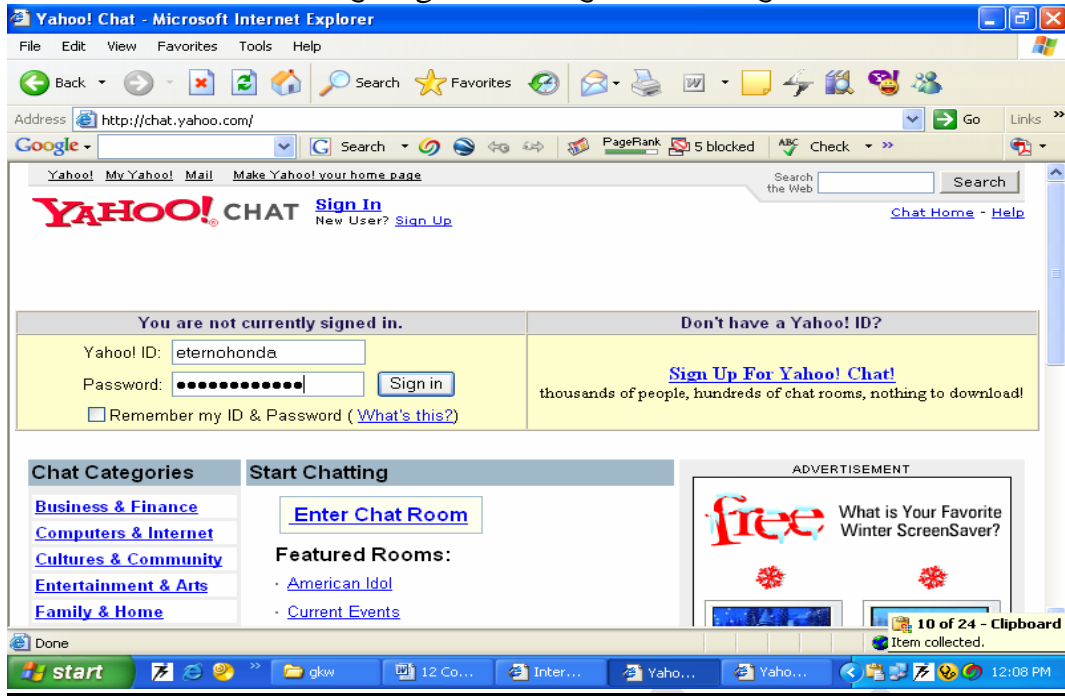
(૫) મારું IP એડ્રેસ શું છે ?

તમારું PC ઈન્ટરનેટ પર જે એડ્રેસ વાપરે છે તે તમારું IP એડ્રેસ છે. તે સામાન્ય રીતે ૪ આંકડાઓનો સેટ હોય છે અથવા તેનું સમાન IP નામ હોય છે. કેટલાક પ્રોવાઈડર તમને અનન્ય IP એડ્રેસ (સ્ટેટિક IP) અથવા તમે જ્યારે જ્યારે જોડાણ કરો ત્યારે અલગ એડ્રેસ આપે છે. ડાયનેમિક IP એડ્રેસથી તમારું ક્લાયન્ટ આપમેળે જ તમારા હાલનાં IP એડ્રેસને જુએ છે અને તમે IRC માં કનેક્ટ કરો ત્યારે તમારા Local Host નામને જુએ છે.

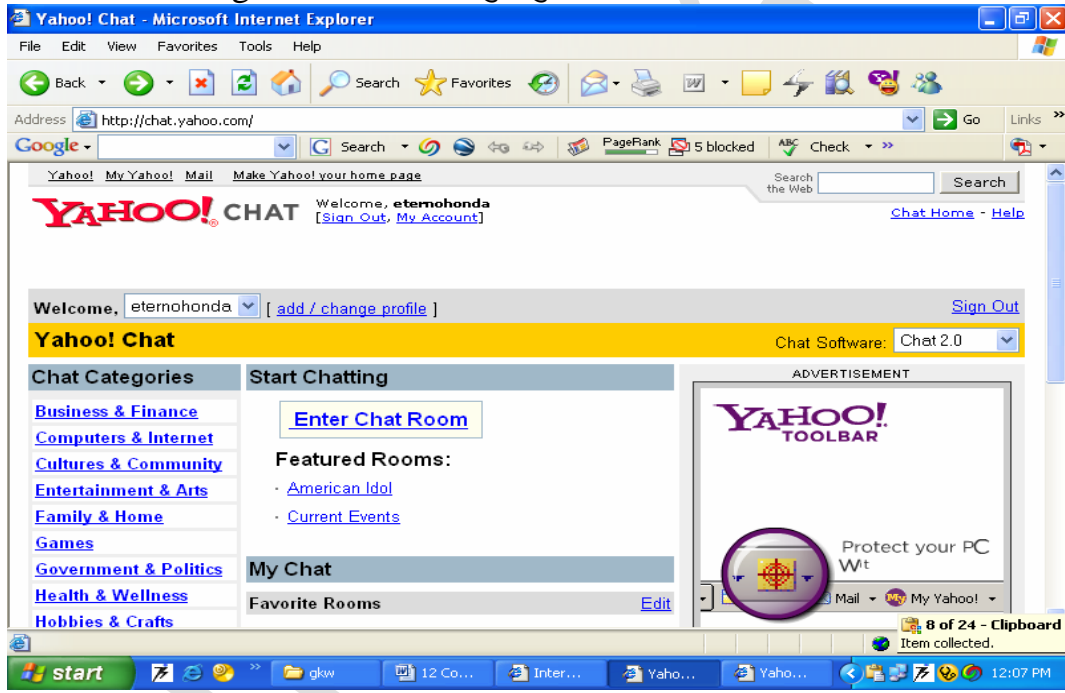
(૬) મારું LOCAL HOST નામ શું છે ?

તમે અથવા તમારા પ્રોવાઈડરે તમારા PC ને આપેલ નામ એ Local Host Name છે. તે એક નામ અથવા તમારા IP એડ્રેસને સમાન નામ હોઈ શકે.

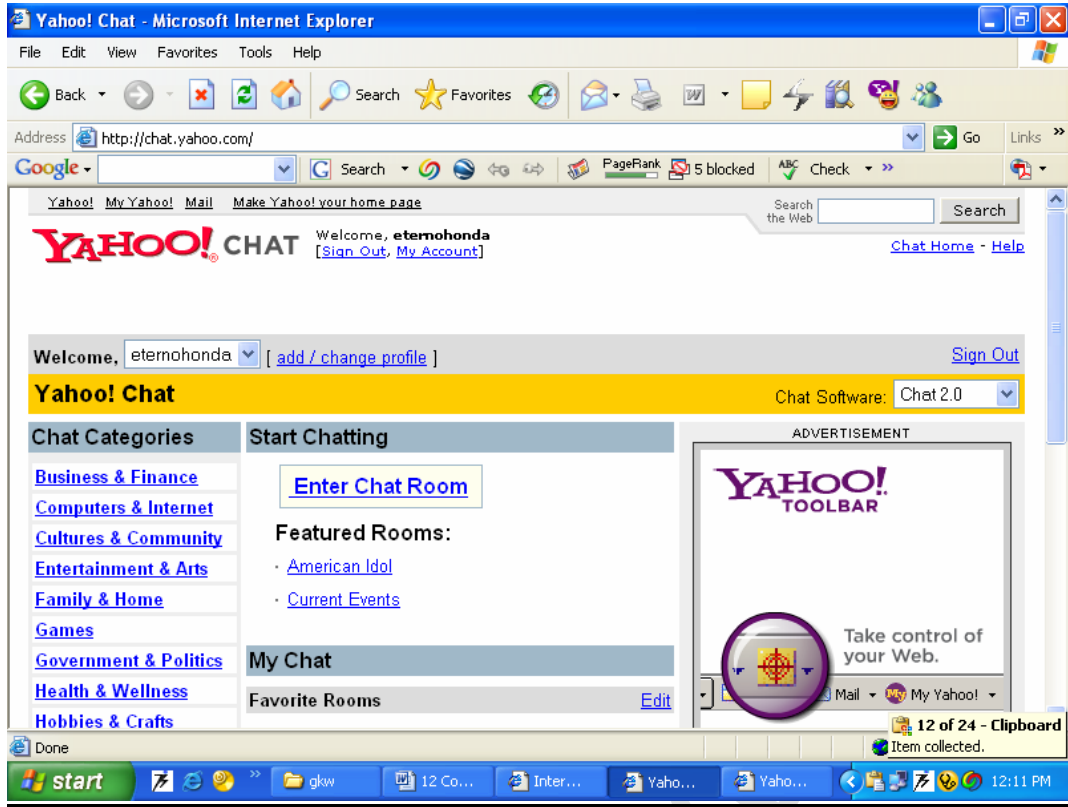
Yahoo માં ચેટીંગ કરવા તમારું Login Id આપવું અને દાખલ થવું (સાઈન ઈન).

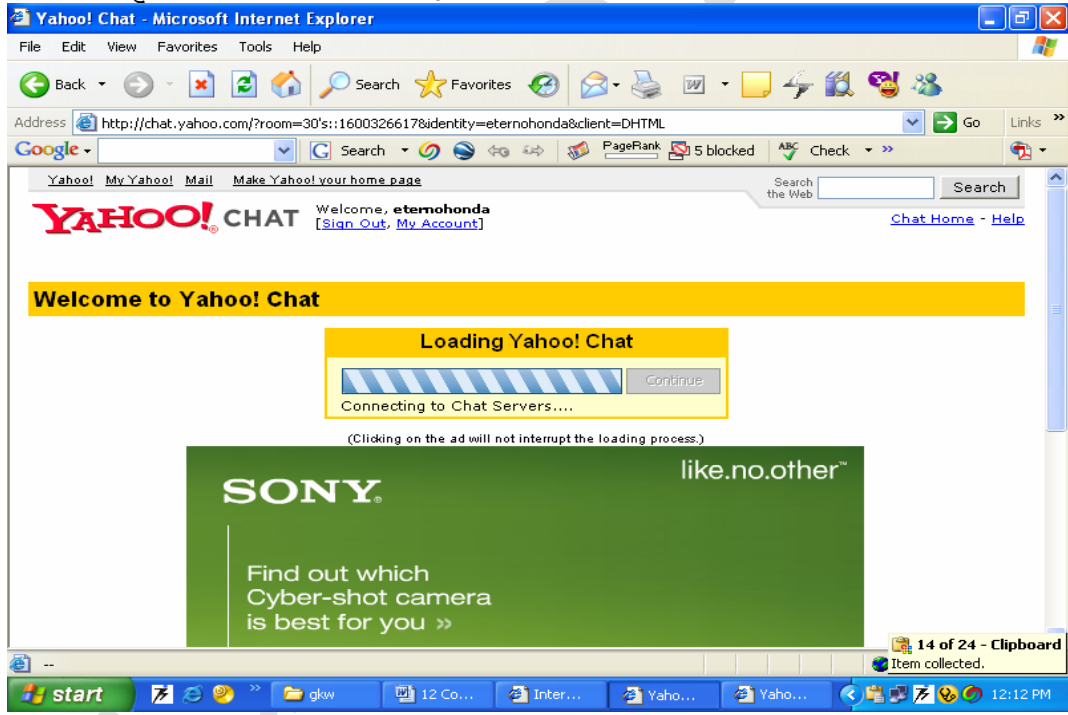
એકવાર Sign In કર્યા પછી નીચેનું મેનુદેખાશે

નીચેની આકૃતિમાં Enter chat Room ક્લિક કરો.

નીચેની આકૃતિ દર્શાવે છે કે સિસ્ટમ ચેટરૂમમાં દાખલ થઈ રહેલ છે.

૧૩. E-mail (ઈમેઈલ) (Hotmail / yahoo વગેરે)

૧૩.૧ Email(ઈલેક્ટ્રોનિક મેઈલ)

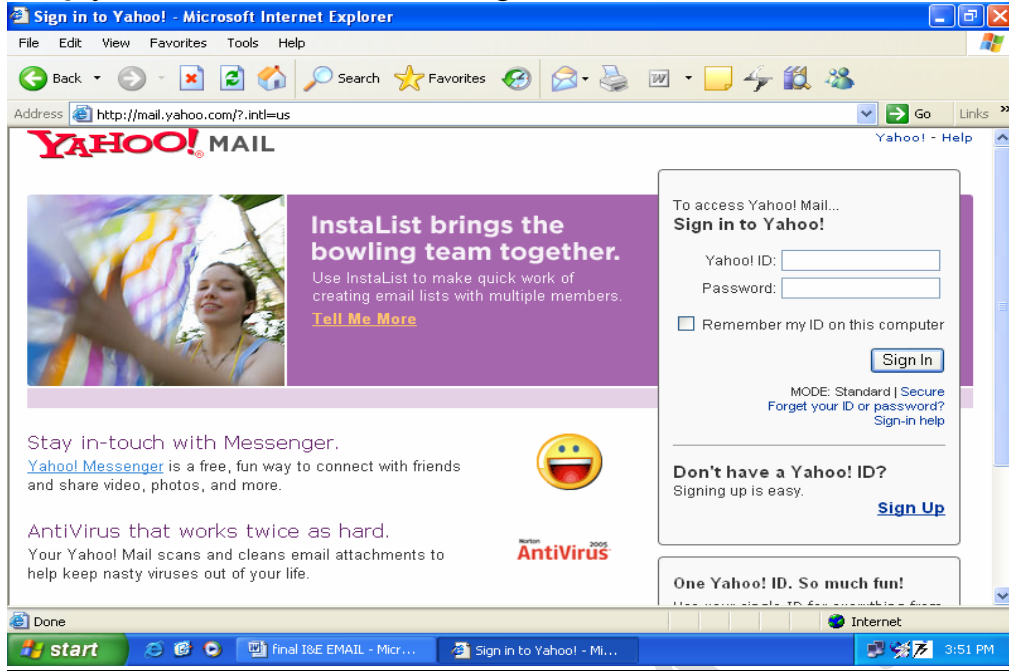
- ટપાલથી સંદેશા આવતા તે દિવસો ગયા હવે કમ્પ્યુટર્સ અને ઈન્ટરનેટથી આપણને Email એટલે કે ઈલેક્ટ્રોનિક મેઈલની નવી પરિભાષા (ટર્મીનોલોજી) મળેલ છે.
- કોઈપણ વાણિજ્યનાં વાણિજ્યિક ભાગની બાબતમાં ઓનલાઈન , અસરકારક સંદેશાવ્યવહારનું પ્રતિનિધિત્વ કરતું હાલનું કમ્યુનિકેશનનો ફાયદો આપતું સાધન.
- ફ્રીમેઈલ સેવાઓ કે જેને વ્યાપક પણે વાપરવામાં આવે છે.
  - Hotmail
  - Yahoo mail
  - Rediff mail
  - Indiatimes mail
  - Epatra mail
  - Madmail
  - Nicnet
  - Google mail અને દરેક Internate service provider (ISP) (ઈન્ટરનેટની સેવા આપતી કંપનીઓ)ના મેઈલ સર્વર

૧૩.૨. ઈ-મેઈલ એકાઉન્ટ (yahoo mail) કઈ રીતે ખોલવું.

સ્ટેપ :૧ Email સર્વિસ યુટિલિટીનાં મુખ્ય વેલ પેજ ને ખોલો ઉદાહરણ તરીકે, <http://www.com>. નીચેનું પાનું જોવા મળશે.

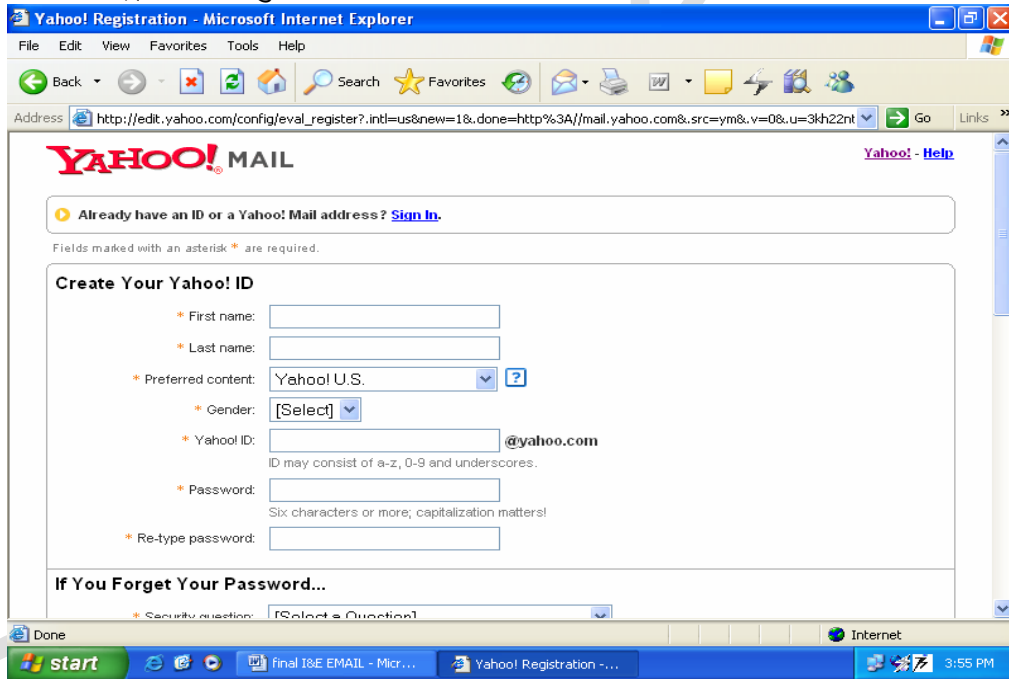

સ્ટેપ :૨ મુખ્ય yahoo વેબપેજમાં mail વિકલ્પ ખોલો અને તમને નીચેની સ્ક્રીન જોવા મળશે. હવે તમે તમારું yahoo Id અને પાસવર્ડ આપી sign In ને ક્લિક કરો.

સ્ટેપ : ૩ જો Yahoo અથવા અન્ય કોઈ ઈમેઈલ સર્વિસ વેબસાઈટમાં તમારું કોઈ ઈમેઈલ Id ન હોય તો sign In પર ક્લિક કરો.

સ્ટેપ : ૪ sign In દબાવવાથી નીચેનું વેબ પેઈજ દેખાશે જેમાં તમારે વ્યક્તિગત વિગતો અને તમારી પસંદનું ઈમેઈલ એડ્રેસ આપવાનું હોય છે.

ઉપરોક્ત Singup સીકવન્સનું પાનું ૨ નીચે મુજબ રહેશે.

Done Internet

start Final I&E EMAIL - Mic... Yahoo! Registration - ... 3:58 PM

Sing up સીકવન્સનું પાનું ૩ નીચે મુજબ રહેશે.

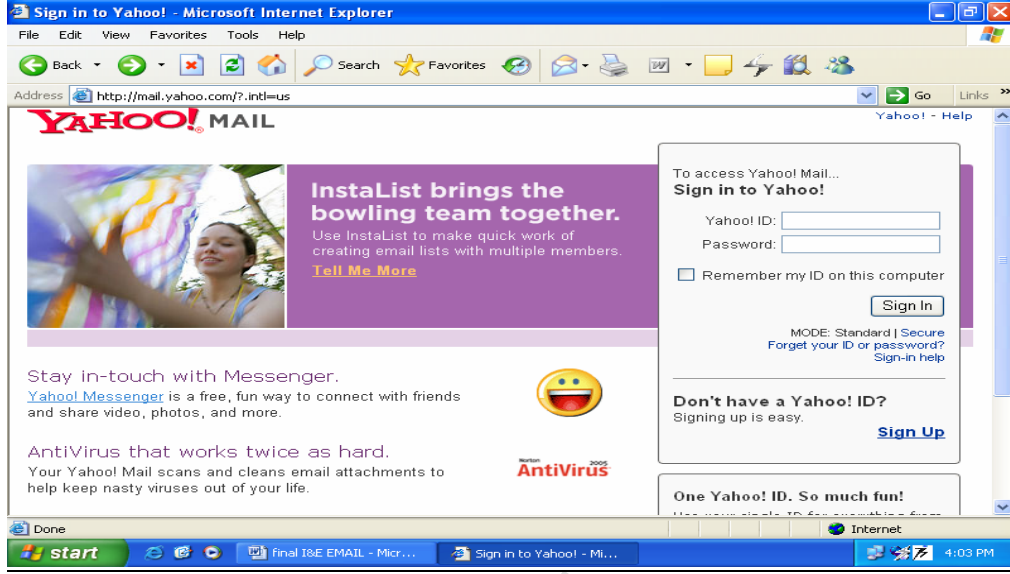
Done Internet

start Final I&E EMAIL - Mic... Yahoo! Registration - ... 3:59 PM

ઉપરોક્ત પ્રોસેસ તમારી પોતાની જરૂરિયાત મુજબનું ઈ-મેઈલ એડ્રેસ તમારી જરૂરિયાતના ઈ-મેઈલ સર્વિસમાં બનાવવામાં મદદ કરશે.

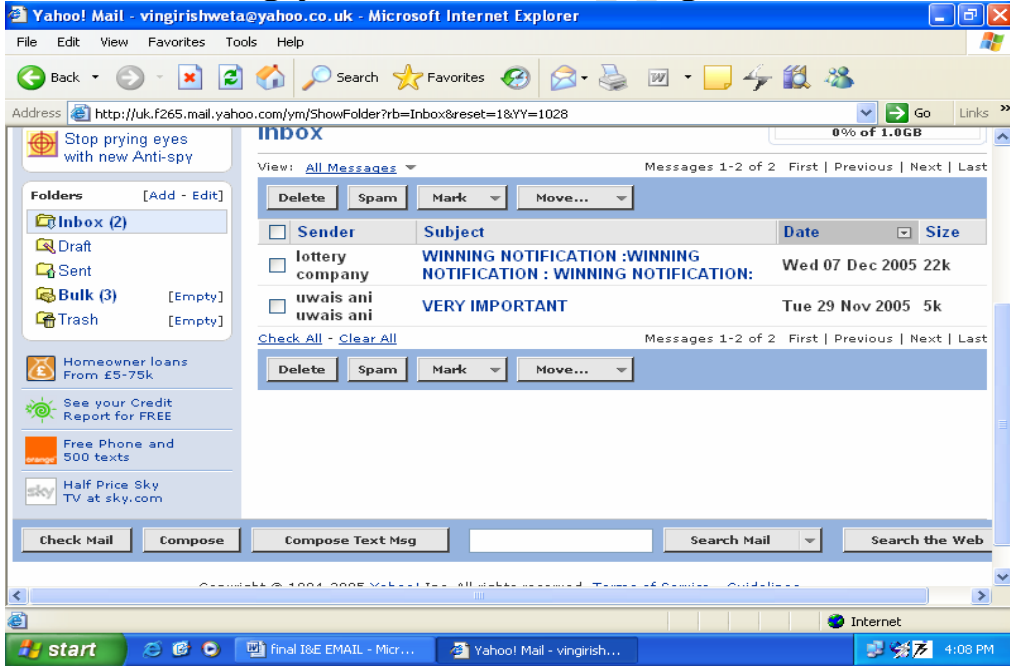
૧૩.૩ Email એકાઉન્ટમાં પ્રવેશનું (Log in) (Yahoo mail)

એકવાર તમારું પોતાનું email ID તૈયાર થાય કે તમે કોઈ ખાસ મેઈલ સર્વિસની ફ્રી મેઈલ વેબ સર્વિસમાં Log in ID અને પાસવર્ડ આપતા તમને નીચેની સ્ક્રીન દેખાશે

જેમાં તમે નવા મેઈલ તમારા ઈનબોક્ષમાં તપાસી શકો છો જે તમને મળેલા નવા ઈ-મેઈલ દર્શાવશે

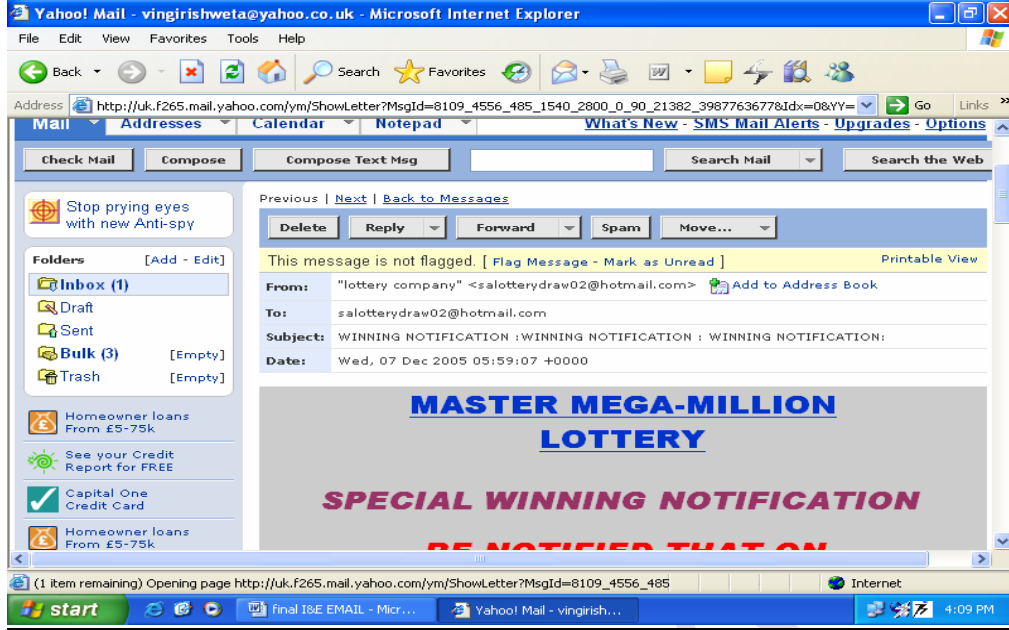
13.4 Checking your Inbox (Viewing mail)

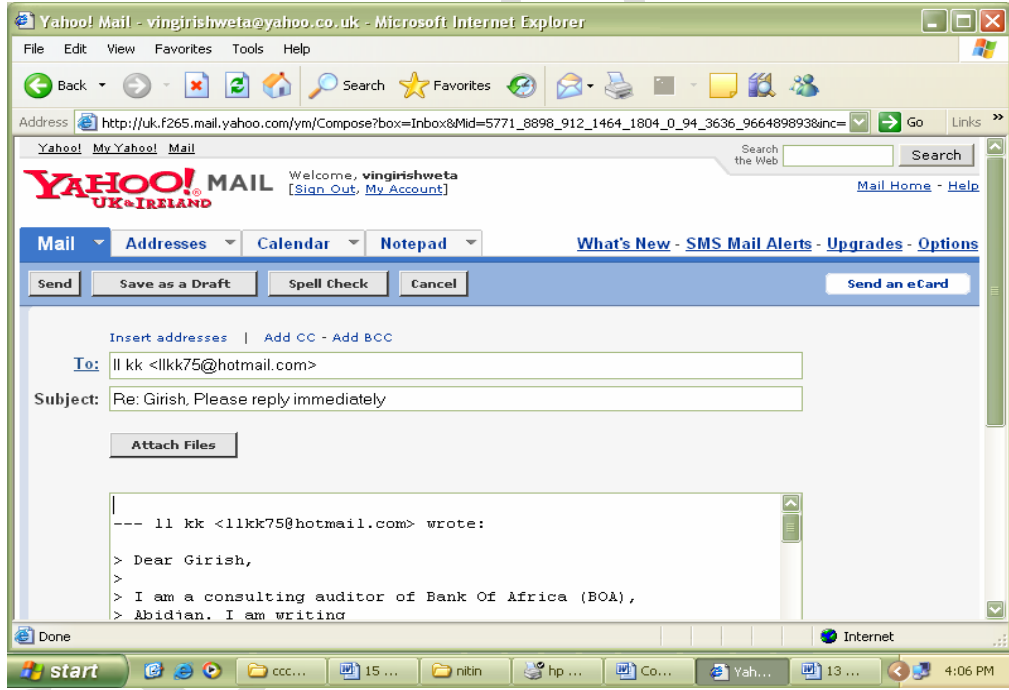
૧૩.૫ તમારો મેઈલ વાંચવો.

મેઈલ વિષય ભાગ પર ક્લિક કરીને ઈ-મેઈલ ચેમ કરી શકો છો અને તમે ઈ-મેઈલ વાંચી શકો છો/જોઈ શકો છો.

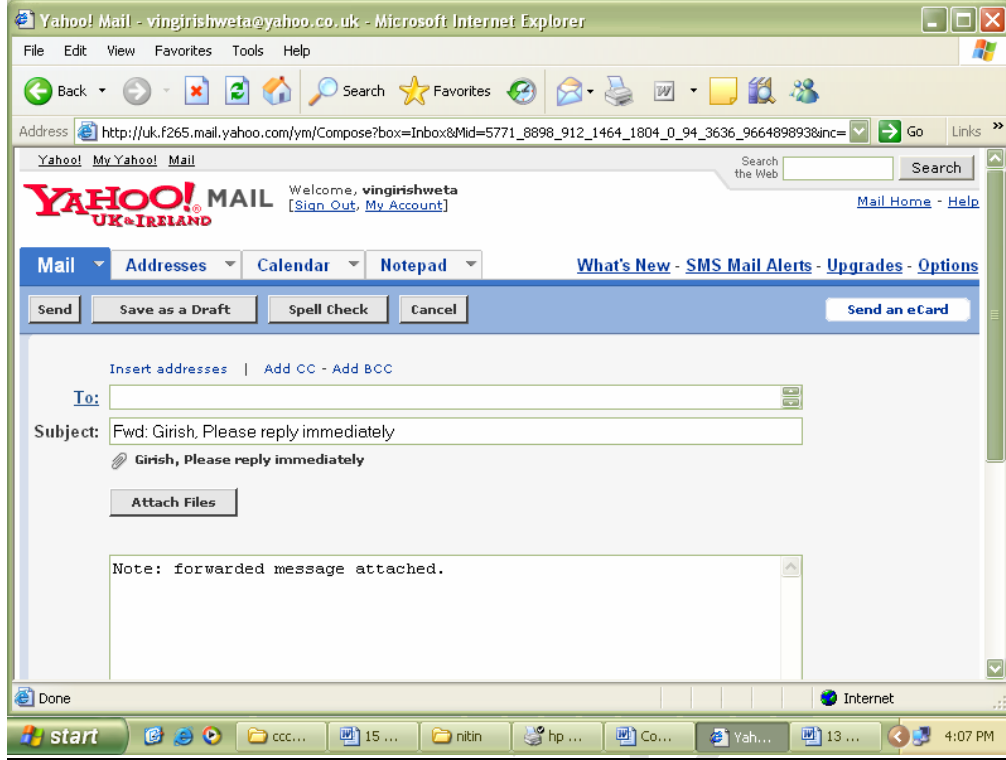
૧૩.૬ તમારા મેઈલનો જવાબ આપવો.

તમને મેઈલ કરનારનો મેઈલ વાંચીને તરત જ જવાબ આપો. To: ભાગ તરત જ તેનું એડ્રેસ દર્શાવશે અને વિષય દર્શાવશે.

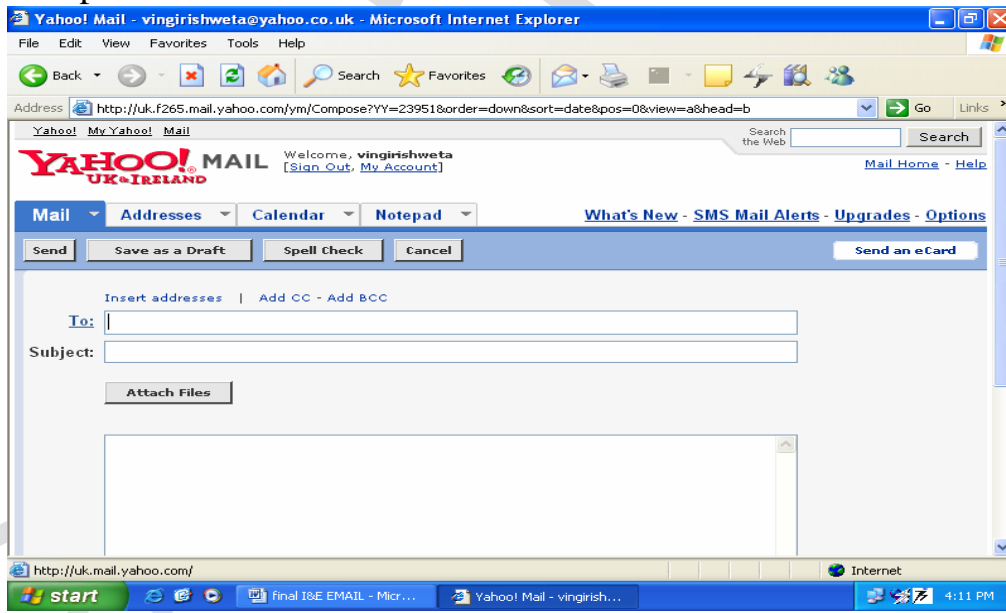

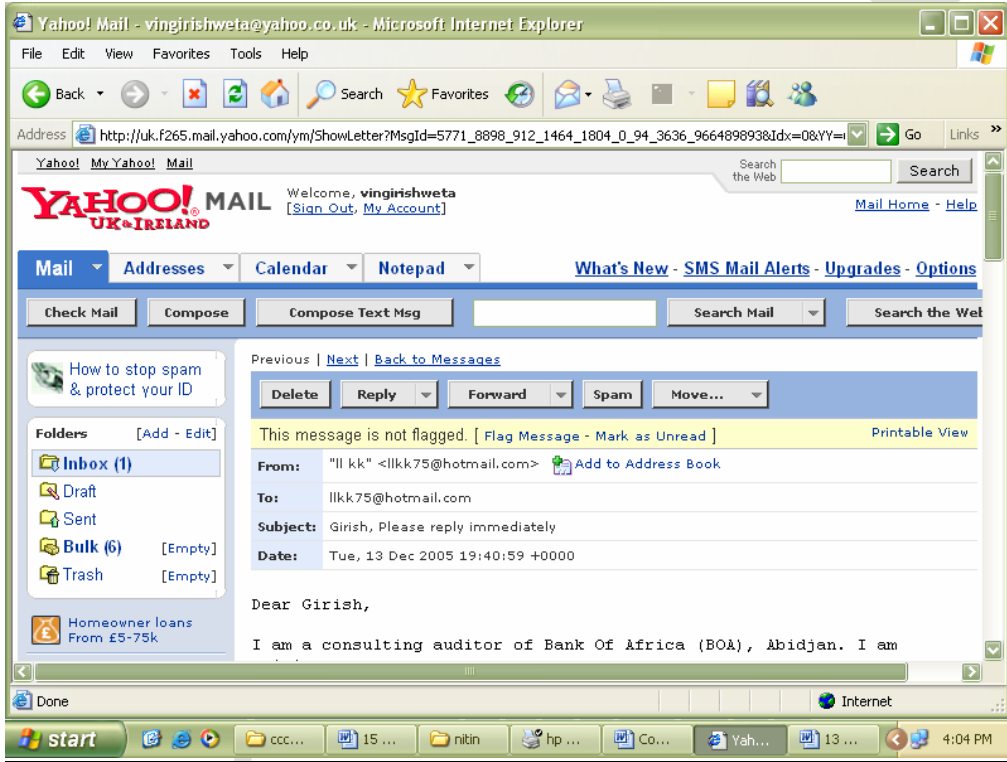
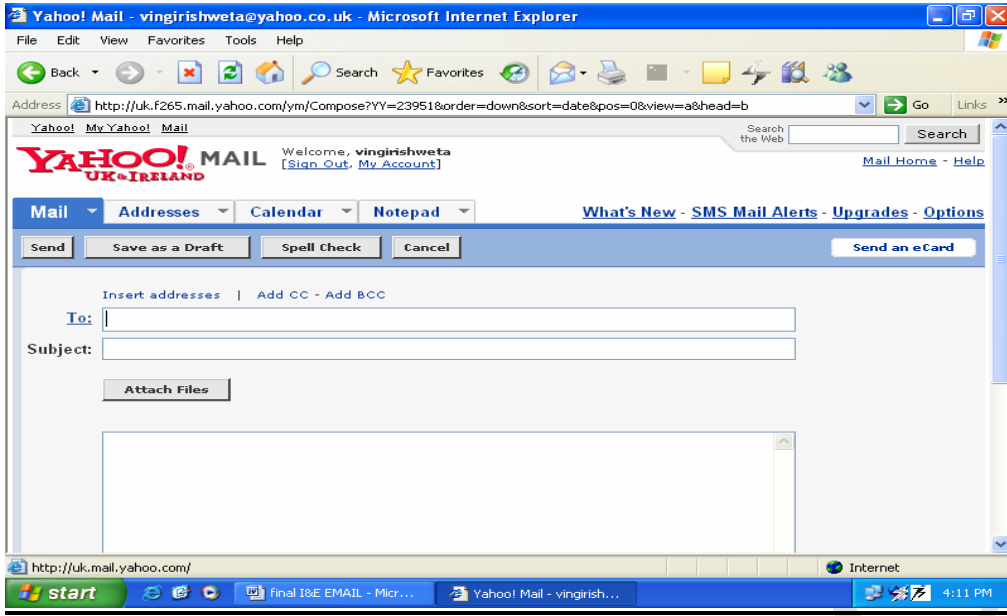
૧૩.૭ મેઈલ આગળ ઘપાવવો (મળેલ ઈ-મેઈલને અન્ય ઈ-મેલ ID પર મોકલવો).

હાલના ઈ-મેઈલને તમારી પસંદગીના કોઈપણ એડ્રેસ પર આગળ ઘપાવવો એટલે કે અન્ય વ્યક્તિને મેઈલ ફોરવર્ડ કરવો.

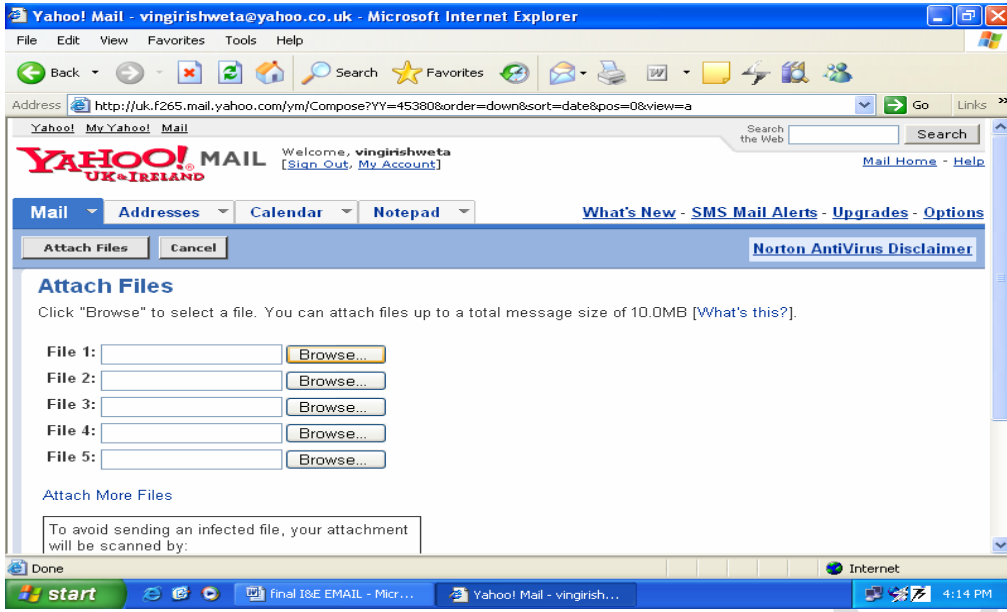
નવો મેઈલ લખવા (ઈન્ટરનેટમાં Compose તરીકે ઓળખાતું). નવો ઈ-મેઈલ લખવા Compose ને ક્લિક કરો.

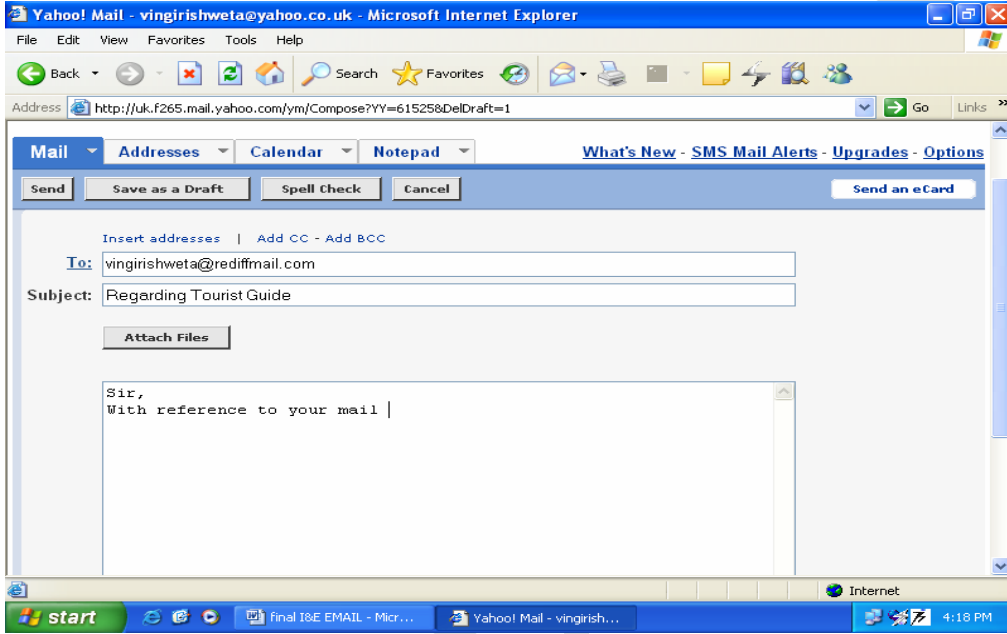

૧૩.૮ ઈ-મેઈલ સાથે ફાઈલ Attach (જોડવી) કરવી.

૧. તમારે જે વ્યક્તિને મેઈલ લખવાનો હોય તેનું મેઈલ એડ્રેસ લખો અને વિષય લખો. જો તમારે ફાઈલ અથવા કોઈપણ અગાઉથી કંપોઝ કરેલ ઈ-મેઈલ અથવા ડોક્યુમેન્ટ ફાઈલને જોડવી હોય તો તેને ઈ-મેઈલમાં મોકલી શકો છો.

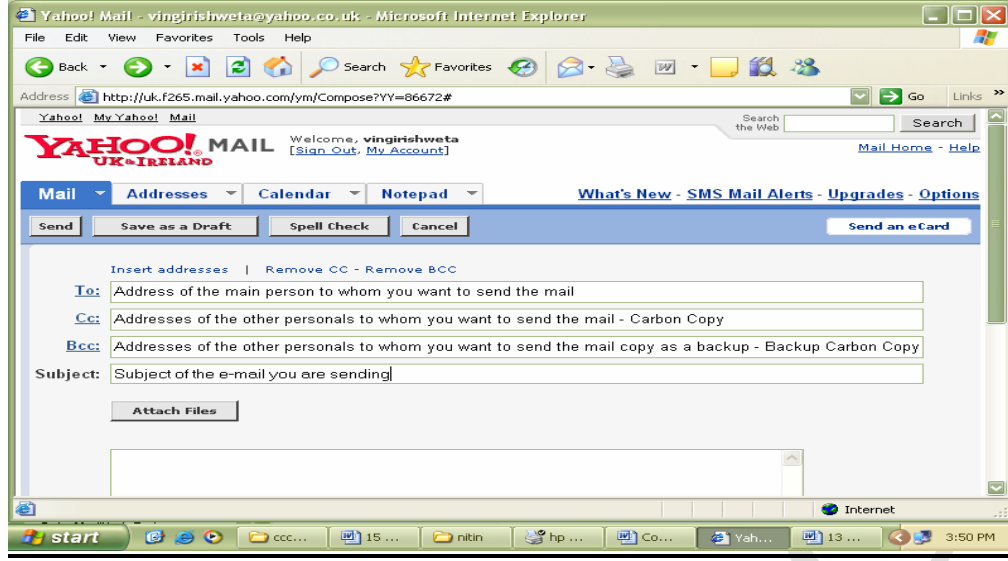
૨. Attach Files દબાવી આપેલ સ્ટેપ અનુસરો અને તમારી ફાઈલ એટેચ થઈ જશે.

હવે ઈ-મેઈલનો ડ્રાફ્ટ લખ્યા પછી Send પર ક્લિક કરી ડોક્યુમેન્ટ મોકલો. (ચિત્ર-૧૮૬)

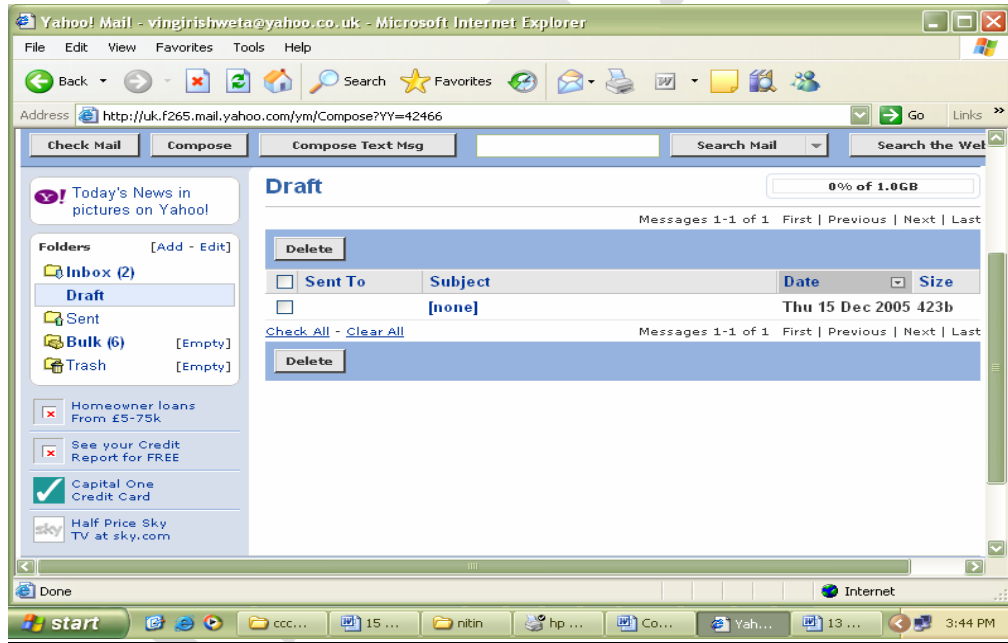
- તમે આ રીતે ઈ-મેઈલના ડ્રાફ્ટને બચાવી શકો અને ફરી વાપરી શકો છો.
  - તમે ટેક્સ્ટ અને ચિત્ર સંદેશાઓ કંપોઝ કરી શકો છો.
  - વાંચેલ અથવા બિનજરૂરી સંદેશાઓને રદ કરી શકો છો અથવા નકામી ફાઈલોના ફોલ્ડર (Trash)માં નાંખી શકો છો.
  - તમામ નવા ઈ-મેઈલ એડ્રેસને address book સાચવો.
- ઈ-મેઈલના ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સંદેશા સ્ક્રીન પર ઉપરોક્ત તમામ વિકલ્પો સહેલાઈથી ઉપલબ્ધ છે.

૧૩.૯ એકજ ઈમેઈલ અલગ અલગ યુઝર્સ અથવા વ્યક્તિઓને મોકલવા

૧૩.૧૦. ઈમેઈલ સાચવવો.

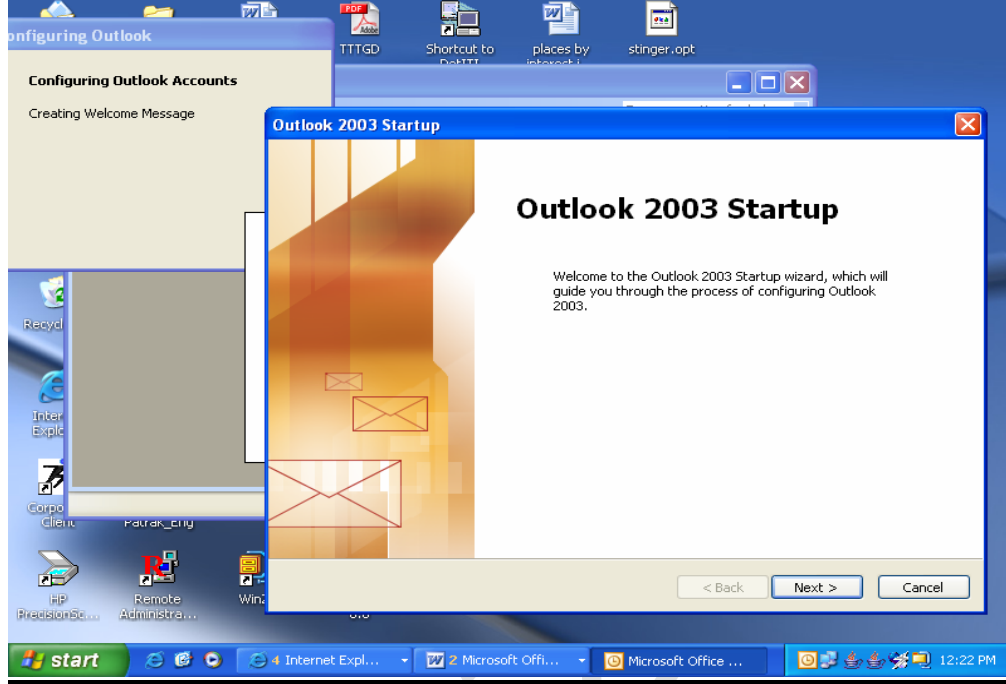
Save Draft વિકલ્પ પર ક્લિક કરો અને ઈમેઈલનાં લખાણને તમારા કમ્પ્યુટર પર ફાઈલ તરીકે સાચવો અથવા Control અને C અથવા Control અને V કી દબાવીને કોઈપણ વર્ડ પ્રોસેસરમાં સાચવો તેનાંથી ઉલટુ કોઈપણ ડોક્યુમેન્ટના કોઈ ભાગને તમારા ઈમેઈલના લખાણમાં મૂકી શકાય છે.

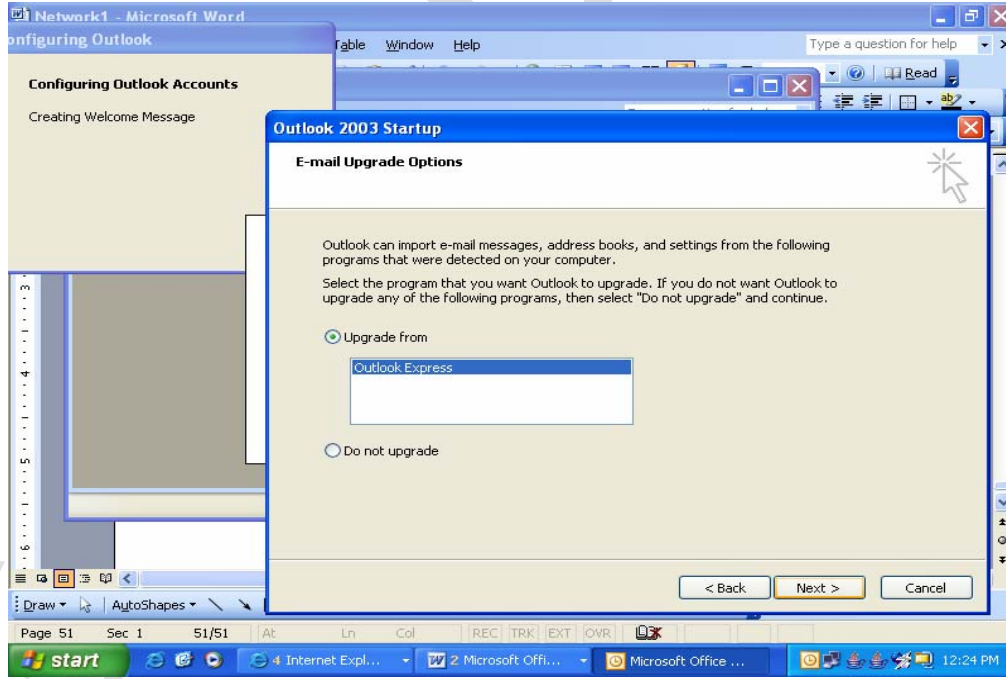
૧૪. માઈક્રોસોફ્ટ આઉટલૂક એક્સપ્રેસ

૧૪.૧ Microsoft outlook અને Outlook express કન્ફીગર કરવા અને જાળવવા.

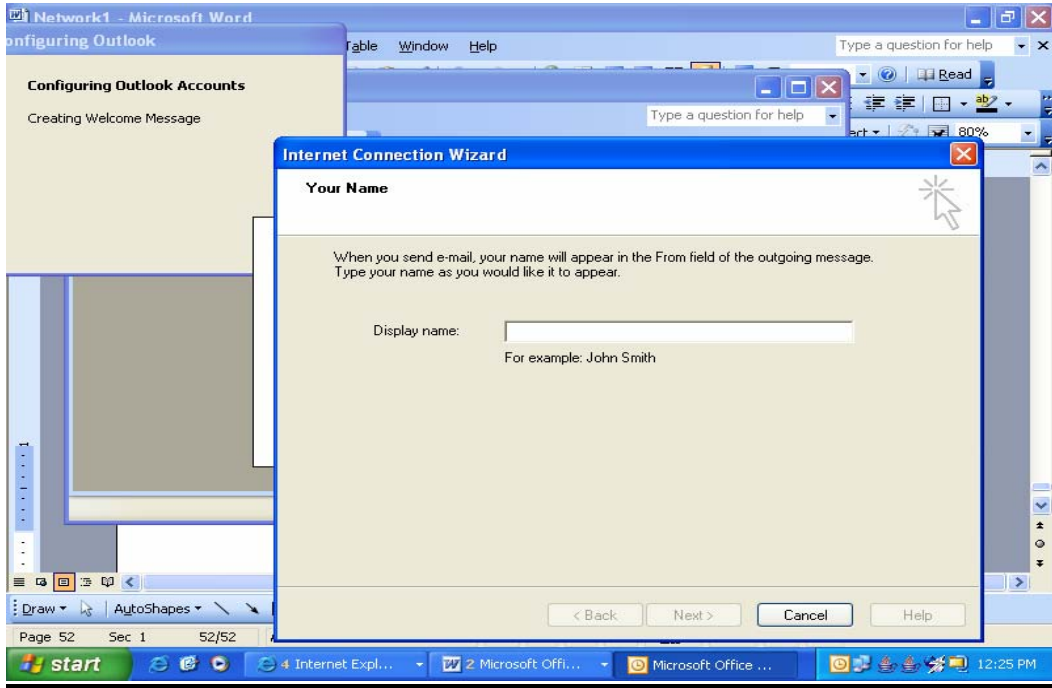
Microsoft office મેનુમાં Microsoft outlook/ outlook express આઈકોનને ક્લિક કરો તમને નીચેની સ્ક્રીન જોવા મળશે. નીચે મુજબના સરળ સ્ટેપ અનુસરો. Next ને ક્લિક કરો.

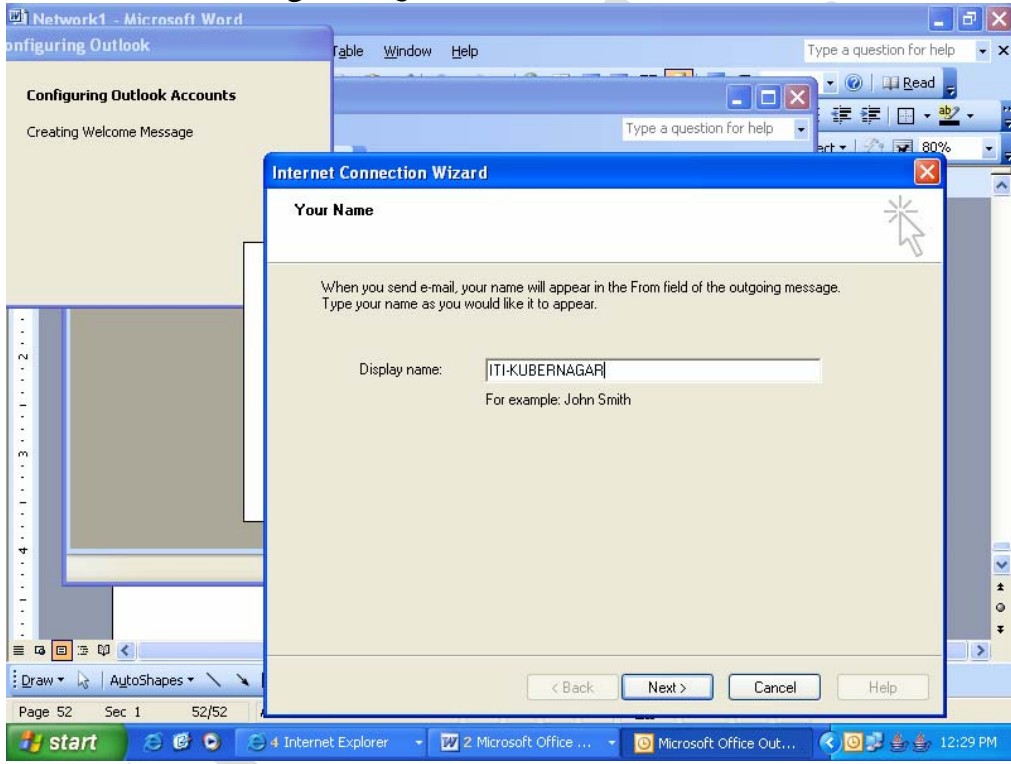
અપગ્રેડ કરવાનું હોય તો upgrade from ને ક્લિક કરો નહિતર Do not upgrade ને ક્લિક કરો.

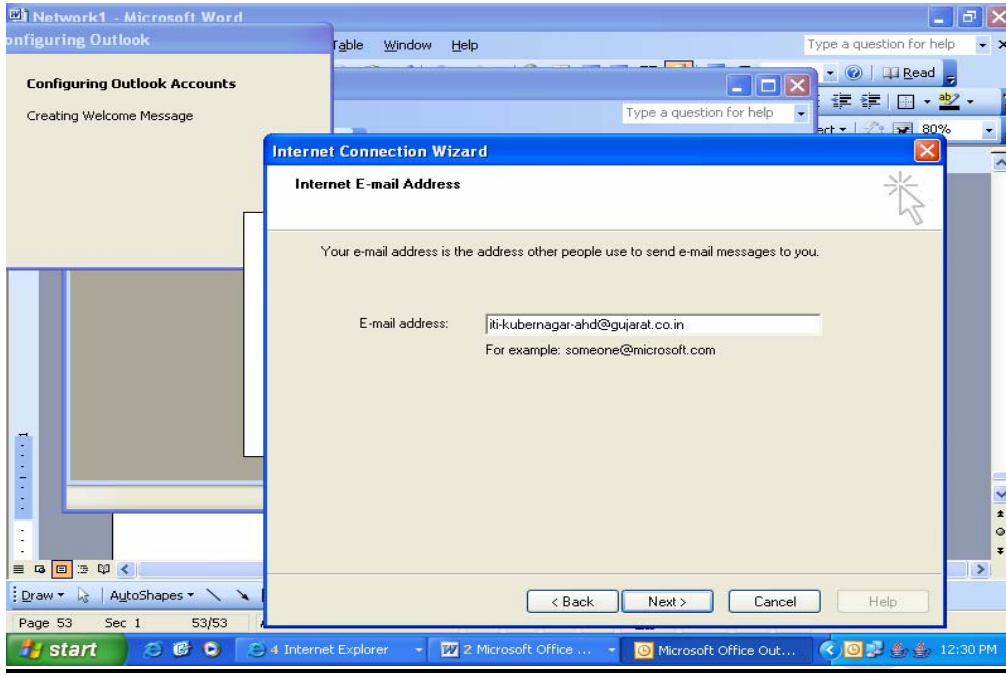
તમે જે નામથી તમારા ઈમેઈલ અડ્રેસને ઓળખવા માંગતા હોય તે આપો

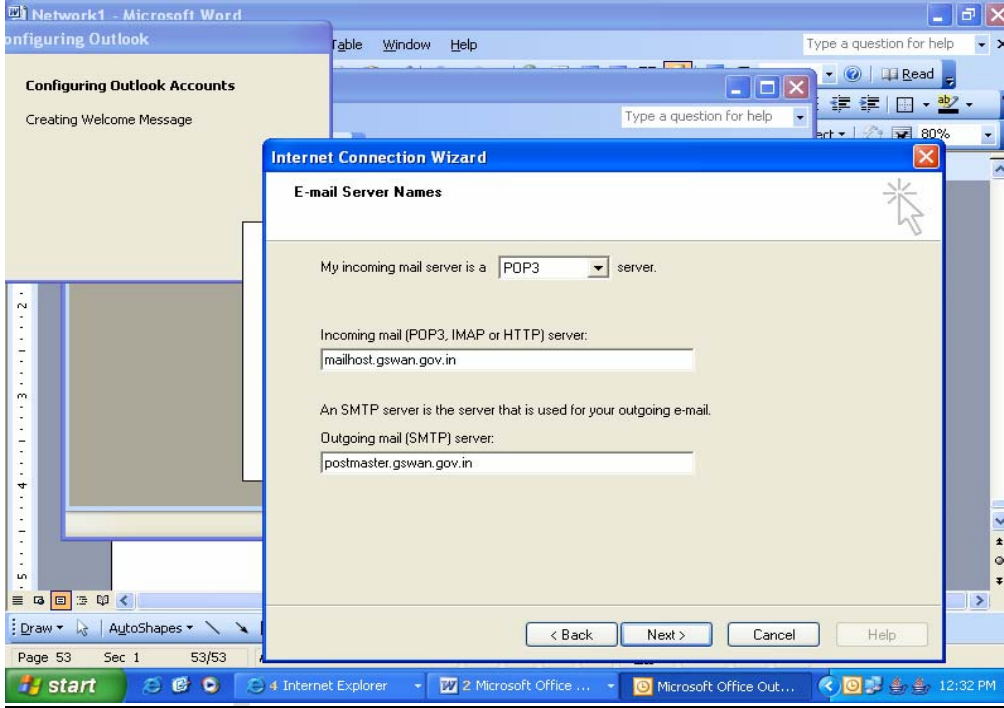
અહીં " ITI Kubernagar " જેવું નામ લખો.

MS Outlook express માં કન્ફીગર કરવું હોય તે ઈમેઇલ એડ્રેસ લખો

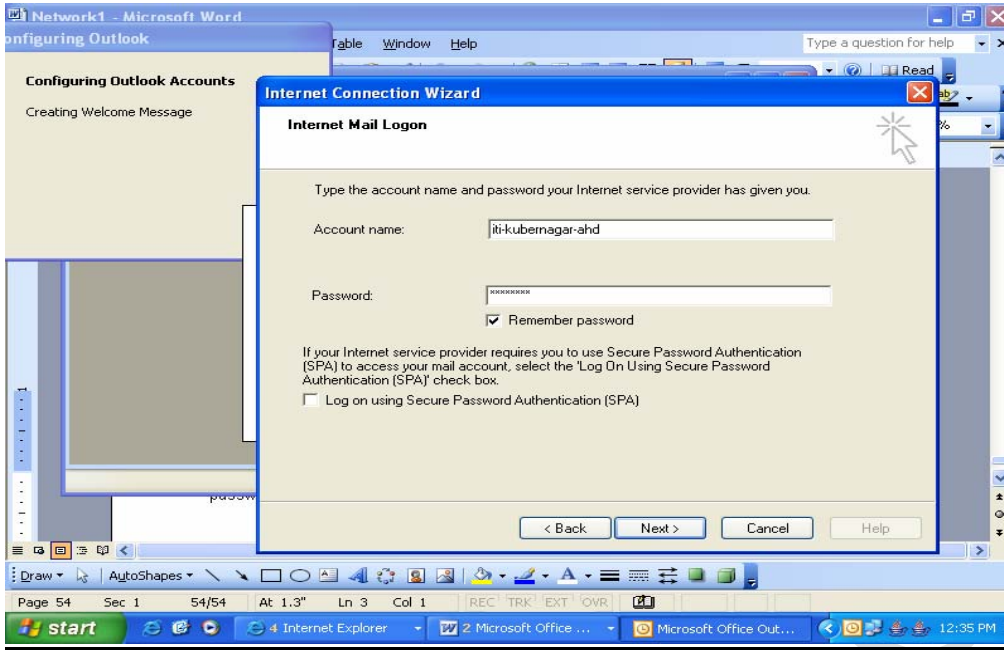

૧૪.૨. Incoming અને Outgoing સર્વર કન્ફીગરેશનથી PoP₃ ખાતું કન્ફીગર કરો.

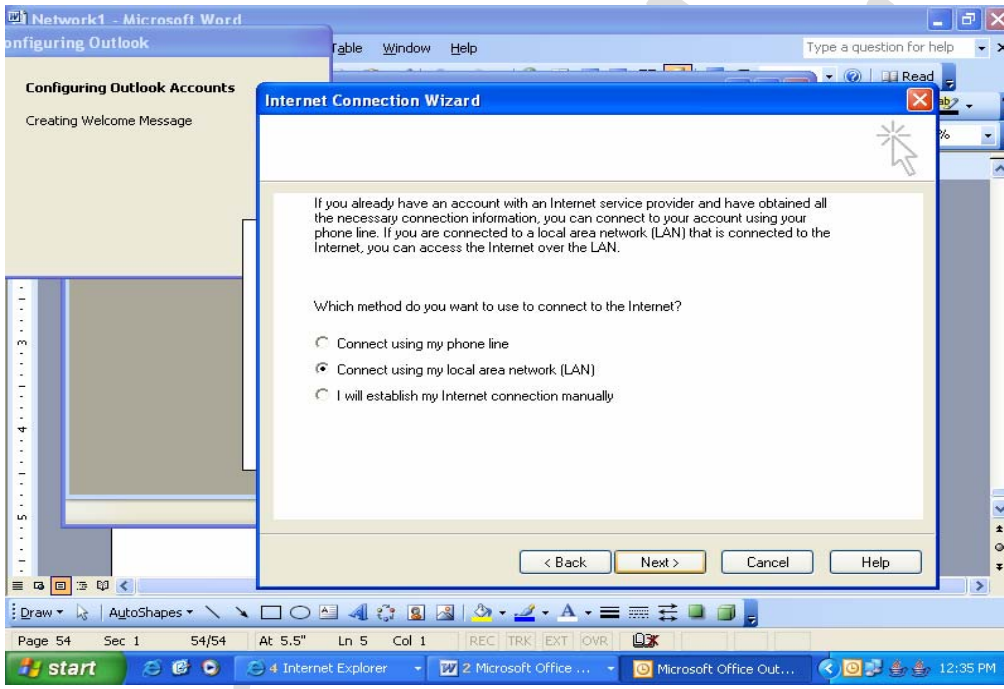

ઈમેઈલ એડ્રેસ અથવા Login Id અને પાસવર્ડ આપો તેમજ તમારો પાસવર્ડ યાદ રાખવા ક્લિક કરો.

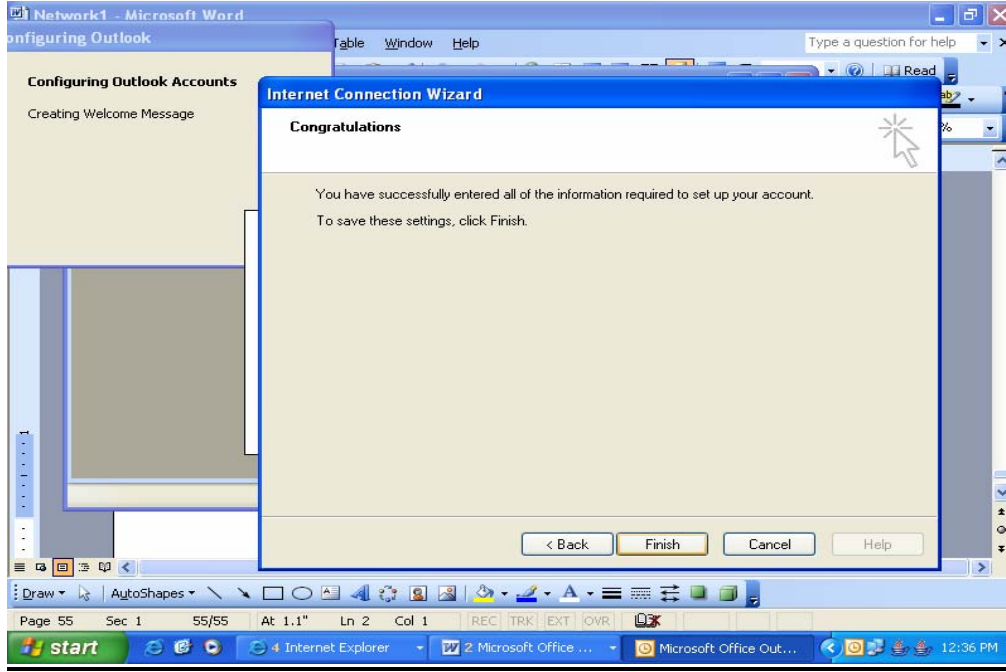

તમે જે પ્રકારના કનેક્શનથી ઈન્ટરનેટમાં જોડાયેલા છો તે આપો : એટલે કે dial up, direct cable અથવા LAN

Next ને કલિક કરો અને અંતે નીચની સ્ક્રીન દેખાશે

Ms outlook ને કન્ફીગર કરતાં તેની સ્ક્રીન નીચે મુજબ દેખાશે :

